

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՃՈՐՃ ՊՈՒՇԻ ԵՐԿԴԻՄԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

«Սեպտեմբեր 11»-էն ետք Միացեալ Նահանգներու նախագահ Ճորճ Պուշի Ամերիկայի արտաքին քաղաքականութեան հիմնաքարը դարձուց աշխարհով մէկ ժողովրդավարութեան տարածումը, յատկապէս ազատ եւ արդար ընտրութիւններու միջոցաւ:

Անցեալ շաբաթավերջին Ուաշինգթոնը հրաւիրուած էր Ատրպէյճանի նախագահ Իլիամ Ալիեւ, որ Սպիտակ Տունէն ներս արժանացաւ սպասուածէն աւելի ջերմ ընդունելութեան, անտեսելով անոր հակաժողովրդավարական ընթացքը իր երկրի ղեկավարման կարևոր հարցերուն:

Նախագահ Պուշի ողջունելով Ալիեւին, Ատրպէյճանը նկատած է «արդիական Իսլամերկիր մը, որ ի վիճակի է հասնելու իր ժողովուրդին, եւ որ կը հասկնայ ժողովրդավարութիւնը եւ իր ապագան»: Պուշի մի քանի անգամ շնորհակալութիւն յայտնած է իր հիւրին՝ Իրաքի մէջ ցուցաբերած օգնութեան եւ քաղաքական մատակարարման անկասկածելի արդիւնքները հարցով: Իլիամ Ալիեւ ֆազայնուած Պուշի այս խօսքերէն յայտնած է թէ, իր երկիրը կը բաժնէ «նոյն բարձր արժէքները», ինչ որ Ամերիկայինն է:

Ատրպէյճանի ղեկավարի հասցէին Պուշի կողմէ արտասանուած արտասովոր գնահատականներուն անդրդառնալով, Ամերիկեան մամուլը կը յիշեցնէ Պետական Գարտուղարութեան տարեկան տեղեկագիրը, ուր կը բնագոյնով Ատրպէյճանի վարչակարգը մարդկային իրաւանց մարզէն ներս արձանագրած թերացումներուն համար եւ բաւականաչափ խոցելի փութարկութեամբ Ալիեւի ընտրութիւնը որպէս նախագահ:

Պուշի նման վերաբերմունքը, Հայաստանի դրացի երկրի մը բռնատիրական վարչակարգի ղեկավարին նկատմամբ, ոչ միայն ծիծաղելի կը դարձնէ Ամերիկայի արտաքին քաղաքականութեան կարեւոր սկզբունքներէն մէկը, այլեւ կը մտահոգէ մեր երկրէն ներս ժողովրդավարութեան եւ մարդու իրաւունքներու պաշտպանութեան հետաժողովրդային եւ քաղաքական խաւերը:

Ամերիկայի ղեկավարի այս երկդիմի քաղաքականութիւնը միմիայն ֆազայն կը հանդիսանայ եւ նոր յոյսեր կը ներշնչէ Հայաստանի այսօրուայ վարչակարգին, որպէսզի շարունակէ իր ներկայի ընթացքը եւ պատրաստուի դարձեալ կեղծելու յառաջիկայ տարուայ խորհրդարանական ընտրութիւնները, առանց մտահոգուելու ամերիկացի պաշտօնեաներու կողմէ մերք ընդ մերք հնչող սպառնալիքներով:

Ս.Դ.Հ.Կ. ՄԱՍԻՍԻ ԴԻԻԱՆ

ՀԱՐԻԻՐ ՃԱՄԲՈՐԴՆԵՐ ՓՈԽԱԴՐՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱԻ ՄԸ ՎԱՐ ԻՆԿԱԾ Է ՍՈՉԻ ՄՕՏ

Չորեքշաբթի, Մայիս 3ի առաւօտեան կանուխ ժամերուն (տեղական ժամանակով) Հայկական ճամբորդատար օդանաւ մը վար ինկած է աջն պահուն երբ կը պատրաստուէր վայրէջք կտրել Ռուսական Սոչի ծովեզերեայ քաղաքի օդակայանը:

Ռուսաստանեան իթար-թասս գործակալութեան հաղորդած տեղեկութիւններուն համաձայն, օդանաւէն մասեր հասած են ծովեզերք եւ կին զոհի մը դիակը դուրս հանուած է ծովէն:

Հայաստան «Արմաւիա» ընկերութեան պատկանող «Էրպաս A-320» տիպի օդանաւը 92 ճամբորդներով, որոնց մէջ 5 երեխաներ, կը թռչէր Երեւանէն Սոչի երբ կորսուած է օդակայանի ռատարներէն: Սոչիի փրկարար ջոկատները անձրեւներու տակ փորձած են հասնիլ օդանաւի ինկած վայրը՝ ողջ մնացողներ գտնելու յոյսով:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱԲԱՊԱՇՏՊԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ ՄՏԱՅՈՒԹԻՒՄԻՆ ԿՐ ՅԱՅՏՆԷ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻՆ ՇՈՒՐՋ

Միջազգային հեղինակաւոր իրաւապաշտպան «Ազատութեան Տուն» (Freedom House) կազմակերպութիւնը պատրաստած է տեղեկագիր մը ազատութիւններու եւ մարդկային իրաւանց առումով Հայաստանի մէջ տիրող կացութեան վերաբերեալ:

«Ազատութեան Տուն» կազմակերպութեան ներկայացուցիչները հանդիպում կ'ունենան Հայաստանի Խորհրդարանի նախագահին հետ

Մայիս 2-ին տեղեկագիրէն օրինակ մը յանձնուած է Ազգային ժողովի նախագահ Արթուր Բաղդասարեանին: «Ազատութեան Տուն» ոչ կառավարական կազմակերպութեան փոխտնօրէն Թոմաս Մելիա եւ Եւրոպական գրասենեակի ղեկավար Քրիստի Էվենսըն Խորհրդարանի նախագահին փոխանցած են իրենց մտահոգութիւնները Հայաստանի մէջ նկատուող երեւոյթներուն կապակցութեամբ, կարեւորելով ժողովրդավարութեան խորացումը, տնտեսական զարգացումներն ու ազատ ընտրութիւնները, խօսքի ազատութիւնը եւ տեղեկատուութեան հաւաստիութիւնը:

«Ազատութեան Տուն» կազմակերպութեան տեղեկագիրին մէջ որպէս ժողովրդավարութեան լուրջ

խոչընդոտ կը նկատուի Հայաստանի ընտրական գործընթացները. «Ժողովրդավարական ընտրութիւններ կազմակերպելու բարձրաստիճան պաշտօնեաներու փորձերու ճախողումը կը նպաստէր ընտրական գործընթացի շուրջ ստեղծուած հասարակութեան վստահութեան նուազման»:

«Ազատութեան Տուն»-ի Հայաստանի գծով զեկուցող Աննա Ուոքերի կարծիքով, թէեւ Սահմանադրութիւնը կ'երաշխաւորէ մարդու իրաւունքներու շարք մը հիմնական սկզբունքները, սակայն գործնական

Շաբ.ք էջ 4

Հ.Բ.Ը.Մ.Ի 100-ԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆՑ ՆԱԽՕՐԷԻՆ 200 ՀԱԶԱՐ ՏՈԼԱՐ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԵՑԱԲ

Կիրակի, Ապրիլ 30ին, Փաստիկայի Գարլթոն հիւրանոցի վիեննական սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Հ.Բ.Ը.Մ.Ի 100-ամեակի հանդիսութեանց հետ աղերս ունեցող ծանօթացման եւ զնահատանքի ընթացքը մը: Շուրջ 150 հոգի հաշուող ընտրեալ հասարակութեան մէջ աչքի կը զարնէին Հ.Բ.Ը.Մ.Ի Շրջանային ղեկավարներ ու կառույցներու կարգ մը պատասխանատուները, ինչպէս նաեւ՝ տեղույս քաղաքական, բարեսիրական, քաղաքացեւորութեանց, միութիւններու եւ հայ մամուլի ներկայացուցիչներ ու բարերարներ: Հ.Բ.Ը.Մ.Ի ազգօգուտ առաքելութեան, իրագործումներու եւ յառաջիկայի ծրագրերներուն մասին խօսք առին թալին Պէքալար, Ալլաեռ Պոլյաճեան, Սէսիլ Քէշիշեան, Վահէ Իմաստունեան, Հեռմինէ Ճանուցեան, Ֆլորա

քական, բարեսիրական, քաղաքացեւորութեանց, միութիւններու եւ հայ մամուլի ներկայացուցիչներ ու բարերարներ: Հ.Բ.Ը.Մ.Ի ազգօգուտ առաքելութեան, իրագործումներու եւ յառաջիկայի ծրագրերներուն մասին խօսք առին թալին Պէքալար, Ալլաեռ Պոլյաճեան, Սէսիլ Քէշիշեան, Վահէ Իմաստունեան, Հեռմինէ Ճանուցեան, Ֆլորա

Շաբ.ք էջ 8

ՅԵՂԱՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑՈՎ ԼԱՐՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ ՓԱՐԻՋ-ԱՆԳԱՐԱ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՄԵՋ

Փարիզի եւ Անգարայի յարաբերութիւնները հինգ տարուայ հանդիսատէսէ կ'արձեւան լարուած են: Հայերու Յեղասպանութիւնը ճանչցած Ֆրանսայի խորհրդարանը ներկայիս կը մշակը ցեղասպանութեան հերքման համար պատիժ նախատեսող օրէնք:

Այս օրինագիծը դժգոհութեան փոթորիկ յառաջացուցած է Անգարայի մէջ: Մայիս 1-ին, Սոֆիայի մէջ թուրքիոյ Արտաքին գործոց նախարար Աբդուլա Գիւլի եւ ֆրանսացի իր գործընկեր Ֆիլիպ Դուսթ-Բլազի հետ հանդիպումէն ետք, թուրքիոյ ղեկավարութիւնը սկսած է վերատեսութեան ենթարկել Փարիզի նկատմամբ իր վերաբերմունքը եւ այս ուղղութեամբ սկսած է պատրաստուիլ ծրագիր մը, որ վարչապետ էրդողանի կողմէ վաւերացուելու էր գործադրութեան պիտի դուրի Մայիս 18-ին՝ Ֆրանսայի խորհրդարանէն ներս տեղի ունենալիք քուէարկութեան օրը:

Մինչ այդ թուրքիա աշխոյժ աշխատանք կը տանի ֆրանսական խորհրդարանի կողմէ օրէնքի ընդունումը արգելելու նպատակով:

Մշակուող օրէնքին համաձայն, Հայերու Յեղասպանութեան փաստը հերքողներուն կը սպառնայ 45

Շաբ.ք էջ 4

ՔԱԼԻՖՈՐՆԻԱ ՆԱՅԱՆԳԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ ՆԵՐՍ ՀԱՅԵՐԵՆԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ ՕՐԵՆՔ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԻ

Քալիֆորնիոյ Նահանգային Խորհրդարանի Դեմոկրատ մեծամասնութեան ղեկավար Տարիօ Ֆրոմըրը, պատրաստած է օրէնքի նախագիծ մը, որ օրէնագիր մարմինի հաւանութեան արժանանալու պարագային կ'ապահովէ հայերէն լեզուի ուսուցումը նահանգի պետական վարժարաններէն ներս:

Ֆրոմըր որ Խորհրդարանէն ներս կը ներկայացնէ Կլէնտէլի եւ Պըրպէյնքի հայաշատ շրջանները, իր պատրաստած օրինագիծով կ'առաջարկէ հայերէն լեզուի ուսուցիչներու պատրաստութիւն, որպէսզի անոնք որակաւորուելով Քալիֆորնիա նահանգէն ներս կարողանան հայերէն լեզուով դասաւանդելու իրաւունք ունենալ:

Տարիօ Ֆրոմըր պատճառաբանելով իր առաջարկութիւնը կը յայտնէ թէ, Կլէնտէլի եւ Լոս Անձեւըսի պետական դպրոցներէն ներս արձանագրուած են 12788 ուսանողներ, որոնց առաջին լեզուն հայերէնն է եւ անոնք կարիք ունին այդ լեզուով ուսանելու, մինչեւ անգլերէնի տիրապետելը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

ԻՆՉՊԵՍ ՉՊԱՐՏՈՒԵԼ 2007-ԻՆ

Կասկածից վեր է, որ ներքաղաքական դաշտում տեղի ունեցող բոլոր գործընթացները պետք է դիտարկել նախընտրական պայքարի շրջանակներում: Այո, նախընտրական պայքարը սկսուել է, եւ այն էլ՝ բաւականին բուռն: Դրա ամենավառ վկայութիւնն, իհարկէ, Արթուր Բաղդասարեանի՝ անսպասելիօրէն արտայայտուած պիտներական եռանդն էր, որով նա բաւականին անպատեհ սկսեց ձեւացնել, թէ պայքարում է կոտուպցիայի դէմ, ապա նոյնքան անպատեհ սկսեց ունենորաններ անել Արեւմուտքի առաջու չաչտարարել, թէ Հայաստանի ապագան ՆԱՏՕ-ն է:

Արթուր Բաղդասարեանի այս գործելակերպը միանգամայն հասկանալի է: Նա գլխի է ընկել, որ 2007թ. խորհրդարանական ընտրութիւններից յետոյ ՕԵԿ-ի մասնակցութիւնը կոալիցիային «նախատեսուած չէ», եւ 2007-ին խորհրդարանում ձեւաւորուելու է միանգամայն այլ մեծամասնութիւն, ուստի որոշել է «անհաշտ պայքար մղել» յատկապէս նրանց դէմ, ումից, իր կարծիքով, կարող է ձայներ խլել:

Իսկ ի՞նչ խորհրդարանական մեծամասնութիւն է «նախատեսուած» 2007-ին: Սա հասկանալու համար նախ պետք է հասկանանք, թէ ովքեր են քաղաքական դաշտի հիմնական խաղացողները: Դրանք են՝ Ռոբերտ Քոչարեանը (որի «ծանր հրետանին», անշուշտ, «Բարգաւաճ Հայաստանն» է), Հանրապետական կուսակցութիւնը (Սերժ Սարգսեանի հետ միասին, որն ըստ էութեան գնալու ուրիշ տեղ չունի) եւ վերջ՝ Դաշնակցութիւնն, իհարկէ, նոյնպէս խաղացող է եւ առաջիկայ խորհրդարանական ընտրութիւններում կը ստանայ իր աւանդական 7-8 տոկոսը: Ընդդիմութիւնը, չնայած այսօրուայ անգործունեայ եւ շփոթուած վիճակին, նոյնպէս մի 10 տոկոս կը ստանայ: Եթէ նոյնիսկ ընտրակեղծարարները շատ ոգեւորուեն եւ այդ 10 տոկոսը նոյնպէս խլեն, միեւնոյն է՝ «քաղաքական որոշում» կ'ընդունուի նրանց բերել խորհրդարան (եւ բնականաբար, ընտրութիւնը կանգ կ'առնի ՀԺԿ-ի վրայ՝ որպէս ամենաանաչառ եւ ամենակառուցողական ուժի): Ամենայն հաւանականութեամբ, «Ժողպատգամաւորը» նոյնպէս ինչ-որ ֆորմատով կը յայտնուի խորհրդարանում (եւ ամենեւին էլ պարտադիր չէ, որ «Նիդ-Ապարանը» դրան մասնակցի): Ահա եւ ամբողջ պատկերը:

Փաստօրէն, հիմնական քաղաքական ուժերը երկուսն են: Այն տարբերութեամբ, որ «Բարգաւաճ Հայաստանը», կարելի է ասել, ամբողջութեամբ պատկանում է Ռոբերտ Քոչարեանին, բայց ՀՀԿ-ն Սերժին չի պատկանում: Աւելին՝ ՀՀԿ-ն միայնակ կարող է մասնակցել ընտրութիւններին, բայց Սերժը միայնակ չի կարող:

Նշանակուած է սա արդեօք, որ 2007-ին ոչ մի քաղաքական պայքար էլ տեղի չի ունենալու, եւ իշխանական ուժերն ընդամէնը փորձելու են իրար ձեռքից խլել իշխանական լծակները (այսինքն՝ պայքարելու են ընդամէնը նախարարական պորտֆելներ, փողի եւ տնտեսական ոլորտների համար): Աւելի պարզ ասած՝ Հայաստանի ապագայի տեսանկիւնից տարբերութիւն կա՞, թէ իշխանական որ ուժերը կը յայտնուեն ապագայ կոալիցիայի կազմում, թէ՞ ոչ մի տարբերութիւն էլ չկայ՝ ով էլ մեծամասնութիւն կազմի, վիճակը

նոյնն է մնալու, քանի դեռ երկրում իշխանափոխութիւն տեղի չի ունեցել:

Կարող ենք վստահաբար պնդել՝ տարբերութիւն, այնուամենայնիւ, կայ: Այսօրուայ կոալիցիան խիստ լրոգուած է, եւ կոալիցիայի անդամները զբաղուած են բացառապէս իրար կոկորդ կրծելով: ՕԵԿ-ը պարզապէս զբաղուած է քաղաքական դաշտի ոչնչացմամբ, որովհետեւ իշխանութեան մաս կազմելով՝ իր վրայ ընդդիմութեան ֆունկցիաներ է վերցրել եւ դրանով իսկ գիտակցաբար վարկաբեկում է ընդդիմադիր պայքարի գաղափարը, իսկ ՀՅԴ-ն զբաղուած է էլ աւելի վստանգաւոր գործով՝ նոյնը անում է արտաքին քաղաքականութեան ասպարէզում: Այսինքն, Քոչարեանի

Թէ իշխանական ո՞ր ուժերը կը յայտնուեն ապագայ կոալիցիայի կազմում, ոչ մի տարբերութիւն էլ չկայ՝ ով էլ մեծամասնութիւն կազմի, վիճակը նոյնն է մնալու, քանի դեռ երկրում իշխանափոխութիւն տեղի չի ունեցել

համար սա իդէալական վիճակ է: Բոլորը, իրեն հանգիստ թողած, պայքարում են միմեանց դէմ:

2007թ. ընտրութիւններից յետոյ երկրում ինչ-որ բան կը փոխուի միայն երկու դէպքում: Առաջին՝ եթէ ինչ-որ հրաշքով ընդդիմութիւնը յաղթի (այդ դէպքում փոփոխութիւնները դրական կը լինեն), եւ երկրորդ՝ եթէ յաղթեն եւ կոալիցիա կազմեն ծայրայեղական եւ ըստ էութեան անկանխատեսելի ուժերը՝ ՀՅԴ-ն, «Նիդ-Ապարանը», «Դաշինքը» եւ այլն (այս դէպքում փոփոխութիւնները կը լինեն բացասական): Երրորդ դէպքում՝ եթէ ընդդիմութիւնը չյաղթի, բայց ՀՅԴ-ն եւ միւս ծայրայեղական կամ պոպուլիստական ուժերը դուրս մղուեն կոալիցիայից, իրավիճակն ընդհանուր առմամբ կը մնայ նոյնը, բայց գոնէ քաղաքական դաշտում իրավիճակը կը յատկեցուի, եւ ընդդիմութիւնը վերջապէս դուրս կը գայ շփոթուած վիճակից: Այսինքն, գոնէ յոյս կ'առաջանայ, որ 2008-ին իշխանութիւններն ի վիճակի չեն լինի վերարտադրուել:

Պարզ ասած, սա նշանակում է հետեւեալը: 2007-ի խորհրդարանական ընտրութիւններում ընդդիմութեան յաղթանակի շանսերը փոքր են (յամենայն դէպս՝ այսօր իրավիճակն այդպիսին է): Բայց այդ ընտրութիւններում ընդդիմութիւնը կարող է գոնէ չպարտուել: Դրա համար ընդամէնը անհրաժեշտ է, որ նոր ձեւաւորուելիք կոալիցիայում կեղծ կամ «լայթ» ընդդիմադիրներ (ՀՅԴ, ՕԵԿ, «Դաշինք» եւ այլն) չլինեն: Իսկ սա արդէն միանգամայն լուծելի խնդիր է:

ՀՐԱՅՐ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ «ՉՈՐՐՈՐԴ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ»
4-28-06

ՀԱՅԵԱՑՔ ԿՈՂՔԻՑ

Երկօրեայ այցով Հայաստանում գտնուող Լիտվայի նախագահ Վալդաս Ադամկուսը մեր պետական համալսարանում հանդիպում էր ուսանողների եւ դասախօսների հետ: Բայց հետաքրքիր էր ոչ միայն այն, թէ ինչ էր ասում Ադամկուսը համալսարանի ներսում, այլ նաեւ այն, թէ ինչ էր կատարում մայր բուհի պատերից դուրս:

Ադամկուսին ուղեկցող լիտվացի լրագրողները ազահաբար նկարահանում ու լուսանկարում էին մեզ համար բոլորովին սովորական դարձած պատկեր՝ համալսարանը շրջապատած էր ոստիկաններով: Ընդ որում, համալսարանի գլխաւոր մասնաշէնքը փակուած էր ընդհուպ մինչեւ Մելիք Ադամեան փողոց:

«Ես նման բան չեմ տեսել», - մեզ հետ զրոյցում խոստովանեց լիտվական «Տորիգիէս կուրիերէս» թերթի ֆոտոլրագրող Ռենայրաս Մալիտասը: Վերջինս համոզուած է, որ իր նախագահին Հայաստանում ոչինչ չի սպառնում: Լիտվայում եղե՞լ է դէպք, որ Ադամկուսին, ասենք, թատրոն այցելելիս այսպէս պահպանեն: «Ոչ, Լիտվայում երբեք այսպիսի բան չի լինում», - մեր հարցին ի պատասխան ասաց «Լիետովաս ժինաս» թերթի լրագրող Մարիոս Գիրշան: «Սա երեւի նորմալ է: Զէ՞ որ երբ Հայաստանի նախագահը այցելում է թատրոն կամ ցուցահանդէս, երեւի նրան նոյնպէս չեն ուղեկցում այսքան թիկնապահներ»:

ՏՕՆ, ՈՐ ԱՅԼԵԻՍ ՄԵՁ ԴԵՏ ՉԷ

Աշխատաւորներն իբրեւ դասակարգ վաղուց վերացել են, բայց աշխատաւորների համերաշխութեան օրը մենք վերականգնեցինք, եւ Մալիտի Մէկը վերստին հանգստեան օր է, այսինքն՝ այդ օրը հայ աշխատաւորը կարող է հանգստանալ:

Բայց հանգստանալու համար նախ եւ առաջ նախ աշխատել է հարկաւոր, իսկ դրանից էլ առաջ՝ աշխատանք:

Հայ մատուցողին ու հայ մատուցողուհուն էլ ոչ ոք թոյլ չի տալ Մալիտի Մէկին կամ այլ տօներին հանգստանալ, որովհետեւ հանգստեան օրերը ռեստորանների ու սրճարանների համար էլ յաջողակ օրեր են:

Կագինոնների ու գիշերային ակումբների աշխատաւորների համար էլ հանգստեան ու տօն օրերը հանգստանալու առումով չափազանց անյարմար օրեր են: Խանութների աշխատողների համար՝ նոյնպէս: Իսկ աշխատանք չունեցող ու գործազուրկ աշխատաւորների համերաշխութեան առումով Մալիտի Մէկը միանգամայն անիմաստ տօն ու անիմաստ հանգստի օր է, որովհետեւ առանց այդ էլ նրանք տարին տասներկու ամիս համերաշխօրէն հանգստանում են:

Ստացում է, որ Մալիտի Մէկը ոչ թէ աշխատաւորների, այլ միայն բիւրոկրատների ու պաշտօնեաների հանգստեան օրն է. այդ օրը նրանք համերաշխօրէն կուտակուած են զանազան ռեստորաններում, ուսում-խումբում եւ նշում են իրենց իսկ վերականգնած տօնը:

«ՏԱՐԵԳԻՐ»
5-2-06

ներ», - համոզուած է Մարիոս Գիրշան:

Եթէ լրագրողը իմանար, որ Քոչարեանի՝ ատամնաբոյժին այցելելիս Երեւանում մի քանի փողոցներ են փակուած, եւ հաւքն իր թեւով չի կարող անցնել ոստիկանական շրթան, դժուար թէ նման պնդում աներ: «Երեւի ձեզ մօտ իրավիճակն է ուրիշ», - տեսածը մեկնաբանելու մեր խնդրանքին ի պատասխան ասում էին լիտվացի լրագրողները:

Իրավիճակն իրօք ուրիշ է: Եւ այդ տարբերութիւնը կարելի է ամբողջացնել մի համեմատութեամբ՝ ինչպէս է ընտրուած Լիտվայի նախագահը եւ ինչպէս է ընտրուած ՀՀ նախագահը: Տարբերութիւնները սրանով, ըստ էութեան, աւարտուած են: Իսկ մեր տեսանկիւնից կատարեալ ժողովրդավարութեան հասած Լիտվայի նախագահը որեւէ խնդիր չունի մարդկանցից վախենալու եւ անվտանգութեան արտառոց միջոցառումներ կիրառելու:

Ի դէպ, երբ մեր թղթակիցը պայմանաւորուածութեան համաձայն գնացել է «Արմենիա Մարիոթ» հիւրանոց՝ Վալդաս Ադամկուսի հետ հարցազրոյց անելու, Լիտվայի նախագահի աշխատակազմի աշխատակիցները չեն ստուգել նոյնիսկ թղթակցի պայուսակը, որը լրիւ բաւարար էր մի քանի ատրճանակ տեղափոխելու համար: Եւ ընդհանրապէս, լաւ կը լինէր, որ մենք մեզ մէկ-մէկ կողքից նայէինք: Պատկերը, որը մեզ համար արդէն սովորական է, իրականում սարսափելի է, եւ կողքից նայելու պարագայում յանկարծ կարող ենք յայտնաբերել, որ մեր «ուրիշ իրավիճակը» աւելի շատ լիչցնում է խոր միջնադարը: Եւ սա ունի միայն մի բացատրութիւն՝ ինչպէս է ընտրուած ՀՀ նախագահը:

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ»
4-26-06

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԶՆՁԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Մրջանի ԽՄԲԱԳԻՐ
ՏՕԹԹ. ԱՐՇԱԿ ՂԱԶԱՆՃԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ
ԳԱՐԻԷԼ ՍՈԼՈՅԵԱՆ
ՍԱՅԱԿ ԹՈՒԹՃԵԱՆ
ՎԱԶԳԵՆ ԽՈՏԱՆԵԱՆ
ՅԱՐՈՒԹ ՏԵՐ ՊԱՒԻԹԵԱՆ
Փեռ. (626) 797-7680
Ֆաքս. (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August
ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, Canada \$60 (Second Class), \$75.00 (Air Mail)
Overseas \$85.00 (2nd Class Mail), \$125.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid at Pasadena CA.
Please Send Address Change To MASSIS WEEKLY
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104

ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ. «ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԱՐԴԻԻՆՔՆԵՐԻՑ Է ԿԱԽՈՒԱԾ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ԼԻՆԵԼՍ»

ԵՐԵՎԱՆ, «ԱԶՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»: Անդրանիկ Մարգարեանն Մայիս ասել է, թե առաջին անգամ ինքնաշարժային պաշտոնում: «Չեմ կարող կանխատեսել, թե քանի տոկոս ձայն կը ստանայ Հանրապետական կուսակցությունը»,- ասել է վարչապետը, որն այսօր մասնակցել է 120 կանանց Հանրապետական կուսակցության անդամատոմսերի յանձնման արարողությանը:

Հայաստանի վարչապետը կը շնորհաւորէ Հանրապետական կուսակցութեան միացողները

Անդրանիկ Մարգարեանը նաեւ ասել է «Ազատութիւն» ռադիոկայանին, որ նոր նախընտրական կողմնակից ստեղծելու մասին խօսելը դեռ վաղ է, եւ նման հարց առաջիմ իրենց կուսակցութիւնում չի քննարկուել:

Անդրադառնալով Ատրպէյճանի աննախադէպ սնտեսական աճին, վարչապետը նշել է. «Եթէ Ատրպէյճանը առաջին եռամսեակում ունեցել է աւելի քան 40 տոկոս աճ, մենք պէտք է համապատասխան միջոցներ ձեռնարկենք»: Նա առանձնապէս շեշտել է տեղեկատուական տեխնոլոգիաները եւ զբօսաշրջութիւնը զարգացնելու անհրաժեշտութիւնը:

Հարցին, թե որտեղ է տեսնում իր տեղը, եթէ յաջորդ նախագահական ընտրութիւններից յետոյ վարչապետ դառնայ Ռոբերտ Քոչարեանը, Անդրանիկ Մարգարեանը պատասխանել է. «Հայաստանում»:

Կիրակի օրը Հանրապետական կուսակցության ինտերնետային էջում գետեղուած հարցազրոյցում վարչապետ Անդրանիկ Մարգարեանը նաեւ գնահատական է տուել կողմնակից մաս կազմող «Օրինաց երկիր» կուսակցութեան դեկավար, Ազգային ժողովի նախագահ Արթուր Բաղդասարեանի՝ վերջերս գերմանական թերթերից մեկի հարցազրոյցում արուած ակնարկին, թէ Հայաստանում տեղի ունեցած նախորդ բոլոր (թէ՛ նախագահական, թէ՛ խորհրդարանական) ընտրութիւնները կեղծուել են:

«Կասկածում եմ, որ Արթուր Բաղդասարեանը նկատի է ունեցել 2003 թուականի համապետական ընտրութիւնները, քանի որ 2003 թուականի նախագահական ընտրութիւնների ժամանակ ՕԵԿ-ը այն հիմնական կուսակցութիւններից էր, որ աստարտում էր Ռոբերտ Քոչարեանին», - յայտարարել է ՀՀԿ-ի նախագահը եւ շարունակել. «Իսկ 2003 թուականի խորհրդարանական ընտրութիւնների, քաղաքական համաձայնութեան ձեռքբերման արդիւնքում Բաղդասարեանը զբաղեցրեց Ազգային ժողովի նախագահի պաշտօնը եւ այս երեք տարիների ընթացքում երկրում տեղի ունեցած բոլոր գործընթացներին թէ Աժ-ում, թէ կառավարութիւնում, ՕԵԿ-ը ունեցել է ակտիվ մասնակցութիւն եւ հետեւաբար ունի պատասխանատուութեան իր բաժինը»:

«Ազատութեամբ Փոխարինելով ՍՊԱՆԱԼԻՔԸ ԶԵՁՈՔԱՑՈՒԱԾ ԶԵ»

ԵՐԵՎԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: «Ազատագրուած տարածքների պաշտպանութիւն» հասարակական կազմակերպութիւնը տարածել է յայտարարութիւն, որում ասուած է.

«Արցախեան ռազմական չարտրութիւնները դիւանագիտական խաչատուակ պարտութեամբ փոխարինելու 2006թ.-ի սպառնալիքը դեռեւս չէզոքացուած չէ: Աւելին, ըստ ամենայնի միջազգային ճնշումը գնալով սաստկանում է, եւ սաստկանում է յատկապէս Հայաստանի նկատմամբ: Դա են հաստատում մասնաւորապէս վարդան Օսկանեանի վերջին օրերի յայտարարութիւններն այն մասին, որ «Հայաստանն արդէն պատրաստ է եւ համաձայն է բոլոր այն գիշտումներին, որոնք հնարաւոր է պատկերացնել»: Խօսքը առաջին հերթին վերաբերում է ազատագրուած տարածքների յանձնմանը: Ընդ որում, Օսկանեանի խօսքերով, «Հայաստանը դա պատրաստ է անել նախքան Ղարաբաղի կարգավիճակի

ճշդումը», ինչպէս նաեւ պատրաստ է «լրջօրէն քննարկելու պատերազմի միւս հետեւանքների վերացման խնդիրները» նոյնպէս՝ ատրպէյճանցիների վերադարձը, որոնց նա կոչում է փախստականներ, եւ խաղաղապահների տեղակայումը, որը նա համարում է անվտանգութեան խնդիր: Բացայայտ պարտուողականութեան այս չափն աննախադէպ է, նոյնիսկ Օսկանեանի համար: Նա նաեւ հաստատում է համանախագահների պնդումը 2006թ.-ի հնարաւորութիւնները չսպառելու մասին, ասելով, որ «չհամաձայնեցուած հարցերը շատ չեն եւ իրենք յոյս ունեն, որ բանակցութիւնների երրորդ փուլը կը լինի վերջինը»:

Փաստօրէն, Հայաստանի անունից բանակցողների կեցուածքը ծայրատրուական հակադրուած է, Հայաստանում, եւ մասնաւորապէս Արցախում, իշխող տրամադրութիւններին: Մասնաւորապէս այդ են վկայում օրերս տեղի ունեցած ԼՂՀ

ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԿԱՅ ՄԻԱՅՆ ՄԷԿ ԽՆԴԻՐ

ԵՐԵՎԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: «Ժողովրդավարութեան կայացման գործում մեծ է իւրաքանչիւրիս դերը, ամէն մէկը՝ սկսած լրագրողից պէտք է հասկանայ, որ իրենից շատ բան է կախուած», - Ապրիլ 28-ին ՄԱԱ-ում յայտարարեց «Հայկական ժամանակ» օրաթերթի գլխաւոր խմբագիր Նիկոլ Փաշինեանը, ում կարծիքով հասարակութիւնը սկսել է զիտակցել այդ հանգամանքը, նաեւ լաւ հասկանում է իր պատասխանատուութիւնը:

«Իսկ քաղաքական դաշտում անհասկանալի է՝ ինչ է կատարուած: Վակուում է՝ ինտելեկտուալ, հոգեւոր վակուում», - ասում է Նիկոլ Փաշինեանը: Նրա կարծիքով քաղաքական գործիչները չգիտեն իրենց անելիքը. «Ու եթէ իշխանութեան դէպքում պատիվ խնդիրը՝ իշխանութիւն պահելը, կատարուած է, ապա ընդդիմութեան ակտիվ խնդիրը՝ իշխանութիւն վերցնելը կամ ժողովրդին վերադարձնելը չի կատարուած, իրենց անելիքը չեն պատկերացնում»:

Հժ խմբագիրը դժգոհեց ընդհանրապէս քաղաքական գործիչներից, ովքեր մտել են քաղաքականութիւն ու չգիտեն իրենց անելիքը. «Քաղաքական գործիչն ասում է, որ գնայինք Բաղրամեան՝ կը ծեծէին. մարդը մտել է քաղաքականութիւն ու ամենավճռական պահին է հասկանում, որ կարող է եւ ծեծեն»: Փաշինեանը նաեւ անդրադարձաւ ընդդիմութեան «գործուն գղջացող» գործիչներին, ում ձեռքաւարել տարել էին ու մի քանի օր յետոյ գրեցին, թէ իրենք նման բաներ չեն ասել, լրագրողներն են խեղաթիւրել, իրենք հակառակն են ասել: «Ուզում ես ծիծաղել այդ գործիչների վրայ», - ասաց Նիկոլ

«Հայկական ժամանակ» օրաթերթի գլխաւոր խմբագիր Նիկոլ Փաշինեան

Փաշինեանը: Հեռուստատեսային դաշտում ստեղծուած իրավիճակը Նիկոլ Փաշինեանը պայմանաւորեց «Ա1+» հեռուստաընկերութեան բացակայութեամբ: «Եթէ կայ դաշտում «Ա1+»-ի նման հեռուստաընկերութիւն, ստեղծուած է մրցակցութիւն, կոտրուած է ուղղորդուած, համաձայնութեան մթնոլորտը»: Այսօր, ըստ Նիկոլ Փաշինեանի, ոչ թէ տեղեկատուութիւն, այլ աւելի շուտ ապատեղեկատուութիւն է հնչում եթերում. «մարդկանց ապակողմնորոշելու խնդիր են լուծում»:

Նիկոլ Փաշինեանը նաեւ նկատեց, որ Հայաստանում չկայ բնապահպանական, էներգետիկ, տնտեսական խնդիր. Հայաստանում կայ միայն մէկ՝ քաղաքական խնդիր, որը կապուած է Սահմանադրութեան 2-րդ յօդուածի հետ. իշխանութիւնը պատկանում է ժողովրդին: Երբ լուծուել այս հարցը, կը լուծուեն նաեւ մնացած բոլորը:

ՀՆԱՐԱԻՐ Է՝ ԸՆԴԴԻՍԱԴԻՐ ՖՈՐՄԱՏԸ ՍԵՂՍՈՒԻ

ԵՐԵՎԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: Ապրիլ 27-ին տեղի է ունեցել 17+1 ընդդիմադիր ֆորմատի փակ նիստը, որի օրակարգում եղել է երկու հարց: Առաջինը՝ կուսակցութիւնների ու դրանց լիդերների նկատմամբ վերջին տոնաձգութիւնները վերլուծելը, երկրորդը՝ Մայիսի կէսին վերջնական փաստաթուղթ ընդունելն ու քաղաքացիական շարժման մանրամասները ճշգրտելը: Ֆորմատի համակարգող Գառնիկ Մարգարեանը նիստից յետոյ համաձայնել է որոշ տեղեկութիւններ հաղորդել «Ա1+»-ին:

«Ստեղծուած է սպիտակ գիրք, որտեղ ոչ միայն ձեւակերպուած են 98-ից իշխանութիւնների իրականացրած բռնութիւնները, այլ նաեւ դրանց տրուելու է իրաւական գնահատական: Մայիսի երկրորդ կէսին

քաղաքացիական շարժման նախաձեռնող խմբի առաջին ժողով է լինելու, փաստաթուղթ է ընդունուելու, հասարակութեանը տեղեկ ենք պահելու, թէ երբ ենք շարժումը սկսում, որի նպատակն է՝ օր առաջ ազատուել յանցաւոր ռեժիմից:

Բոլորը զգուշացուել են, մեր որոշման մէջ յատակ ձեւակերպուել է, որ նրանք, ովքեր գործիք դարձած՝ մահակ են վերցնում, դիմակ են հագնում եւ գնում են անօրինականութիւնների, վաղ թէ ուշ նրանք պատասխան են տալու: Ստեղծուած է յանձնախումբ, այդ բոլորը ֆիքսուելու է», - վստահեցրել է Գառնիկ Մարգարեանը: Այդ յանձնախումբը, նրա ասելով, ձեւաւորուել է պատգամաւորներից, 17 ֆորմատի լիդերներից:

17-ից երկուսն ներկայ չեն եղել գաղտնի նիստին: Մէկը Ռուբէն Թորոսեանն է, ով երեխաների հետ կապուած ինչ որ խնդիրներ է ունեցել, բացակայութիւնը համարուել է յարգելի, իսկ միւսը՝ ՀԺԿ ներկայացուցիչը, արդէն նիստերին չի մասնակցում խրոնիկաբար, յայտնել է համակարգող Մարգարեանը:

Ֆորմատի ղեկավարը «Ա1+»-ի թղթակցի հետ զրոյցում չի բացատրել, որ ժամանակին իրենց երկնիշ թիւը կարող է նուազել, բայց յոյս է յայտնել, որ ֆորմատի շարքերը կարող են նաեւ համալրուել:

Աժ լսումները, որտեղ խօսուած էր առաջիկայ «տասը տարիներում» խնդրի միջազգային կարգաւորման անհնարինութեան եւ խաղաղապահների տեղակայելու աննպատակաշարժութեան մասին: Նոյն տեսակէտներն են արտայայտում Պաշտպանական բանակի հրամանատարները: Աճող ճնշման փաստը ընդունելով հանդերձ, նրանցից ոմանք աւելի հաւանական են համարում Քոչարեանի հրաժարականը, քան որեւէ պայմանագրի ստորագրութիւն: Հանրութիւնն էլ իր հերթին սկսել է աւելի լաւ պատկերացնել «փոխգիշտում» ասուածի իրական իմաստը:

ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՄԵՏԱԼՆԵՐ ՆՈՒԱԾԵՑ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆՈՒՄ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅՔ-ՖԷ»: Յունահունիստական ոճի ըմբշամարտի Եւրոպայի առաջնութիւնում 55 կիլո գրամ քաշային կարգում չեմպիոն դարձաւ հայ ըմբիշ Ռոման Ամոյեանը 4:2, 1:5, 5:2 հաշիւներով՝ պարտութեան մատնելով բուլղարացի վեսելին Վենկո-վին: Ամոյեանը 3-րդ անգամ էր դուրս գալիս Եւրոպայի առաջնութեան եզրափակիչ եւ վերջապէս կարողացաւ նուաճել չեմպիոնի կոչումը: Ամոյեանը նախորդ 2 դէպքերում դարձել էր փոխ-չեմպիոն:

Յունահունիստական ոճի ըմբշամարտի Եւրոպայի ախոյեան Ռոման Ամոյեան

84 կգ քաշային կարգում Հայաստանի դրօշի տակ հանդէս եկող Դենիս Ֆորովը հանդիպեց լեհաստանցի Արթուր Միխալկեւիչին: Առաջին մրցափուլում Ֆորովը յաղթեց խոշոր 4:0 հաշուով եւ արդէն զգացուած էր, որ բաւական ուժեղ է իր մրցակցից: Սակայն 2-րդ մրցափուլում Միխալկեւիչին յաջողուեց յաղթել 3:0 հաշուով եւ հաշիւը հաւասարուեց՝ 1:1: Երրորդ վճռական մրցափուլն աւարտուեց 1:1 հաշուով, սակայն յաղթանակը տրուեց Միխալկեւիչին: 22-ամեայ Ֆորովը առաջին անգամ հանդէս գալով Հայաստանի դրօշի ներքոյ

կարողացաւ նուաճել արծաթէ մետալ: Այսպիսով հայ մարզիկները յունահունիստական ոճի Եւրոպայի առաջնութիւնում նուաճեցին 4 մետալ, որից 2-ը ոսկէ: Սա գերազանց արդիւնք է, որը եւս մէկ անգամ ապացուցում, որ ըմբշամարտում Հայաստանը լաւ աւանդույթներ ունի եւ 2008թ. օլիմպիական խաղերում մետալի իրական հնարաւորութիւններ կան:

ԱՐԹՈՒՐ ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆԸ ՇԱՐԱԴՐԵՑ ԻՐ ՏԵՍԱԿԵՏԸ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԼՐԱԳԻՐ»: Գերմանական եւ ռուսական ՁԼՄ-ներին ՀՀ Աժ նախագահ Արթուր Բաղդասարեանի տուած հարցազրոյցը ՀՀ-ում քաղաքական շրջանակներում վերջին օրերին ամենից յաճախ քննարկուող թեման էր: Արթուր Բաղդասարեանը ՀՀ Աժ Մայիսի 2ին նիստից առաջ փորձեց վերջակէտ դնել հարցազրոյցների վերաբերեալ տարատեսակ շուկաներին եւ լուրերին:

այն պատճառով, որ արտաքին քաղաքականութիւնը սահմանադրութեան համաձայն որոշում է ՀՀ նախագահը, այլ նաեւ այն պարզ իրողութիւնից ելնելով, որ ես խօսում եմ ոչ որ վաղը առաւօտեան ՆԱՏՕ-ի անդամ դառնալու մասին, այլ ես խօսում եմ մի ապագայի մասին, որ ձգուած է աւելի երկար, քան այս կառավարութեան 12 կամ 20 ամիսներն են: Ես խօսում եմ մի հեռանկարի մասին, ուր պէտք է յայտնուի մեր երկիրը: Ինչպիսի՞նք եմ ես տեսնում ՀՀ ապագան: Տեսնում եմ Եւրոպայի Միութեան մէջ, ոչ թէ Ռուսաստանի Դաշնութիւն-Բեյրութ միութեան մէջ: Տեսնում եմ հետեւողական եւրասիտեգրացիայի մէջ: Իմ հրապարակային դիրքորոշման մէջ եւ կողմնակիցներն են եւ ՆԱՏՕ-ի հետ յարաբերութիւնների խորացմանը: Գերմանական «Ֆրանկֆուրտ Ալթեմայնէ» թերթին տուած հարցազրոյցի վերաբերեալ ասեմ, որ հարցազրոյցը ուշադիր ընթերցելիս կը տեսնէք, որ ես խօսում եմ մի ապագայի մասին, որը, իմ կարծիքով, ճիշդ է իմ երկրի համար: Ես այդ մասին ասել եմ եւ Ռուսաստանում, եւ Ուաշինգտոնում, եւ Բրիւսելում, եւ Փարիզում: Ես քաջածանօթ եմ այն արտաքին քաղաքականութեանը, որն այսօր իրականացուած է: Այսօր ՀՀ արտաքին քաղաքականութեան օրակարգում ՆԱՏՕ-ին անդամակցութեան խնդիր դրուած չէ, ոչ միայն

«Իմ բոլոր հրապարակային ելույթների հետ ծանօթ էք: Ես յստակ արտայայտել եմ իմ եւ այն քաղաքական ուժի դիրքորոշումը, որ ես եմ ներկայացնում: Մենք կողմնակից ենք Հայաստանի հետեւողական եւրոպական ինտեգրման կուրսին եւ ՆԱՏՕ-ի հետ յարաբերութիւնների խորացմանը: Գերմանական «Ֆրանկֆուրտ Ալթեմայնէ» թերթին տուած հարցազրոյցի վերաբերեալ ասեմ, որ հարցազրոյցը ուշադիր ընթերցելիս կը տեսնէք, որ ես խօսում եմ մի ապագայի մասին, որը, իմ կարծիքով, ճիշդ է իմ երկրի համար: Ես այդ մասին ասել եմ եւ Ռուսաստանում, եւ Ուաշինգտոնում, եւ Բրիւսելում, եւ Փարիզում: Ես քաջածանօթ եմ այն արտաքին քաղաքականութեանը, որն այսօր իրականացուած է: Այսօր ՀՀ արտաքին քաղաքականութեան օրակարգում ՆԱՏՕ-ին անդամակցութեան խնդիր դրուած չէ, ոչ միայն

ՓԱՐԻՉ-ԱՆԳԱՐԱ ԼԱՐՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ

Շարունակուած էջ 1-էն
օրուայ ազատագրուած եւ 5 հազար Եւրոյի տուգանք:
Միւս կողմէ, Չուիցերական դատարանը վեց ամսուայ բանտարկութեան վճիռ արձակեց թուրքիոյ Բանուրական կուսակցութեան նախագահ Տոդու Փերինչէքի նկատմամբ, որը անցեալ տարի գուլիցերա-

կան վինթերթուր նահանգին մէջ ունեցած իր մէկ ելույթի ընթացքին յայտարարած էր, թէ «Հայոց Յեղասպանութիւն չէ եղած»:
Այս մասին հաղորդելով Պոլսոյ «Մարմարա» օրաթերթը կը յիշեցնէ, որ Փերինչէք 2005-ի Յուլիս 23-ին բանտարկուած էր Չուիցերիոյ մէջ եւ ապա ազատ արձակուած՝ հարցաքննուելէ ետք:

ԹՈՒՐԹԻՈՅ ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ԴԱՏԱՐԱՆԸ ՀԵՏ Է ՎԵՐԱԴԱՐՁՐԵԼ ՀՐԱՆԴ ՏԻՆԿԻ ԳՈՐԾԸ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏՈՅ»:
Ինչպէս հաղորդուած է «Անատոլու» գործակալութիւնը, երկուշաբթի օրը Անգարայի վերաքննիչ դատարանը առաջին ատենի դատարան է վերադարձրել Պոլսոյ «Ակոս» երկլեզու թերթի գլխաւոր խմբագիր Հրանդ Տինկի գործը:
Անցեալ տարուայ Հոկտեմբերին իսթանպուլի դատարանը 2004 թուականին հրատարակած յօդուածի համար՝ թուրքական ինքնութիւնը վիրաւորելու մեղադրանքով Տինկին վեց ամսուայ պայմանական ազատագրկման էր դատապարտել:
«Ֆրանսիրես» գործակալութեան

փոխանցմամբ, Անգարայի վերաքննիչ դատարանը հետ է վերադարձրել Տինկի հայցը՝ ընթացակարգային սխալների պատճառով:
Հրանդ Տինկի դատապաշտպան Ֆեթիշ Չեթինը «Ֆրանսիրես»-ի հետ զրոյցում հրաժարուել է հաստատել «Անատոլու» գործակալութեան տարածած լուրը՝ նշելով, թէ «վերաքննիչ դատարանից որեւէ բառ չի ստացել»:
Այս գործի առիթով Հրանդ Տինկը աւելի վաղ «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հարցազրոյցում յայտարարել էր, թէ մեղաւոր ճանաչուելու դէպքում «հաւաքելու է ընտանիքն ու հեռանալու է երկրից»:

ՕՐՀԱՆ ՓԱՍՈՒԿԸ «ԹԱՅՄ»-Ի ԱՄԵՆԱԳՆԵՑԻԿ ՄԱՐԴԱՆՑ ՑՈՒՑԱԿՈՒՄ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏՈՅ»:
Թուրք յայտնի գրող Օրհան Փամուկը, որը պնդել է, թէ Թուրքիայում մէկ միլիոն հայ է սպանուել, ընդգրկուել է «Թայմ» ամերիկեան շաբաթականի աշխարհի ամենաազդեցիկ մարդկանց ցուցակում:
Անցած տարի շուեյցարական թերթերից մէկին տուած հարցազրոյցում Փամուկին ասել էր, որ Օսմանեան Թուրքիայում մէկ միլիոն հայ է սպանուել, ինչից յետոյ նրան քրէական մեղադրանք էր առաջադրուել «թուրքերի ազգային ինք-

նութիւնը վիրաւորելու համար»:
Այս տարուայ սկզբին թուրքական դատարանը հրաժարուեց մեղադրանքներից եւ կարճեց Փամուկի գործը:
«Թայմ» շաբաթականի ցուցակում, որը պարբերականը սկսել է տպագրել 3 տարի առաջ, այս տարի ընդգրկուել են ԱՄՆ-ի նախագահ Ճորժ Պուշը, Գերմանիայի կանցլեր Անգելա Մերկելը, ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Քոնդոլիզա Ռայսը, «Մայքրոսոֆթ»-ի ղեկավար Բիլ Գեյթսը եւ այլօք:

ԱԼԻԵՒԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ՈՐԵՒԷ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ ՉԻ ՀՆՉԵԼ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏՈՅ»:
«Ատրպէյճանի նախագահ Իլհամ Ալիեւը իր ամերիկեան այցի ընթացքում Ուաշինգթոնից որեւէ քննադատութիւն չի լսել», - հաւաստիացրել է նրա աշխատակազմի արտաքին յարաբերութիւնների ղեկարտամենտի ղեկավար Նովրուզ Մամեդովը:
«Ես ներկայ եմ եղել բոլոր հանդիպումներին, այդ թուում նաեւ Ճորժ Պուշի հետ հանդիպմանը: Հաւատացէք ինձ, կարող եմ անկեղծ ասել, որ չի եղել ընտրութիւնների, մարդու իրաւունքների, ժողովրդավարութեան մասին որեւէ խօսակցութիւն, որը կարելի լինէր ընկալել որպէս քննադատութիւն», - ասել է Մամեդովը:
Նրա վկայութեամբ, այցը շատ կարեւոր էր, «քանզի ԱՄՆ-ը արդէն մտադիր է Ատրպէյճանի հետ համագործակցութիւնը բոլոր բնագաւառներում բարձրացնել գործընկերութեան մակարդակի»:
«Մենք կարծում ենք, որ Արեւմուտքի եւ Ամերիկայի հետ Ատրպէյճանի համագործակցութեան առաջին փուլը կ'աւարտուի 2006 թուականին Պաքու - Ջէյհան նաւթատարի գործարկումից յետոյ: Դրանից յետոյ նոր դարաշրջան կը բացուի», - կարծիք է յայտնել Մամեդովը:

«Ատրպէյճանի նախագահ Իլհամ Ալիեւը իր ամերիկեան այցի ընթացքում Ուաշինգթոնից որեւէ քննադատութիւն չի լսել», - հաւաստիացրել է նրա աշխատակազմի արտաքին յարաբերութիւնների ղեկարտամենտի ղեկավար Նովրուզ Մամեդովը:
«Ես ներկայ եմ եղել բոլոր հանդիպումներին, այդ թուում նաեւ Ճորժ Պուշի հետ հանդիպմանը: Հաւատացէք ինձ, կարող եմ անկեղծ ասել, որ չի եղել ընտրութիւնների, մարդու իրաւունքների, ժողովրդավարութեան մասին որեւէ խօսակցութիւն, որը կարելի լինէր ընկալել որպէս քննադատութիւն», - ասել է Մամեդովը:
Նրա վկայութեամբ, այցը շատ կարեւոր էր, «քանզի ԱՄՆ-ը արդէն մտադիր է Ատրպէյճանի հետ համագործակցութիւնը բոլոր բնագաւառներում բարձրացնել գործընկերութեան մակարդակի»:
«Մենք կարծում ենք, որ Արեւմուտքի եւ Ամերիկայի հետ Ատրպէյճանի համագործակցութեան առաջին փուլը կ'աւարտուի 2006 թուականին Պաքու - Ջէյհան նաւթատարի գործարկումից յետոյ: Դրանից յետոյ նոր դարաշրջան կը բացուի», - կարծիք է յայտնել Մամեդովը:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱՒԱՊԱՇՏՊԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

Շարունակուած էջ 1-էն
նականին մէջ զգալի պատնէշներ կան այդ իրաւունքները արդիւնաւէտ պաշտպանելու համար. «Դատական համակարգը շատ քիչ անկախութիւն ունի»:
Երկրէն ներս ժողովրդավարութիւն հաստատելու գործին մէջ մամուլի կարեւորութեան անդրադառնալով տեղեկագիրը կը յայտնէ որ, Հայաստանի մամուլը 2002-2003 «կիսով չափ ազատ»-էն այժմ դարձած է «ոչ ազատ»:
Ըստ կազմակերպութեան, անցեալ տարի մամուլի ազատութեան բնագաւառէն ներս Հայաստան յառաջընթաց չէ արձանագրած. «Հակառակ Եւրասիոյ հոլդինգի ու տեղական կառույցներու՝ «Ա1+» անկախ հեռուստաընկերութեան եթեր տրամադրելու յորդորներուն, իշխանութիւնը 7-րդ անգամ մերժեց հեռուստաընկերութեան մրցութային առա-

ջարկը», - կը հաստատէ գեկոյցը:
«Ընդդիմադիր հայեացքներ արտայայտողներուն յաճախ կ'ահաբեկեն, կ'ենթարկեն բռնութիւններու եւ հարածանքներու», - կը շարունակէ գեկոյցը. «Ճիշդ է, լրագրողի վրայ յարձակում գործելու համար 2004 թուականին ինչ-որ մէկը վեց ամսուայ ազատագրկման դատապարտուեցաւ, սակայն մինչեւ վերջ չկրեց իր պատիժը ու տարեկերջին ազատ արձակուեցաւ»:
Տեղեկագիրը կը յիշէ, որ Սահմանադրական հանրաքուէի քարոզարշաւի ընթացքին «Ազատութիւն» ռատիոկայանի հաղորդումները մի քանի օրով խափանուեցան, ինչպէս 2004 թուականին, պաշտօնական մեկնաբանութիւնը նոյնն էր՝ տեխնիկական պատճառներով»:
Ընդհանրապէս այս պատճառաւ յաջորդական 4-րդ տարին ըլլալով Հայաստան կը բնորոշուի որպէս երկիր մը, ուր մամուլը ազատ չէ:

ՄԱՍԻՍ
ԱՄԵՆԱՎՍՏԱՀԵԼԻ ԱՂԲԻՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻ ԼՈՒՐԵՐՈՒ

ԱՊՐԻԼ 24-Ը

ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԼՈՅՍԻ ՏԱԿ

ՄԵՁ ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒՄ ԵՆ.- ՑԱԲԱԼԻ Է, ԲԱՅՑ ԹՈՂ ՉԽԱԲՈՒԷԻՔ, ԿԱՆԽԱՏԵՍԷԻՔ, ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԷԻՔ...

Ծ.Խ.

Հանդիպել կը հրատարակենք միջազգային համբալի տիրացած, իրա- նահայ հոգեբան, Սպահանի հոգեբանական համալսարանի երկար տա- րիներու տեսուչ Դոկտ. Մեսրոպ Պալայեանի սոյն յօդուածը, որով կը վերլուծէ Ապրիլ 24ը հոգեբանութեան լոյսին տակ:

«ՄԱՍԻՍ»

ԴՈՎՏ. ՄԵՍՐՈՊ ԲԱԼԱՅԵԱՆ

Եղեռնի յիսնամեակից յետոյ, բարեբախտաբար, սկսուեցին որոշ փորձեր կատարուել Եղեռնը ու- սումնասիրել եւ եւ վերլուծելու համար զանազան տեսանկիւննե- րից, գիտական, առարկայական մե- թոտներով: Այդպիսի փորձերն են, օրինակ՝ փաստերով եւ թուերով որոշելու հայ ժողովուրդի կրած մարդկային, մշակութային եւ նիւ- թական կորուստները, Արեւմտեան Հայաստանում եւ Արեւելեան Հա- յաստանում (օրինակ՝ Կարս, Ար- տասան, Օլթի, Նախիջեւան, Շուշի եւ այլուր):

Մի քանի տասնեակ տարիներ ի փորձից յետոյ հայը գիտակցեց, որ աշխարհը մեր բողոքի եւ պա- հանջի ձայնը լսելու համար յստակ եւ առարկայական փաստերի պէտք ունի:

Երկարատեւ միալար լացը, մորմոքը, մեղկութիւնը ոչ միայն թուլացնում են մարդու կամքը, յուսալքում են, այլեւ դիմացի պա- տասխանատու եւ սովորական ան- հատները մօտ ստեղծում են մի տեսակ արգահատանքի, հակակ- րանքի, զզուանքի, նոյնիսկ երբեմն ստեղծութեան զգացում:

Խօսել սովահար եւ սովամահ երեխաների, մորթուող մայրերի, Եփրատի մէջ ինքնասպան եղած աղջիկների մասին, անշուշտ, բա- ցարձակ անհրաժեշտութիւն է մե- ծապէս ազդու. բայց ոչ երբեք բաւարար, եւ սա թէ հայ նոր սերնդի թէ օտարների համար:

Բազմաթիւ առիթներ եմ ու- նեցել խօսելու հայկական կոտոր- ածների մասին իրանցի եւ օտա- րագրի սովորական եւ պետական բարձր պաշտօններ ունեցող մարդ- կանց հետ՝ պարսիկ, Ֆրանսացի, այլազգի ուսանողների հետ, զանա- զան շրջաններում, ընտանիքնե- րում: Բոլորն էլ մարդկային բարո- յական հողի վրայ ցաւակցում են մեզ, բայց միայն այսքան: Երկար ժամանակ փաստօրէն տեսանք, որ ոչ ոք պատրաստ չէր մատ անգամ շարժելու, որպէսզի 1915ի Եղեռնը ճանաչուի պաշտօնապէս եւ պատ- շաճ հատուցումը կատարուի հայ ժողովրդին: (Յետագային հայ ժո- ղովուրդը արձանագրեց նուաճում- ներ այդ մարզում՝ Եւրոպական խորհրդարանի եւ Ռուսիոյ Դոմա- յի պաշտօնական ճանաչումը ցե- դասպանութեան):

Ամէնը մօտաւորապէս սա էին ասում.

«Շատ ցաւում ենք, չպիտի լինէր Եղեռն: Բայց արդէն եղածը եղած է: Պիտի մոռնալ»: Հենց մի՞թէ չկրկնուեց նոյնը Երեւանում (Ապրիլ 1995ին), երբ Գերմանիայի պաշտօնական հաւատարմատարը Հայաստանի Հանրապետութիւնում խորհուրդ տուեց հայ ժողովուր- դին՝ «Յիշեցէք ձեր նահատակնե- րին, բայց առաջ նայէք», որին պատասխանեց հայ ակադեմիկոս- պատմաբանը՝ «Թող թուրքիան պաշտօնապէս ճանաչի 1915ի Յե-

ղասպանութիւնը: Գերմանիան էլ ընդունի իր մեղսակցութիւնը այդ Յեղասպանութեան մէջ: Յետոյ մենք կը մտածենք առաջ նայելուն մա- սին»:

Որոշ օտարներ էլ, երբ շարու- նակում էք նոյն թեման, պատաս- խանում են.-

«Շատ լաւ, չկոտորուէիք, պատշապանուէիք»:

Իսկ երբ ասում էք, որ թշնա- մին նենգաբար գործեց, առաջին հերթին տղամարդկանց, 16-ից մին- չեւ 60 տարեկան, բանակ ուղարկե- լու պատրուակով տարաւ եւ ան- մարդաբնակ ձորերում եւ կիրճե- րում կոտորեց, նախճիրի ենթար- կեց Պոլսի հայ մտաւորականներին, զլիսատելու համար հայ ժողովուրդն եւ յետոյ նոր սկսուեց երեխաների, կանանց ու ծերերի տեղահանու- թիւնն ու կոտորածը, պատասխա- նում են.-

«Զխաբուէիք, թող ձեր ղեկա- վարները նախատեսէին, թող «Իթ- թիհատի» գաղտնի որոշումներից տեղեակ լինէին, ունենային քաղա- քականութիւն, այսինքն՝ ունենա- յին նախատեսութիւն, այսինքն՝ հեռատեսութիւն» - եզրակացնում են նրանք:

Բարեբախտաբար, արդէն 1965ից Ապրիլ 24-ը դարձել է ոչ միայն սպառն, այլ նաեւ բողոքի, պահանջատրուութեան եւ մեր ան- հուն ցասումը արտայայտելու օր, ի ցոյց եւ ի լուր աշխարհի: Բողոքը, ցոյցը, արի կեցուածքը աւելի ու- շաղրութիւն, աւելի համակրանք են շահում այս աշխարհում քան թէ լացը, ողբը, կրաւորական մեղկ վիճակը: Միթէ՞ վերջին տարիներ ի դէպքերի գահավէժ ընթացքը, Հայաստանում եւ Արցախում մէկ անգամ եւս չամրագրեցի՞ր եւ չամ- րապնդեցի՞ր այդ ուղեգծի ճշտու- թիւնը եւ արդիւնաւէտութիւնը:

Չնայած այս փորձագրութեան՝ սահմանները ճշդուած են «Ապրիլ 24-ը հոգեբանութեան լոյսի տակ» վերտառութեամբ, բայց անմիջա- պէս ասենք, որ դա շատ լայն եւ ընդարձակ թեմա է եւ դժուար թէ ընդգրկուի մէկ լրագրական յօդ- ուածի մէջ:

Նիւթը զարգացնելու եւ սպա- ուելու համար պիտի ներկայացնել հայ մարդու հոգեբանութիւնը, թէ որպէս անհատ եւ թէ որպէս հաւա- քականութիւն: Պէտք էտալ հայ ժողովրդի հոգեբանութիւնը, պէտք է ներկայացնել հայ ղեկավարու- թեան հոգեբանութիւնը: Յետոյ, պիտի հաշուել, թէ հայ ղեկավա- րութիւնը ինչ աստիճանի նկատի առաւ գործի հոգեբանական կողմը բոլոր տեսանկիւններից:

Մեր որդեգրած տակտիկա- յում եւ ստրատեգիայում ի՞նչ հո- գեբանական սխալներ գործեցինք: Եւ սա՞ բոլոր ոլորտներում եւ բնագաւառներում: Նոյնիսկ փոր- ձենք իմանալ, թէ ի՞նչ հոգեբանու- թեան տէր էին հայ պատուհասող հերոսները՝ Սողոմոն Թեւ լիրեանը, Արշաւիր Շիրակեանը, Արամ Եր- կանեանը, Միսաք Թուրքեանը եւ

ուրիշները: Պէտք է ներկայացնել օսմանցի թուրքի հոգեբանութիւնը, օսմանցին որպէս հաւաքական ոյժ: Իթթիհատի ղեկավարները՝ Թալէ- աթի, Բեհհէդդին Շաքիրի, Նազը- մի, էնվերի, Օեմալի հոգեբանական ուրոյն գծերը: Հոգեբանական ի՞նչ օրէնքներից եւ մեխանիզմներից օգտուեցին նրանք, իրենց մեծա- գոյն ոճիւրը կատարեալ դարձնելու եւ աշխարհից թաքցնելու համար:

Վերին աստիճանի հետաքը- քիր եւ գիտականօրէն շահեկան ուսումնասիրութիւնների նիւթ որ սակայն, մի յօդուածում, նոյնիսկ թուրքի կերպով չի կարելի սպա- ուել:

Ուրեմն փորձենք գոնէ հպան- ցիկ, տալ խիստ համառօտ մի ուրուագիծ այն բոլորից, որ կարե- լի է ասել այս բնագաւառում:

Օրինակ՝ հոգեբանօրէն ի՞նչ պիտի մարդիկ էին Թալէաթը, էն- վերը, Դոկտ. Բեհհէդդինը, Դոկտ. Նազըմը, Ազմինը եւ իրենց միւս գործընկերները:

Այդ մասին եւ շատ փնտրուե- ցանք եմ կատարել աղբիւրներ գտնե- լու համար: Դժբախտաբար շատ քիչ բան եմ գտել, հակառակ նացի ցեղասպաններին, որոնց մասին բա- ւական առատ տուեալներ կան:

Բայց եւ այնպէս, հիմնուելով այս քիչ վրայ եւ այս համեմատելով նացի ղեկավարների եւ ուրիշ յայտնի ոճրագործների հետ, որոնց ծանօթ է «Հոգեբանութեան պատմու- թիւնը», կարելի է եզրակացնել, որ սրանց մի մասը եղել է անհատներ, որ ուրիշ եւ տարբեր պայմաննե- րում, թերեւս, անհատական ոճիւր- ներ գործէին, բայց ցեղասպանու- թեան չէին ձեռնարկի:

Եթէ Ադուլֆ Հիտլերը եւ իր նացի կուսակցութիւնը գործի գլուխ չզար, Այշմանը, մեծ հաւանակա- նութեամբ, հազարներով հրեայ երե- իսներ, կանայք եւ տղամարդիկ քուրաներում չայլէր: Կարօ Սա- սունու եւ ուրիշների յուշերում, այս տեսակէտից, խիստ նշանակա- լից դրուագներն ենք հանդիպում: Թալէաթը եւ Իթթիհատի ուրիշ ղեկավարներ, Պոլսի մայր եկեղե- ցում, պաշտօնապէս մասնակցում են հայկական գրերի գիւտի 1500- ամեակի մեծ յօբելեանին:

1909-ի Ատանայի 30 հազար հայերի ջարդից յետոյ, «Իթթի- հատ» երկրորդական պատասխա- նատուութիւն ունեցող մի քան ջարդարարների մահապատժի են- թարկեց (Մահապատժի ենթար- կուողների մեծ մասը Իթթիհատ կուսակցութեան մոլի հակառա- կորդներից էին):

Այս եւ նման դրուագները արդեօք հայերին խաբկանքի մատ- նելու եւ իրենց իսկական մութ ծրագրները սքողելու համար էր, թէ՞ հայերին համոզելու համար էր, որ մէկ անգամ ընդմիջու չհրաժար- ունէ իրենց մարդկային եւ ազգա- յին նուազագոյն իրաւունքներից:

Բոլոր պարագաներում կայ այն միջնորդը, որ կոչում ենք «հոգեբանական միջնորդ» եւ որ ոճրային նպատակը պայմաննե- րում մարդասպանութեան տեսա- կէտից ամենաընդունակ մարդուն էլ կարող է ոճրագործ դարձնել:

Երիտ. Թուրքերը (Իթթիհատ կուսակցութիւնը), որոնց շարքում կային նոյնիսկ համալսարանաւարտ- ներ եւ բժիշկներ, բոլոր պայման- ներում ձգտում էին լուծում գտնել թուրքական արդէն խարխլած կայսրութեան խնդիրների համար, այսպէս ասած 19րդ դարի «Հիւանդ մարդը» փրկելու:

Իթթիհատի ղեկավարները ձգտում էին ամէն գնով փրկել

Օսմանեան կայսրութիւնը փլու- գումից: Արդէն ձեռքից գնացել էր Սերբիան, Պուլկարիան, Յունաս- տանը, Մակեդոնիան: Ձգտում էին փրկել այն, որ մինչ այն մնացել էր (թէկուզ 20-րդ դարի ամենամեծ ցեղասպանութեան գնով): Նրանք միջոցներ էին փնտրում այդ նպա- տակին հասնելու համար: Այստեղ խոր ուշադրութիւն պիտի դարձ- նել այն խիստ կարեւոր հանգա- մանքին, որ այդ ժամանակահատ- ուածում Գերմանիայում եւ Թուրք- իայում տիրողը (շնորհիւ նախա- պատերազմական վիճակին 1913-14 թթ.) ցեղապաշտական, ցեղամոլա- կան, բանթուրանական (Թուրքիա- յում) միջնորդներ էր եւ Իթթիհատի ղեկավարներն էլ, բնականօրէն, իրենց մէջ կրում էին գերագանցա- պէս կուռող-աւերող մի ցեղի են- թահող: Ուրեմն, պարզ էր՝ կ'ընկ- նէին ցեղամոլութեան ճահիճը:

Ես արդէն յայտնել եմ այդ կարծիքը, որ ցեղամոլութիւնը (ուս- սիզմը) եւս մի հոգեկան հիւանդու- թիւն է, որ իշխում եւ գերակայում է միւս կայուն, մնացուն եւ նոյնիսկ ժամանակաւոր եւ մակերեսային հոգեվիճակներին: Ցեղամոլութիւնը մտքի եւ հոգու սուր թունաւորում է: Եւ ինչպէս որ մարմնի սուրբ թունաւորումը խիստ վտանգաւոր է, նոյնը կարելի է ասել նաեւ մտքի եւ հոգու սուր թունաւորման մա- սին:

Ահա այդպիսի մի վիճակում Իթթիհատի ղեկավարները որո- շում են հայ ժողովրդի վերջնա- կան, ամբողջական եւ արմատական բնաջնջումը պետականօրէն եւ ծրագրուած ձեւով, հաշուելով որ դա է «Հիւանդ» փրկելու միակ միջոցը եւ Թուրքիոյ բոլոր խնդիր- ների լուծման միակ ճամբան:

Բնական է, որ հոգեբանական այս վերլուծութիւնը հիւլէ անգամ չի արդարացնում կատարուած ոճի- րը: Ամէն սպանութիւն, ոճիւր կա- րող է ունենալ իր հոգեբանական մեկնաբանութիւնը, բայց դա չի կարող ծառայել նոյնիսկ որպէս «մեղմացուցիչ հանգամանք յան- ցանաց» Այս հիման վրայ, նացի 24 ցեղասպանները կախուեցին Նիւ- րենբերգում: (Բայց, ո՞ւր մնաց հայկական Նիւրենբերգը): 1915ին թրքական ղեկավարութիւնը խնդրի հոգեբանական կողմն է նկատի առնում նաեւ, երբ, գոնէ ջարդերի սկզբնական շրջանում ջանում է ոչ միայն աշխարհից, այլ նոյնիսկ թուրք գանգուածներից թաքցնել (ներքին գործոց նախարար Թալէ- աթ Փաշայի յայտնի հեռագրի «խիստ գաղտնի») լինելու հանգա- մանքը դրանով է բացատրուում) հայկական ջարդերի համընդհա- նուր ծաւալը (այդ նպատակին է ծառայում արհեստավարժ մար- դասպաններին բանտից ազատելը: Հայ կարաւաններին կողոպտելու եւ կոտորելու համար): Իսկ հետագա- յին նոյն գանգուածներին մէջ հրահ- րել ցեղապաշտական եւ հակահայ մոլեռանդ զգացումներ ու ամենա- վայրենի եւ հակամարդկային ստո- րին յոյգերը՝ ատելութիւն, կողո- պուտ, անասնական բնազդների յագուրդ տալը եւ սաղիզմի գրեթէ բոլոր տեսակները:

Իսկ լաւ գիտենք, որ ցանկա- ցած պետութեան համար, այդ բա- նը անել այնքան դժուար չի, մա- նաւանդ եթէ որոշի օգտագործել հոգեբանութեան օրինաւորութիւն- ները:

Ցեղապաշտութիւնը որպէս հո- գեվիճակ, խիստ թունաւորուած միջնորդում կարող է իշխել նոյն-

ՆՇԱՍԱՐ

ԶԵՂԱՒ ՍՐԲԱԶԱՆ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂԻՆԱՆ

Այս «նշմար»ը կը գրուի որոշ ճշմարտութիւններ արտայայտելու համար, ճշմարտութիւններ որոնք կ'իջնան պատշաճութեան եւ անպատշաճութեան, ինչպէս նաեւ փափկանկատութեան եւ անփափկանկատութեան ծիրէն ներս: Թերեւս լաւ կ'ըլլայ նաեւ աւելցնել կենցաղավարութեան ծիրը, միջ-համայնքային խողովոյ գոյակցութեան պահանջները հարցը, իսկ եթէ ուզուի աւելի հեռուները երթալ, պիտի ըսենք նաեւ՝ բարձրաստիճան եկեղեցականներու արտայայտութեանց սահմանը, անոնց իրաւասութիւնները, ազգային, կրօնական երեւոյթներու նկատմամբ անոնց բռնած դիրքը եւ հետեւած ուղին, եւ այլն: Այս բոլորը ըսելէն ետք ուրեմն, յայտնի կը դառնայ թէ ինչո՞ւ այս «նշմար»ը կը գրուի եւ որո՞ւ հասցէին է ուղղուած: Ամէն պարագայի տակ, պիտի չարագար սխալին անոնք որոնք չարամտութիւն կամ անբարեացակամ վերաբերմունք գտնեն այս ակնարկին մէջ: Փնտուռածը, ուզուածը՝ պարզապէս որոշ գոյակցութեան մը անհրաժեշտութիւնն է զոր եթէ կիրարկեն պատասխանատու պաշտօններու վրայ գտնուող անձեր, թէ եկեղեցական եւ թէ աշխարհական մարդերէն ներս, աւելի հեզասահ եւ նուազ ինդրայարուց կը դառնայ մեր համայնքային կեանքը:

ԻՆՉՈՒՒ ԱՅՍ ՆՇԱՍԱՐԸ
Կրնայինք այս «նշմար»ը գետեղել «Ազատ Բեմ»ի կամ «Բաց Նամակ»ի տարազներուն տակ, եւ գալն ուղղել Հայց. Եկեղեցւոյ Արեւմտեան Թեմի Առաջնորդ Յովնան Արքեպս. Տէրախեանին, առ ի տեղեկութիւն, եւ քաղաքս հիւրաբար այցելող էջմիածնական Եպիսկոպոս, Սեպուհ Եպս. Չուլճեանին, մասամբ մը խրատ, եւ մասամբ մըն ալ գոյակցողով: Ի վերջոյ, առնուազն եկեղեցականներու չափ, եւ երբեմն ալ անոնցմէ աւելի, մենք հետամուտ, եւ նախանձախնդիր ենք, իբրեւ առաքելական եկեղեցւոյ գաւակներ, եւ հասարակական մտածողութեան պատասխանատուներ, համայնքային խողովոյ թեման, մանաւանդ գոյակցութեան յորդոր կարգալ անոնց նկատմամբ, որոնք գիտակցաբար կամ անգիտակցաբար կը «մեղանչեն»: Ինչը՞ մեզ մղեց նման մտածումներու:
Կիրակի, Ապրիլ 23, 2006 թուականին, որ այս տարի կը գուզադիպէր Եղեռնի Ոգեկոչման 91րդ տարեւոյցին, Փաստինայի Ս. Գրիգոր

Լուսաւորիչ Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ մէջ տեղի կ'ունենար հոգեհանգստեան արարողութիւն եւ պաշտօն, Հ.Բ.Լ.Մ.եան Շրջանակային Յանձնախումբի եւ այլոց խնդրանքով, այս մեծ միութեան հանգուցեալ ղեկավարներու յիշատակին: Այս յիշարժան առիթով, եկեղեցի փութացած էին բաւական թիւով ազգայիններ: Հոգեհանգստեան պաշտօնին պիտի յաջորդէր խաչքարի գետեղման արարողութիւն մը Հ.Բ.Լ.Մ.ի կեդրոնէն ներս:
Հոգեպարար եկեղեցական արարողութիւն, դրուած Առաջնորդ Սրբազանին հովանաւորութեան տակ: Առաջնորդ Սրբազանը կ'ունենայ, ըստ իր սովորութեան, պատրաստուած ելոյթ մը, ներբողելու Հ.Բ.Լ.Մ.ի անցնող 100 տարիներու գործունէութիւնը: Իր խօսքին ընթացքին, Սրբազանը կը յատարարէ որ օրուայ պատարագիչն էր Հայաստանի Գուգարաց Շրջանի Առաջնորդ Սեպուհ Եպս. Չուլճեան, որ նաեւ պիտի իր խօսքը ունենար Հ.Բ.Լ.Մ.եան, եւ Ապրիլեան Եղեռնի 91րդ տարեւոյցի ոգեկոչման առիթ: Չուլճեան Սրբազան կը գտնուէր հիւրաբար մեր գաղութը, եւ բաւականին երիտասարդ եւ խանդավառ եկեղեցական մը կը թուէր: Առաջնորդէն ետք, ինք եւս սկսաւ իր քարոզելոյթին, զոր գնահատելի եւ գովելի պիտի գտնէինք եթէ Չուլճեան Սրբազան երկու բանի մասին արտայայտուած չըլլար: Այդ երկու հարցերը կը հանդիսանային.
ա. Իր անվերապահ հաւատարմութիւնը Քոչարեանական իշխանութեան, եւ անոր գործունէութեան:
բ. Իր յարձակում-քննադատութիւնները, ընդհանրապէս Հայաստանէն ներս գործող աղանդաւորներու հասցէին, որոնք շարքին, յակնադէմ անուանէ կը դասէր Հայ Աւետարանական համայնքը:
Ի՞նչ կը վերաբերի Չուլճեան Սրբազանին հաւատարմութեան, Քոչարեանական իշխանութեան նկատմամբ, մենք խօսք չունինք հոս, իր գիտնալիքն է, վստահաբար իշխանութեանց հաճելի ըլլալու մարմաջ մը կայ իր մօտ: Ազատ է ինք իր քաղաքական կարծիքներուն մէջ: Թէեւ ինք նաեւ կրնար արտայայտուիլ Հայաստանէն արտագաղթի մասին, անոր պատճառներու մասին, ժողովրդական դժգոհութեան, փտախտի եւ նման երեւոյթներու մասին, որոնք կը յատարարուին:

Շաք.ը էջ 17

ԽՕՍՔ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ԹՈՐԳՈՄ ՓՕՍԹԱՅԱՆ

Իմ գրական, Ազգային եւ կրթական յիմնամեայ ծառայութեանց եւ ծննդեանս ութսունամեայ տարեդարձին առթիւ՝ ինծի ընծայուած յոբելինական հանդիսութեան համար, ունիմ խօսք շնորհակալութեան: Իմ երախտագիտական խորագրաց շնորհակալութիւններս կը փափաքիմ յայտնել՝ Ամենայն Հայոց ազգընտիր կաթողիկոս՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ներսիսեան վեհափառ Կաթողիկոսին, ինծի պարգեւած իր սրբատառ կոնդակին եւ Ս. Սահակ եւ Ս. Մեսրոպ շքանշանի շնորհաւորութեանց համար:
Շնորհակալ եմ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ Արեւմտեան թեմի բարեխնամ Առաջնորդ՝ Տ. Յովնան Ս. Արքեպս. Տէրախեանին, Ամենայն Հայոց վեհափառ Կաթողիկոսին կատարած իր բարեխօսութեանը եւ յոբելինական հանդէսին հովանաւորութիւնը ստանձնելուն համար:
Շնորհակալ եմ այս յոբելինական ձեռնարկը հովանաւորող Հ.Բ.Լ. Միութեան, Թէքէեան եւ Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեանց: Պոլսահայ եւ Իրանահայ Միութեանց:
Իմ յատուկ շնորհակալութիւններս Մաշտոց Գոյէճի արժանընտիր նախագահ՝ Դոկտ. Կարպիս Տէր Եղիայեանին որ բացի հովանաւորութեանց մասնակցելէ՝ ստանձնեց նաեւ ձեռնարկի կազմակերպչական դժուարին աշխատանքները, մէջն ըլլալով այն բազմաթիւ նամակագրութիւնները ուղղուած Հայ Գրողներու, մտաւորականներու եւ Ամերիկեան պետական դէմքերու:
Շնորհակալ եմ նաեւ որ ան նաեւ ստանձնեց յոբելինական ձեռնարկի հանդիսավարութիւնը որ կատարեց բարեխիղճ հոգատարութեամբ:
Շնորհակալ եմ իր ազնիւ խօսքերուն եւ ինծի ընծայուած Մաշտոց Գոյէճի Դոկտորայի վկայականին եւ զեղատեսիլ իր բլաքին համար:
Շնորհակալ եմ հայ մամուլին, «Նոր Կեանք» շաբաթաթերթին (որուն երկարամեայ աշխատակիցն եմ եւ մէկը թերթի մնայուն բնակիչներէն):
Շնորհակալ եմ «Նոր Հայաստան» օրաթերթին, «Նոր Օր» եւ «Մասիս» շաբաթաթերթերուն որոնք լայն տեղ տուին իմ ձեռնարկին հետ կապուած թղթակցութեանց եւ յայտարարութեանց:
Շնորհակալ եմ ձեռնարկին մասնակցող անձերուն: Իմ վաղեմի ընկեր՝ Եզնիկ Բալայեանին որ այնքան խորաթափանց եւ գրականագիտական վերլուծութեամբ ներկայացուց գրական գործերս եւ կեանքս:
Շնորհակալ եմ Տիկ. Սէսիլ Քէշիշեանին որ զգալուն հասկացողութեամբ ընթերցեց իմ գրական գործերէս երկու կարեւոր էջեր:
Շնորհակալ եմ զեղարուեստական բաժնին մասնակցող անուանի երգչուհի՝ Էլիզ Թաշճեանին, եւ Դոկտ. Լեւոն Աբրահամեանին իր դաշնակի ընկերակցութեան համար: Շնորհակալութիւն վարժ ջութակահար Մերուտան Մարգարեանին:
Շնորհակալ եմ թոռնիկներուս՝ Թալին Փօսթաճեանին, Քրիստին, Պրիանա եւ Գարինա Բամպակեաններուն, իմ քերթուածներէս կատարած իրենց արտասանութեանց համար:
Իմ մասնաւոր շնորհակալութիւններս ծանօթ կրթական մշակ, գրող եւ բազմաշնորհ մտաւորական Երուանդ Պապայեանին իր այնքան սրտագրաւ ուղերձին եւ արտայայտած ազնիւ զգացումներուն համար:
Շնորհակալ եմ յոբելինական յուշամատենին մէջ իրենց գնահատագիրները գրող իմ գրչակից ընկերներուս, բարեկամներուս իրենց արտայայտած սրտի խօսքերուն համար:
Շնորհակալ եմ յուշամատենը խմբագրող ընկերոջս՝ Սարգիս Մաճառեանին որ բարեխիղճ նուիրումով պատրաստեց այդ գեղեցիկ մատենը:
Մեծ կարեւորութեամբ կը փափաքիմ իմ խորին շնորհակալութիւններս յայտնել, Միացեալ Նահանգաց Ամերիկայի նախագահ՝ Ճորճ Պուշին, նահանգային եւ միջնահանգային պետական կարեւոր դէմքերու որոնք մասնաւոր հուշակագիրով շնորհաւորական իրենց գնահատագրերը յղած էին ինծի միշտ Մաշտոց գոյէճի ճամբով:
Շնորհակալ եմ նաեւ բոլոր անոնց որոնք նամակներով, հեռաձայներով եւ անձամբ իրենց շնորհաւորանքները յայտնեցին ինձ: Շնորհակալ եմ յոբելինական ձեռնարկին մասնակցողներուն եւ ներկայ եղողներուն համար:

ԱՊԱՌՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Now Available RightPlan PPO 40

Featuring PlanScape® Keeping Californians Covered...

The Power of Blue SM

Health coverage for every household member and every household budget.

Affordable plans for the whole family.

The following plans are offered by Blue Cross of California (BCC): PPO Share 2500/1000/1000/500, EPO and HMO plans. The following plans are offered by BC Life & Health Insurance Company (BCL&H): Basic PPO 1000 (700B), Basic PPO 2500 (R41B), PPO Saver (NM3F), PPO Saver 5000 (FM2) and RightPlan PPO40 (F955/F48/F49) plans. BCC and BCL&H are independent licensees of the Blue Cross Association (BCA). The Blue Cross name and symbol are registered service marks of the BCA.

ԱՆՐԱՄԵՇՏ Է

1975-2005

30th ANNIVERSARY

BEDROS SIAMANTO MARONIAN

AUTHORIZED INDEPENDENT AGENT CA Insurance Lic#0494056

818-500-9585 805 East Broadway, Glendale, CA 91205

Blue Cross of California

«ՄԻԱՑԵԱԼ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐ»ՈՒ ԲԱՅԼԱՐՇԱԲԸ ՀՈԼԻՎՈՒՏԻ «ՓՈՔՐԻԿ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»ԻՆ ՄԷԶ

ՍԱՐԳԻՍ ՄԱՃԱՌԵԱՆ

Եղեռնի տարեկիցները պահանջատիրական հսկայական քայլարշաձաներով նշելու «Միացեալ Հայ Երիտասարդներ»-ու անանդու-թիւնը, այս տարի եւս նոր օղակով մը հարստացաւ: Արդարեւ, Երկու-շաբթի, Ապրիլ 24-ին, առաւօտեան ժամը 10-էն սկսեալ, աւելի քան 50,000 ցուցարարներ, կարգապահ ու տպաւորիչ քայլարշաձանով մը, Հոլիվուտի Little Armenia՝ «Փոքրիկ Հայաստան» շրջանին մէջ հայկական պահանջատիրութիւնը լսելի դարձուցին թուրքին ու աշխարհին: Յոյցը միաժամանակ կը հեռասփռուէր Հայաստան եւ աշխարհի զանազան երկիրները:

Քայլարշաձի սկիզբը, էրիք կարսետի, որ ներկայացուցիչն է Լոս Անճելըսի 14-րդ ընտրաշրջանին, եւ որուն մէջ կ'իջնայ նաեւ «Փոքրիկ Հայաստան»ը, իր զօրակցութիւնը յայտնեց, ըսելով թէ «ու՛րջ ամիս առաջ Երեւան գտնուելով, մենք ջերմ բարեկամութիւն եւ գործակցութիւն հաստատեցինք Երեւանի և Լոս Անճելըսի մեծագոյն քաղաքը հանդիսացող Հոլիվուտի միջեւ: Այդ առթիւ ըսինք,

թիւններու ինքնաթիւնները, ըստի առ ըստի կը տեղեկագրէին իրենց կայաններուն- կանգ առաւ Hobart եւ Sunset պողոտաներու խաչմերուկին կանգնեցուած պատուանդանին առջեւ: Խիտ շարքերով մարդկային ալեծուփ գանգուածը կ'եռար Hobart-էն մինչեւ Hollywood բարձրացող աւելի քան քառորդ մղոն տարածքի վրայ, երբ յանուն Միացեալ Հայ Երիտասարդութեան պատուանդանէն հնչող Մարիամ Ծատուրեանին ձայնը ընթացք տուաւ հաւաքի ելոյթներու բաժնին:

Հայրենի Գուգարքի Առաջնորդ Սեպուհ Եպս. Չուլճեան, յանուն Առաջնորդ Յովնան Արք. Տէրտէրեանին աղօթքով բանալով հաւաքը, տուաւ իր օրհնութիւնները, պանծացուց Միացեալ Հայ Երիտասարդութեան իրագործած այս մեծ քայլարշաձը և շեշտեց միասնական ոգիով պայքարելու անհրաժեշտութիւնը, ըսելով. «Վարձքերդ կատար: Հային պայքարը տարին մէկ անգամ չէ, ամէն օր է, ամէն ժամ: Պայքարէք մինչեւ վերջնական յաղթանակ»:

Յաջորդաբար եւ մէջընդմէջ ելոյթներ ունենալով, Միացեալ հայ

Յոյցէն տեսարան մը

քը վտանգելու կամ բանտարկութեան գնով, Հայոց Յեղասպանութեան մասին գիրքեր եւ յօդուածներ գրեցին: Միջազգային զանգուածային լրատուական միջոցներ հսկայական քայլեր առին այս հարցի ճշմարտութեան հաստատման համար: Վերջին տարիներուն New York Times, Los Angeles Times, Boston Globe, Montreal Gazette, Fresno Bee եւ բազմաթիւ այլ թերթեր որոշում կայացուցին Հայոց Յեղասպանութեան մասին արտայայտուելու՝ առանց զայն հարցականի տակ առնելու: Վերջերս PBS-ն եւս ընդունեց Հայոց Յեղասպանութեան պատմական փաստը:

պան ձոն էվընզը, ցեղասպան բառը գործածած ըլլալուն համար, մինչ նախագահ Պուշ կը շարունակէ պաշտօնի վրայ մնալ՝ չյարգելով հանդերձ Հայոց Յեղասպանութիւնը ճանչնալու նախընտրական իր խոստումը:

...«Այսօր, դեսպան էվընզին ի յարգանք, ես այս դեղին ժապաւէնը կը կրեմ: Նոյն նպատակով, տասնեակ հազարաւոր հայեր Երեւանի մէջ, Միծեռնակաբերդի յուշահամալիրի մուտքին, երկար պարաներու վրայ իրենք ալ դեղին ժապաւէններ կապեցին: Եթէ դուք կը փափաքիք ձեր ձայնը լսելի դարձնել Ուաշինկթընի մէջ, վեր բարձրացուցէք ձեր դեղին պահանջաթուղթերը, որպէս քաջալերանք դեսպան էվընզին եւ որպէս զօրակցութիւն մեր արդար դատին: (Բազմահազար դեղին պահանջաթուղթեր ծա-ծանեցան օդի մէջ): ...«Եթէ ուրացող թուրք դեկավարները չեն ուզեր հաշուի նստիլ իրենց պատմութեան սեւ էջերուն հետ, այդ ալ իրենց խնդիրն է, իրենց պրոբլեմը: Թող ուրացման մէջ թաղուին ու կղզիանան

Մար. ք էջ 17

Եկեղեցական եւ ֆաղաֆական առաջնորդներ կ'առաջնորդեն ցոյցը

թէ մենք ոչ միայն պիտի չմոռնանք անցեալը, այլ նաեւ միասնաբար պիտի կերտենք նոր ապագայ՝ Mount Hollywood-էն մինչեւ Mount Ararat: Յոյսով լի ոգիով պայքարելով, մենք կրնանք հասնիլ արդարութեան»:

Ապա սկսաւ քայլարշաձը հայ եւ ամերիկեան, ինչպէս նաեւ Յեղասպանութիւնը ճանչցած 19 երկիրներու դրօշներու առաջնորդութեամբ: Մարդկային ծովածաւալ բազմութիւնը, որ 80 տոկոսով երիտասարդներէ եւ պատանիներէ կը բաղկանար, շարժեցաւ առաջ, կրելով հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով պաստառներ, ուր կը կարդացուէին հետեւեալ լուրջ խոսքերը. — «Պոչթոթի ենթարկեցէք թրքական ապրանքները». «Պայքար, պայքար մինչեւ վերջ», «1915 Never Again». «Նախագահ Պուշ, եղածին տուր իր իսկական անունը — Յեղասպանութիւն».

Երիտասարդութեան վարիչներ Հովիկ Գաբրիէան, Մարիամ Ծատուրեան եւ Սարգիս Սեդրակեան շնորհակալութիւն յայտնելով ժողովուրդին, անգամ մը եւս շեշտեցին նահատակներուն յիշատակը յարգելու, Յեղասպանութեան ճանաչման եւ հայ ժողովուրդի իրաւունքներու ձեռքբերման ուղղութեամբ պայքարելու իրենց վճռակամութիւնը: Անոնք դատապարտեցին՝ Յեղասպանութիւնը ճանաչման ենթարկելէ խուսափող ամերիկեան կառավարութեան կեցուածքը, պահանջեցին թուրքիայէն՝ վերջ տալ իր անարդար կեցուածքին և հաշուի նստիլ հայ ժողովուրդին հետ:

Օրուան բանախօս Յարութ Սատուրեան, հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով տալով իր պատգամը, ըսաւ. «Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչումը թափ կը ստանայ ամէն օր, հսկայական եւ արագընթաց ոստումներով: Յեղասպանութեան փաստը անընդհատ ճանաչման կ'արժանանայ բազմաթիւ նոր երկիրներու, միջազգային կազմակերպութիւններու եւ գիտնականներու կողմէ: Վերջին տարիներուն, բազմաթիւ թուրք գիտնականներ, գրողներ, լրագրողներ եւ մարդկային իրաւանց գործիչներ իրենց կեան-

ՀԱՆԴԻՍԱԽՈՐ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ Ս. ՍԱՐԳԻՍ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷԶ
ԿԻՐԱԿԻ, ՄԱՅԻՍ 14, 2006
Ժամերգութիւն՝ Ժամը 9:30 իս
Ս. Պատարագ՝ Ժամը 10:30 իս
Պիտի պատարագէ ու քարոզէ Զաղաքս հիւրաբար գտնուող
ԳՈՒԳԱՐԱՅ ԹԵՄԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ՝ (Հայաստան) ԳԵՐՇ. Տ. ՍԵՊՈՒՀ ԵՊՍ. ԶՈՒԼՃԵԱՆ
Աղոյթեակայութեամբ Եկեղեցոյս Հովիւ՝ Արժ. Տ. Նարեկ Ա. Զինյ. Մատարեանի
Սպասարկութեամբ Եկեղեցոյս Բարեշնորհ Սարկաւագներու
Պատարագի հոգեգմայլ երգեցողութիւնները պիտի կատարուին Կոմիտասեան բազմաձայն եղանակով Եկեղեցոյս
Խաչատուրեան Դպրաց Դաս Երգչախումբի կողմէ
Դեկավարութեամբ՝ Բրշն. Ստեփան Սրկ. Կեօզիմեանի
Երգեհոնահարութեամբ՝ Պրն. Ճօրն Կիւլօղլեանի
Սիրով կը հրաւիրենք հաւատացեալ ժողովուրդը մասնակցելու Սուրբ Պատարագին ու ունկնդրելու Սրբազանին իւրայատուկ պատգամը
700 S. LA VERNE AVE. E. LOS ANGELES, CA 90022 (323) 269-0907

ՊԱՏԱՆԻ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱՅԱՆԴԵՍ՝ ՄԵՐՏԻՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Մերտինեան Վարժարանի Պատանի հեղինակներու անգլերէնի մրցանակաւորները

Մերտինեան Վարժարանէն ներս արդէն աւանդութիւն դարձած է «Պատանի Հեղինակներու Գործերու Ցուցահանդէս» ձեռնարկին գործադրութիւնը, վերջին տասներկու տարիներու ընթացքին:

Առաջին կարգէն մինչեւ ութերորդ կարգի աշակերտները կը մաս-

հրատարակութեան արժանացած են «Պատանեկան Արձագանգ» պարբերակներին մէջ: Պատանիներու պատրաստած գիրքերը կը յանձնուին դատական կազմերու, որոնց անդամները՝ ուսուցիչներ, կու գան հայկական եւ կամ օտար վարժարաններէ:

Մերտինեան Վարժարանի Պատանի հեղինակներու հայերէնի մրցանակաւորները

նակցին այս ցուցահանդէսին, իւրաքանչիւրը կը գրէ երկու տարբեր գիրքեր, մին անգլերէն լեզուով՝ միւսը՝ հայերէն լեզուով: Պատանիներու համար ստեղծագործելու սքանչելի առիթ մըն է «Պատանի Հեղինակներու Գործերու Ցուցահանդէսը»: Անոնք խանդավառութեամբ կ'աշխատին ու կը գրեն, եւ այդ գործերէն շատերը

Ներկայ դպրոցական տարեշրջանի «Պատանի Հեղինակներու Գործերու Ցուցահանդէսը» տեղի ունեցաւ Ապրիլ 4ին եւ 5ին, դպրոցին հանդիսասրահին մէջ: Օրուան ընթացքին, բոլոր դասարաններու աշակերտները հերթով այցելեցին սրահը, դիտեցին ու կարդացին իրենց ընկերներուն գործերը, նաեւ կարդացին պատերուն վրայ

Հ.Բ.Ը.Մ.Ի 100-ԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆՑ ՆԱԽՕՐԵԻՆ

Շարունակուած էջ 1-էն

Տունայեանց, Ենովք Պալիկեան եւ Թորոս Եթէնէկեան:

Վերոյիշեալներու ելոյթներէն յայտնի եղաւ, որ Հ.Բ.Ը.Մ.Ի երբեմնի տարեկան 50 միլիոն տոլարի ներդրումը՝ ներկայիս բարձրացած է 200 միլիոնի: Այժմ գարկ կը տրուի կրթութեան եւ երիտասարդութեան բնագաւառներուն: Այս տարուան մեծագոյն նորութիւնը՝ Փաստինայի մէջ Հիմնուելիք Հ.Բ.Ը.Մ.Ի Երկրորդական արդիական վարժարանն է, որուն համար տարեկան մէկ միլիոն տոլարի պիւտճէ մը կը նախատեսուի:

Ստացուած տեղեկութեանց համաձայն այս Կիրակի, Մայիս 7ին, Հ.Բ.Ը.Մ.Ի 100-ամեակի հանդիսութիւնը շատ բազմամարդ պիտի ըլլայ: Արդէն շուրջ 850 հոգիներ իրենց տեղերն ապահոված են: Կազմակերպիչները՝ բոլորին գոհացում տալու համար, Փաստինայի Հ.Բ.Ը.Մ.Ի Մանուկեան սրահն ալ պիտի տրամադրեն հանրութեան որ հեռատեսիլի լայնածաւալ պատուով միջոցով հետեւին գլխաւոր սրահի հանդիսութեանց: Ինչպէս զիտէք օրուան գլխաւոր բանախօսներն են նախկին կառավարիչ Պրն. Ճորճ Տէօթմէճեան եւ լոնտոնահայ ծանօթ ազգային Պրն. Ասատուր Կիւզէլեան: Հ.Բ.Ը.Մ.Ի 100-ամեակի «Ֆան-

թասթիք» հանդիսութեանց շարքին նախատեսուած է Յունիս 17ին, Իւնիվերսալ Հիլթոն հիւրանոցին մէջ, սարքել պաշտօնական շքեղ ճաշկերոյթ մը, որուն ներկայ պիտի ըլլան Հ.Բ.Ը.Մ.Ի ցկեանս նախագահ Ալեք Մանուկեանի որդին՝ Ռիչըրտ Մանուկեան, դուստրը՝ Տիկին Լուիզ-Սիմոն Մանուկեան եւ այժմու նախագահ՝ Պրն. Պերճ Սեդրակեան: Արդարեւ, սոյն ճաշկերոյթին մասնակիցներու թիւը կը նախատեսուի շուրջ 1,000 հոգի: Արդէն մէկ գիշերուան մէջ ապահովուեցաւ 95 սեղան (950 հոգիի համար): Նշենք նաեւ որ Ռիչ Գարլթոն հիւրանոցի ձեռնարկին սեղաններու վաճառքին աւելցնելով յայտնաբերուեցան Յունիս 17ի ճաշկերոյթին հովանաւորներ, որոնց արտաբուրի նուէրներէն գոյացաւ շուրջ 200 հազար տոլար:

Առ ի տեղեկութիւն յայտնենք նաեւ որ Հարաւային Գալիֆորնիոյ Հ.Բ.Ը.Մ.Ի 100-ամեակի հանդիսութեանց համար նախատեսուած ընդհանուր պիւտճէն է 450 հազար տոլար, որ պիտի գոյանայ հովանաւորներու նուէրներէն եւ ճաշկերոյթի տոմսերէն:

Վարձքը կատար նախաձեռնողներուն, 100-ամեակի բոլոր յանձնախումբերու ժրջան անդամ-անդամուհիներուն եւ կամաւոր աշխատողներուն:

Մ.

գիրի եւ գիրքի նուիրուած իմաստալից խօսքեր, ինչպէս՝ «Գիրք Սիրէ, Ղալամ Սիրէ, Տափթար Սիրէ» Սայաթ Նովայէն, «Եթէ Գրել Ենք՝ Գիրքերով Միայն» Պարոյր Սեւակէն:

Ձեռնարկին պաշտօնական բաժինը տեղի ունեցաւ Ապրիլ 5ին, կ.է. ժամը 6:30ին: Ծնողներ եւ աշակերտներ եկած էին թէ՛ դնահատելու աշխատանքը եւ թէ՛ իմանալու մրցանակաւորներու անունները:

Յայտագրին բացումը կատարեց անօրէնը՝ Պրն. Յովսէփ Ինճէճիքեան, ապա ան հրաւիրեց հայկական բաժանմունքի պատասխանատուն՝ Տիկ. Աշխէն Իսթէնճեանը որ խօսք արեւ: Ան բացատրեց գրական աշխատանքին գործընթացը, նախ՝ աշակերտները գիտնալու են թէ ինչու կը գրեն, ինչպէ՞ս գրելու են, ի՞նչ կ'ակնկալուի իրենցմէ եւ թէ ինչպէ՞ս կը դասուին իրենց գործերը:

Անգլերէն բաժանմունքի պատասխանատուն՝ Տիկ. Սոնա Գասարճեան, նշեց որ գրելը հաղորդակցութեան միջոց է, աւելին՝ կը զարգացնէ միտքը եւ թէ աշակերտները յաւելեալ աշխատանքներ կատարած

էին գեղեցիկ գիրքեր պատրաստելու համար, նիւթ ունենալով քաջութիւն, համերաշխութիւն, սէր, բարեկամութիւն եւ ընտանիք թեմաները: Երգ, Դրոյ եւ Տրոյ կարգերէն խումբ մը աշակերտներ արտասանեցին David McCord-ի «Books Fall Open» բանաստեղծութիւնը:

Պրն. Ինճէճիքեան բեմ հրաւիրեց մրցանակաւորները եւ ծափող-ջոջներու արժանացան, ան յայտնեց թէ անոնք իրենց բաժակները պիտի ստանային աւելի ուշ:

Այնուհետեւ, Պրն. Ինճէճիքեան շնորհակալութիւն յայտնեց Հայերէն լեզուի եւ Անգլերէն լեզուի բաժանմունքներու պատասխանատուներուն, լեզուի բոլոր դասատուներուն, դատական կազմին եւ բոլոր անոնց որոնք ցուցահանդէսին յաջողութեան աստարած էին: Ան շնորհաւորեց աշակերտները, որոնք մասնակցած էին իրենց գրական ստեղծագործութիւններով:

Յայտագրէն ետք, ծնողներ ու աշակերտներ երկար ատեն յամեցան սրահին մէջ, կարդալով ցուցադրուած գիրքերը:

AGBU PASADENA HIGH SCHOOL
REGISTRATION FOR 2006-2007
IN PROGRESS
High School Prep, 9, 10, 11 Grades

FOR INFORMATION, Please call

818.883.5379
www.agbuphs.org

CLASSES WILL START
September 12, 2006

818.883.5379
www.agbuphs.org

ՀԲԸՄ ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ
ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐժԱՐԱՆ
2006-2007

Արձանագրութիւնները կը Շարունակուին
 Նախապատրաստական, 9, 10, 11
 դասարաններու համար
 Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար
 հեռաձայնով

818.883.5379
www.agbuphs.org

Armenian Media Again Branded “Not Free” by New York-based Freedom House Close Ties of Political and Economic Elites Give Ground for Official Corruption

NEW YORK -- New York-based media freedom monitoring Freedom House released its annual report on freedom of mass media in the world. According to the report, most serious drawbacks in media freedom in 2005 were registered in Russia, Uzbekistan and a number of African and Asian countries. Armenia was once again rated in the “not free” category.

“Democracy has developed asymmetrically within the recent 14 years in Armenia since the proclamation of independence. Though Armenia was the first country among the Soviet former republics to put an end to communists’ power, the absence of the efficient system of checks and balances, the centralization of the president’s liabilities and the lack of independent civil service paved a way for a weak governing system and spread corruption,” the 2005 review of Freedom House states.

The organization deems the RA election procedure is a serious obstacle for democracy; “The public inconfidence to the election procedure was determined by the high - rank officials’ failure to hold democratic elections.” According to Ann Walker, the reporter of Freedom House on Armenian issues, though the Constitution guarantees a number of fundamental provisions for human rights protection,

in fact there are many obstacles hindering their efficient protection. “Judicial system has little independence.” While speaking of the corruption deeply rooted in the country, Ann Walker first of all laid the blame on official corruption. “The close ties of the political and economic elites and the absence of efficient law implementation give ground for official corruption.”

The representatives of Freedom House maintain that the discord between the Government and the Opposition will still strengthen at the turn of the year; on the eve of 2007 elections. The organization attached importance to the role of mass media in establishing democracy in the country and mentioned that the Armenian media turned “from half independent” to “half dependent” in the course of 2002 – 2003. “The main free Armenian TV channel A1+ was embattled in 2002 and was unable to resume its frequency license. The members of the Commission on television and radio are so far appointed by President Kocharyan.”

The representatives of Freedom House stated at the end of their review that they held a thorough survey taking into consideration their meetings with the Government, political figures, NGOs and representatives of mass media.

Commemorating the Stabbing of an Armenian Muscovites Lay Flowers in Silent Protest at Racism

Muscovites laying flowers at Pushkin metro station where Vahan Abramyants was murdered

MOSCOW -- More than 200 people held a silent protest in central Moscow on Saturday against rise in racism in Russia, commemorating an Armenian stabbed to death a week ago.

One by one, young and old Muscovites alike filed into the Pushkin metro station to lay red roses and carnations at the platform where 17-year-old Vahan Abramyants was murdered last Saturday. Abramyants was killed by unknown

attackers, described by Russian media as skinheads, who fled the scene leaving the young Armenian dead with a knife wound to the chest. A schoolboy was detained on suspicion of killing Abramyants, but he was released after police failed to present enough evidence to charge him with murder.

Racist assaults have become common in Russia, where young men are increasingly prone to neo fascist beliefs

Armenian Passenger Jet Crashes Off the Black Sea With 100 People Aboard

MOSCOW - An Armenian passenger jet with 100 people aboard crashed early Wednesday off the Black Sea coast shortly before it was to land in the Russian city of Sochi, Russian news agencies reported.

Wreckage from the plane was found not far from the shoreline, the ITAR-Tass news agency reported, quoting Russian Emergency Situations spokesman Viktor Beltsov. The Interfax news agency reported that rescue teams at the site pulled the body of a woman from the sea.

The Airbus A-320, which belonged to the Armenian airline Armavia, disappeared from radar screens at about 2:15 a.m. local time, the RIA-Novosti agency reported. It was flying from the Armenian capital Yerevan to Sochi, a resort city on the Black Sea in southern Russia, and was carrying 92 passengers — including five children — and eight crew members, ITAR-Tass reported.

Rescuers found parts of the plane nearly four miles from the shore, along with empty lifejackets — an indication that passengers had no time to put them on, ITAR-Tass quoted an unidentified local emergency official as saying. The rescuers were working in a driving rain, Russian news agencies reported.

Turkish Court Overturns Hrant Dink’s Conviction

ANKARA -- A court in Ankara has overturned on appeal the conviction of an ethnic-Armenian journalist in Turkey who stood accused of insulting the Turkish identity.

Hrant Dink, publisher of the bilingual Turkish-Armenian newspaper Agos, was sentenced to a suspended six-month sentence in October by a court in Istanbul for an article published in February 2004.

The article about the massacre of Armenians during World War I in Turkey called on ethnic Armenians to reject any Turkish roots.

Anatolia news agency reports that

the appeal judges in Ankara overturned the conviction due to procedural errors. Anatolia said the case will be referred back to the Istanbul court for retrial.

U.S. Withholds Support For New Armenian Nuclear Plant

YEREVAN -- The United States has serious misgivings about the Armenian government’s ambitious plans to build a new nuclear power station in place of the aging Metsamor plant, a senior State Department official said on Tuesday.

Tom Adams, who coordinates U.S. government assistance to former Soviet republics, expressed Washington’s position on the issue after attending a regular session in Yerevan of the U.S.-Armenian economic “task force.” The inter-governmental body is co-chaired by Adams and Armenian Finance and Economy Minister Vartan Khachatryan.

Armenia’s energy security was high on the agenda of the one-day meeting, with Khachatryan saying that the Armenian side discussed with its U.S. counterparts Yerevan’s intention to replace Metsamor by a more modern and powerful nuclear plant. “The ideal option in our [energy] strategy would be to launch the new facility on the day that the existing reactor will stop operating,” he told a joint news conference with Adams and John Evans, the U.S. ambassador in Yerevan.

despite the country being proud of its role defeating Nazi Germany.

“Many Russians feel humiliated that the nation’s authority and economic power plunged as a result of these faulty reforms in the recent past,” said retired physicist Yevgeny Petrov after laying flowers at the spot where Abramyants was killed. “But

Metsamor, which generates nearly 40 percent of Armenia’s electricity, is expected to be decommissioned by 2016. The Armenian government has refused to close it down much earlier despite pressure from the U.S. and the European Union which say the plant’s sole operating reactor is too old and unsafe. The government also insists that continued reliance on atomic power is vital for Armenia’s energy security.

But Adams noted that the mountainous country is located in a seismically active zone which poses serious safety risks. “I think our view right now is that there are probably better alternatives to a second nuclear plant [in Armenia],” he said. “Especially given the geology here, the earthquake zone, it might be better to come up with an alternative to a second nuclear power plant.”

“Right now, we are leaning against that option,” he added.

Building a new nuclear facility would cost Armenia at least \$1 billion, a sum worth its cash-strapped government’s budget for this year.

it’s the most dastardly thing — to give vent to your humiliation and attack innocent people who look non-Slavic.”

African and Asian students are frequently targeted, along with darker-skinned immigrants from Russia’s former colonies in the South Caucasus and Central Asia.

Outside View:

Armenia Seeking a New Place in the World

By Raffi K. Hovannisian
UPI Outside View Commentator

YEREVAN -- Armenia, the great regional power that extended from sea to sea in the first century before Christ and for ages played a central role in the history of Western Asia, has been reduced to a land-locked rump in modern times.

Millennia of foreign conquest and domination, occupation and genocide, have delivered to today's world a nation that is long on culture and civilization, but short in statecraft. The catastrophic dispossession of the Armenian homeland by the rulers of the Ottoman Empire; the subsequent Bolshevik-Turkish pact partitioning Armenia and effectively tendering Karabagh, Nakhichevan and other integral parts of the Armenian patrimony to Soviet Azerbaijan; and Armenia's inclusion in the Soviet empire may form the basis of an explanation, but they do not excuse Armenia's current smallness.

The nation's historic losses and intermittent statelessness are only prologue. The real story is in a failed leadership that seeks to rationalize the steady decline of the Armenian factor in world affairs by reference to external adversaries and geopolitical limitations.

In fact, the major constraint is the insecure myopia of a semi-feudal, soft-authoritarian regime with a parochial mindset that makes a mockery of Armenia's ancient values and, in the very name of democracy, smothers human rights, civil liberties, free speech and assembly, and the rule of law. Of course, Armenia is not alone in this demeanor.

In the 15 years of the country's newly rediscovered statehood, authority has never been transferred from incumbent to challenger by free and fair elections. They have always been forged — unfortunately always by the administration. The sitting presidency is no exception to this deplorable rule of illegitimate government.

For Armenia to reclaim its democratic advantage in the region, to become a competitive contributor to peace, development and security, and to realize its strategic credentials at an increasingly critical crossing on the global map, it must transform itself both at home and abroad.

Fresh Elections: In view of its series of falsified elections, and most recently the constitutional referendum held last November, Armenia requires an electoral transformation. Our American, European, and other international partners have the capacity to make this happen through the empowerment of Armenian citizen and society alike. This is the expectation of the Armenian body public. An orchestrated theft of votes and conscience is alien to the long-standing Armenian quest for rights and redemption. Armenia must satisfy the highest possible criteria for electoral legitimacy and accountable governance.

Rule of Right: The supremacy of rights with due process and an equal application of laws needs in short order to become the foundation of the state. From corruption and conflicts of interest to responsibility for grave crimes and other misconduct, all citizens must face the same standard of justice — starting from the very top and going all the way down the hierarchy. The self-confidence of an independent judiciary, elusive as it may seem, is pivotal on this score. Raise their salaries and strictly hold them to the law.

International Standing: Armenia's democratic transformation, much like Georgia's attempt, will find its reflection in international affairs. The republic's sovereignty is a supreme value and the most meaningful means for pursuit of vital national interests. Armenia must become a bridge of balance and understanding in the wider region, intersecting as it does Western civilization and Eastern tradition, the CIS and the Middle East, and the future linkage between its southern neighbors and the trans-Atlantic hemisphere. Official Yerevan should take its rightful place in the regional security system and, in dialogue with NATO, the European Union, Russia, China, and other centers, strive within the next decade to achieve security and energy independence — or at least diversification.

Turkey: In all of history, no bilateral agreement, concord, or treaty has ever been negotiated or entered into force between the sovereign republics of Armenia and Turkey.

A brave new discourse and enlightened statesmanship must guide the initiative to normalize the Turkish-Armenian relationship in a multi-track process that takes into account, not escapes, the historical record and hammers out solutions to a comprehensive agenda of outstanding issues, including but not limited to establishment of diplomatic ties without preconditions; political, economic, and ultimately security-related cooperation; the restoration of rights of the dispossessed; the guaranteed voluntary return of deportees or their progeny to their places of origin; respect for and renovation of the Armenian cultural heritage; and delimitation of boundaries directly between the parties involved.

As it stands, however, Turkey continues to enforce a blockade against Armenia, an act of war and a material breach of the pact which Turkey's Kemalist regime and Soviet Russia signed in 1921 and on which Ankara relies for assertion of its eastern frontier. Without resolution of this strategic connection — rather the absence thereof — neither Turkey nor Armenia can ever join the EU, and no enduring settlement will ever be found in the case of Mountainous Karabagh and its struggle for liberty, democracy, and self-determination.

Karabagh and Azerbaijan: There can be no true movement on this regional conflict as long as a) Armenia and Azerbaijan remain in essentially undemocratic hands and thus without civic mandate; b) the republican entity of mountainous Karabagh, which declared its independence according to a plebiscite held in 1991 under the Soviet Constitution and relevant norms of international law, is excluded from the peace process; c) Azerbaijan refuses to cease and desist from its xenophobic rhetoric and its outrageous desecration of Armenian religious treasures, including an entire cemetery of medieval "khachkars" (cross-stones) finally and fully destroyed in broad daylight by uniformed soldiers in Nakhichevan last December; and d) the Turkish-Armenian divide stays intact and insurmountable.

Short of this, the consequences of the war unleashed by Azerbaijan against Karabagh in 1988, resulting in thousands of casualties, hundreds of thousands of refugees and scores of reciprocal expulsions on both sides, must be approached

Assemblymember Frommer's Bill to Offer Armenian Credential for Teachers Passes Education Committee

SACRAMENTO -- The California Assembly Education Committee late last Wednesday passes legislation by Assembly Majority Leader Dario Frommer (D-Glendale) that would expand the single subject foreign language California Subject Examination for Teachers to include the Armenian language.

"Our state boasts the largest Armenian population outside of Armenia and yet we have no program available for teachers who want to be credentialed in the Armenian language," Frommer said. "This bill will not only better equip teachers in districts with large Armenian populations, it will also allow all interested students to study the Armenian language in high schools, colleges and university."

Of the 1,064,578 English learners enrolled in California, 12,786 students said Armenian was their native language. In Frommer's own district, the Glendale Unified School District reported that it had 3,904 English language learners who speak Armenian primarily, making up 49% of the district's total English language learner population. In Los Angeles, there

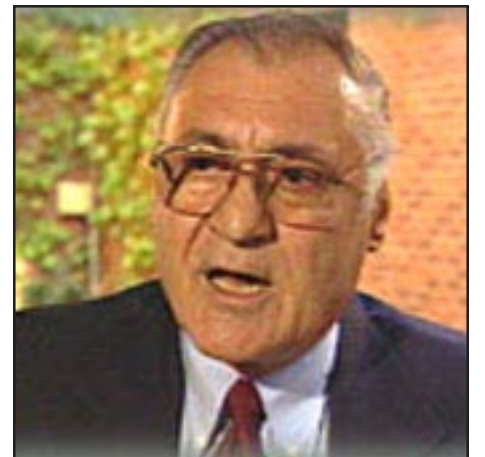

are 3,824 English language learners whose primary language is Armenian.

Assembly Bill 2913's expansion of the CSET's single subject teaching credential to include the Armenian language will permit high schools, colleges and universities to offer the Armenian language as a course in the curriculum and will guarantee that those courses will be taught by teachers credentialed in Armenia. The first Armenian CSET must be administered by September 1, 2009, according to the bill.

Larry Zarian Appointed to California Transportation Commission by Governor Arnold Schwarzenegger

SACRAMENTO -- Larry Zarian, 68, of Glendale, has been appointed to the California Transportation Commission. He has extensive experience with transportation issues, serving as a board member for Metrolink from 1996 to 2004, as a member and chair of the Los Angeles County Metropolitan Transportation Authority from 1993 to 1997, and a member and vice chair of the National Highway Safety Commission from 1986 to 1990. Zarian was a member of the Glendale City Council from 1983 to 1999, serving four terms as mayor, and has served in the past as a member of the Los Angeles County Water Quality Control Board and the Los Angeles County Economic Development

Authority. This position requires Senate confirmation and the compensation is \$100 per diem. Zarian is a Republican.

AAREA hosts Candidate Forum for State Assembly 43rd District

GLENDALE -- Various real estate brokers, investors, architects, developers and community members are expected to attend the Armenian American Real Estate Association's (AAREA) informative Candidate Forum for the State Assembly 43rd District. The candidates will present their vision and ideas for the future of California.

Association President, Zaven Khanjian, will welcome the candidates and the audience to the forum. This event will take place on the evening of Monday, May 8th from 6:30-8:30 p.m. at the Glendale Pacific Community Center Auditorium.

The candidates that will be participating in this forum are Hon. Paul Krekorian (D), President of the Burbank School Board; Michael Agbaba (R), Environmental Safety Consultant; and Steve Myers (L), Computer Engineer. Please see attached forum flyer.

For more information on AAREA, contact Rita Aharonian at 818.550-0656.

on the humanitarian level. A pilot program to demilitarize a local segment of the conflict zone, allowing for the conditional return and restitution of both Armenian and Azerbaijani refugees, might under the circumstances be the only rational avenue for the initial cultivation of mutual confidence and gradual reconciliation of peoples. In all events, for the long-term development, prosperity, and equity of the region, Azerbaijan, Karabagh, Armenia, and Turkey must abide by the same supervisory regime and terms of engagement as they relate to demilitarization, repatriation, opening of frontiers, transportation and communication, and potential peacekeeping.

An old nation with a young state, Armenia does indeed face a constellation of contemporary challenges, foreign and domestic, which must be overcome creatively and fundamentally. Neither wishful evolution nor artificial revolution will carry the day. Only a peaceful, system-wide, citizen-driven transformation — anchored in a correlation of the national will and international imperatives — can shift the paradigm and provide the land of Ararat with one ultimate opportunity to close the democratic deal, to turn swords into shared interests, and to redefine its identity, place, and promise in the new era.

Freedom and justice in the world begin at home.

Book Review

Denying the Undeniable

By Yossi Sarid
Haaretz, Israel

“The Banality of Denial: Israel and the Armenian Genocide” by Yair Auron, Transaction Publishers. (The Hebrew version has been published in Israel by Maba: 308 pages, NIS82.)

Only after Yair Auron’s book appeared in English in America and Britain was the Hebrew version published here. Perhaps this is no coincidence. Israel, which officially denies the Armenian genocide, also officially denies its documentation.

Auron extensively discusses Israel’s attitude to genocide in general, and the Armenian genocide in particular. The appearance of the word “denial” in the book’s title is no happenstance. We Jews are the first to express shock and outrage when our Holocaust is denied, overtly or covertly, yet we turn our backs on the catastrophes of others. Unfortunately, even the Israeli academic community is not strenuously trying to increase knowledge of other people’s genocides. Is this because it does not want to augment pain in the world?

The history of humanity’s inhumanity along the path to hell is strewn with instances of genocide. In the last century alone, more than 140 million human beings were murdered, and the thirst for human blood has yet to be satisfied. As these lines are being written, genocide is being committed in Darfur, in western Sudan, and the world goes about its business without even a murmur of protest, as if complicity in these atrocities paralyzes it. However, as in the story of Cain and Abel, the blood that has been shed cries out. But even here in Israel, nobody is apparently listening. We may be Jews but our ears are uncircumcised (metaphorically).

We need not compare holocausts or genocides to understand, and identify with, the suffering of other nations. The Jewish Holocaust was so satanic that it allows - even obligates - us to share the suffering and pain of others, but it does not allow us any monopoly on genocide. Even if we share others’ suffering and pain, we will still have heavy surpluses left over.

My teacher and mentor, Prof. Yehuda Bauer, one of the greatest contemporary Holocaust scholars, makes precise distinctions and definitions in a letter he wrote me following a recent article of mine that appeared in Haaretz:

“I believe there is no contradiction between the Holocaust’s unprecedentedness and its universal implications. I am not saying the Holocaust is unique because if it were, we could not study it, because it would be beyond the realm of human history. It would be an unrepeatable event that occurred because of suprahuman or subhuman forces at work in history. Nonetheless, the Holocaust was unprecedented; that is, it can serve as a precedent. That is precisely what happened, even if only partially, in Rwanda.

“This unwieldy word ‘unprecedentedness,’ although nonexistent in Hebrew or English, is a more precise term for describing the Holocaust’s nature. We can define the Holocaust as the ‘genocide committed against the Jewish people by the Germans and their collabo-

rators during the Second World War.’ To call another nation’s genocide a ‘Holocaust’ would place all instances of genocide under the rubric of the Jewish catastrophe and such an act would contribute nothing to the clarification or commemoration of each specific genocide or to attempts to prevent such events. I believe one universal sign of any genocide is the targeting of a specific, unique group for mass murder. This targeting is itself universal in every genocide. Thus, I object to giving one nation’s genocide the same name as that of another’s. ‘Genocide’ encompasses all instances of such mass murder. The Holocaust is the most extreme case of genocide so far, but there is no guarantee that a case equally or more extreme will never occur. As the most extreme case, it could serve as a paradigm for future genocides. That is the thinking of the International Task Force for Holocaust Education, Remembrance and Research, jointly sponsored by 24 nations, and that is how the Holocaust is perceived by the group I head, a team of activists committed to preventing genocide that has prioritized Darfur in its agenda because today a horrific genocide is taking place there.” This is the core of Prof. Bauer’s letter, which contains many important insights and clarifications.

More acts of genocide and politicized were committed in the 20th century than in any other, and it is sometimes called “the century of genocide” or “the century of violence.” The first known instance of genocide in the previous century was in Namibia, but it has been largely ignored, almost forgotten. The second was the genocide committed against the Armenians by the Turks, and its memory persists despite all Turkey’s efforts to make the world forget.

One person who is among the leaders in the struggle to prevent the world from forgetting is Prof. Yair Auron. He is also one of the few Israelis who have redeemed the Jewish people’s and Israel’s name, although Israel is so fearful of offending Turkey that it is willing to bend fundamental principles in order not to displease the Turks. For interests of realpolitik, Israel is guilty of complicity in denying the Armenian genocide. Thus, how can we accuse other nations of debasing themselves by denying the Holocaust for reasons of realpolitik? Despite the admitted importance of Israel’s relationship with Turkey, it is regrettable and depressing that it forces Israel to adopt a policy of official denial that could back-

Armenia’s Forgotten Chernobyl Heroes Fight For Life 20 Years On

By Astghik Bedevian

It took Norayr Manaserian two years to realize that he is no longer the healthy man he was before a powerful explosion destroyed one of the reactors of the Chernobyl nuclear power plant on April 26, 1986. He was among hundreds of thousands of Soviet citizens who were sent to the scene of the world’s worst nuclear disaster just days after it sent radiation billowing throughout Europe.

“At first, my mouth would dry up but I didn’t care,” recalls the 58-year-old retired KGB officer. “One day I got really sick and could barely breathe. Then my stomach and eventually my kidneys began to hurt.”

Manaserian has barely been able to work and lead a normal life since then. “I am hospitalized three or four times a year,” he tells RFE/RL at a Yerevan clinic specializing in treatment of serious burns and nuclear radiation.

His fate is typical of many of some 600,000 firefighters, servicemen and other people from across the Soviet Union who joined in frantic efforts to contain the unprecedented accident. Their heroic efforts spared Europe an even greater calamity.

More than 3,000 of the people known as “liquidators” in the ex-USSR were from Armenia. Nearly 400 of them have since died of radiation and other diseases caused by it. Those who have survived seem largely neglected by the government and forgotten by a society that has gone through other cataclysms since 1986.

The 20th anniversary of the Chernobyl disaster was solemnly marked on Wednesday, with world leaders, including U.S. President George W. Bush and Pope Benedict XVI, paying tribute to its thousands of victims. The main official ceremony took place in the Ukrainian town of Slavutych that was built to house the Chernobyl plant’s workers. Hundreds of people, each bearing a candle and some with red carnations, filed slowly through its streets in the morning.

Ukraine as well as neighboring Belarus and Russia together estimate that more than five million persons currently suffer health problems to some extent, as a result of Chernobyl. The accident forced the permanent evacuation of more than 300,000 people from over 5,000 towns and villages in the three nations.

In Armenia, a low-key commemoration of the disaster anniversary was mainly attended by members of an organization uniting Armenian “liquidators.” Some of them were received and honored by Prime Minister Andranik

fire on us one day, when other nations do unto us what we are doing unto others, and which we hate so much. Genocide must never be denied, no matter what the reasons or the identity of the murderers and their victims.

One could argue that, had the world not adopted a policy of “back to business” in the face of the Armenian geno-

A rescue worker standing outside the destroyed reactor of the Chernobyl plant

Markarian on Tuesday. Markarian admitted that assistance provided by his government is too modest to address their problems.

Health is by far the most serious of those problems. According to a senior doctor at the Yerevan radiation hospital, Marina Mirijanian, some 2,000 local “liquidators,” still fight for their lives 20 years after the tragedy, regularly receiving treatment at the specialized facility. She said most of those who die are below the age of 50.

“We do our best to help them, but not all conditions are adequate,” said Mirijanian. “Our equipment is old. We would love to replace it but can’t afford doing that. Also, there are some very expensive drugs which the hospital doesn’t have and which patients themselves have to buy.”

There were only two patients at the clinic on Wednesday: Manaserian and a 45-year-old man who did not want to be identified. He served as an officer at a Soviet army detachment stationed in Kiev when a massive fireball ripped through the fourth reactor of the Chernobyl plant.

“Early in the morning of May 3 [1986] our entire regiment was put on alert and taken to the reactor number four,” he said. “All troops in the area were sent there. It didn’t matter if you were with interior troops, army infantry or tank detachments.”

Like the vast majority of other rescuers, the officer and his soldiers were not given any personal protective equipment as they helped to evacuate residents of nearby Ukrainian towns and villages. The ex-officer received vast doses of radiation and has been effectively disabled since 1992.

“As a former officer, I get a military pension of about 30,000 drams (\$67) a month,” he said. “Other guys are paid only 9,000 drams by social security bodies. Those are ridiculous sums.”

Manaserian, for his part, has to live on 23,000 drams but shies away from complaining about his plight. “How can a man complain?” he said. “Some men become ministers, prosecutors, presidents or prime ministers, while others end up like me. What can we do?”

cide, turning its back and closing its eyes, the Jewish Holocaust might never have happened. The German National-Socialists derived much encouragement from the complacency, indifference and silence of the world’s nations, and decided that the world would not excessively protest

Continued on page 4

US Ambassador John Evans and ATP Celebrate Earth Day

YEREVAN -- On April 21, US Ambassador to Armenia John Evans and Mrs. Donna Evans marked Earth Day and Arbor Day in a ceremonial tree planting initiated by Armenia Tree Project (ATP). Ambassador Evans and honored guests planted evergreens on a specially prepared plot at ATP's nursery in the refugee village of Karin.

In cooperation with the US Embassy, invited high ranking authorities, and a number

of international and local organizations, this event coincided with worldwide environmental celebrations and was organized to raise broader public awareness of ecological issues in Armenia. The date of the ceremony was chosen in observance of the traditional Earth Day and Arbor Day festivities, marked globally on April 21 and April 29, respectively.

Special guests in attendance included Minister of Nature Protection Vardan Ayvazyan and Deputy Minister of Agriculture Samvel Galstyan. The ceremonial tree planting was preceded by welcoming remarks from Ambassador Evans and ATP Director of Operations Vache Kirakosyan. A reception followed in ATP's Michael and Virginia Ohanian Environmental Education Center.

Ambassador Evans expressed his heartfelt gratitude to ATP for organizing the celebration and added that, "Planting another seedling on Armenian land is a great pleasure." While touring the nursery, the US Ambassador was impressed by the condition of nursery and the work ATP has been able to do in Armenia.

The Deputy Minister of Agriculture, Samvel Galstyan, also stressed the significant role played by ATP: "Armenia Tree Project is reforesting Armenia, and

US Ambassador to Armenia John Evans (center) with ATP Director of Operations Vache Kirakosyan (right) during the ceremonial tree planting in observance of Earth Day and Arbor Day

their mission is extremely important. Such an initiative not only restores Armenia's greenery, but helps to solve other interrelated ecological problems and diminish pollution, which is necessary for keeping our environment clean."

In his remarks, the Minister of Nature Protection did not expect the increase in the price of natural gas to result in additional tree cutting, since Armenia is developing alternative sources of renewable energy. "This will not lead us to mass tree cutting as before," stated Minister Ayvazyan. "There are real possibilities for using renewable energy, and Armenia has several alternative sources which can produce enough energy."

ATP was founded in 1994 with the vision of securing Armenia's future by protecting its environment and restoring its degraded forests. ATP advances Armenia's socio-economic development by mobilizing resources for large-scale reforestation, community-based tree planting, environmental education and advocacy, and rural development through job creation. With the establishment of the Mirak Family reforestation nursery and expansion of the backyard nursery program in the Getik River Valley, ATP is working toward the goal of planting over one million trees in 2006.

Denying the Undeniable

Continued from page 3

or be overly shocked or outraged if, after the Armenians, the next genocidal victim would be the Jews, whose blood is no redder. In one famous speech, Hitler himself referred to the Armenians' fate as he hinted what the Jews could expect. Ignoring one genocide will bring on another, and the murderers usually emerge from the dark, foul-smelling cave their predecessors inhabited. Those who have thus far not understood that point - and many Israeli leaders belong in that category - will certainly understand it after reading Auran's book. One cannot warn humanity of tomorrow's genocide without exposing yesterday's and recognizing it and its atrocities.

For Armenians everywhere, Israel's and the Jewish people's attitude toward their catastrophe is crucially important. They need our recognition because we are genocide's natural, historical victims and because it is vital in their struggle to perpetuate their genocide's memory and

implications. They seek Jerusalem's leadership; yet that city, which envelopes itself in a silence that speaks volumes, is surrounded by hills of indifference.

Perhaps today, with the world more open to the Jews' suffering, we ourselves can open up more to the Armenians'. In September 2005, the United Nations General Assembly unanimously resolved that January 27 would be the day of international commemoration of the Holocaust and its victims. The world's nations will henceforth annually observe that date, the anniversary of the Red Army's liberation of the Auschwitz-Birkenau death camp. I am certain that the day is not far off when the Armenians' tragedy will similarly be internationally recognized. I want to see Israel champion that cause.

"The Banality of Denial" is not just a fascinating, informed research document; it also challenges all genocide-deniers. It is a credit to its author and his colleagues who refuse to accept the denial policy of Jerusalem, whose walls are now sadly being guarded by the blind, the deaf and the mute.

Armenia Fund Continues Reconstruction in Earthquake Zone

YEREVAN -- Armenia Fund continues its reconstruction projects in the earthquake battered northern region of Armenia. In 1988, the country was struck with a catastrophic earthquake with a magnitude of 6.8 on the Richter scale and an epicenter at Gyumri-Spitak. Armenia's 2nd largest city - Gyumri - fell to rubble as the earthquake struck a major blow to its infrastructure. Residential buildings toppled one after another forcing the population to live in temporary shacks.

Thanks to the combined effort of countless NGOs and Diaspora based philanthropists, the region is gradually recovering through large-scale, long-term infrastructure development assistance. Armenia Fund and the Lincy Foundation have been at the forefront of such reconstruction projects.

Building upon years of revitalization projects, Armenia Fund is proud to announce, yet again, that it will construct 2 new, modern residential buildings in the "Yerankyuni" District of Spitak. The financing of the project is generously provided by the British affiliate of Armenia Fund. The affiliate has also undertaken the reconstruction of the Artik Regional Hospital of Shirak which is the only regional healthcare facility catering the republic's northern population. The new building will be dubbed as 7B and 8B -

completing a series of other building in the district. Each building will consist of three or two room apartments designed for 8 families. Although construction of the project had started in late 2004 and early 2005, the British affiliate of the Fund pledged to complete its financing.

The buildings will feature four floors, modern windows and doors, as well as a roof resistant to the harsh climate of Armenia. The surrounding landscape of the buildings will be rehabilitated through financing provided by the government of Armenia. Upon the completion of the project, the "Yerankyuni" district will enjoy a series of new residential buildings. The 8A building was completed thanks to financing provided by the German affiliate of Armenia Fund - Hayastan Fonds eV Germany. The 7A building was completed by the British affiliate.

Armenia Fund continues to provide large-scale infrastructure development assistance in the earthquake region. The Fund focuses on the construction of safe and reliable housing, as well as new schools, healthcare facilities, and cultural centers. Armenia Fund is the single most effective organization in carrying out such projects in Armenia and Nagorno-Karabakh thanks to the wholehearted support of the Armenian Diaspora around the world.

Armenia: Challenges of Sustainable Development

Sponsored by the UCLA
Armenian Educational Foundation
Chair in Modern Armenian History,
Department of Economics,
Von Grunebaum Center for Near Eastern Studies,
and the
Armenian International Policy Research Group (AIPRG)

In Honor of Professor Armen Alchian

Saturday, May 6, 2006
50 Court of Sciences, UCLA
9:30 A.M.-4:00 P.M.

9:30-10:00 Introduction

The Economic Factor: Richard G. Hovannisian, AEF Chair, UCLA

The Contributions of Armen Alchian to Economic Theory: Harold Demsetz, Department of Economics, UCLA

10:00-12:30 Growth and Poverty Reduction in Armenia: Achievements and Challenges-IMF Book Presentation

Moderator: Michael Intriligator, Department of Economics, UCLA

Presenter: Enrique Gelbard, Deputy Division Chief, and former Mission Chief to Armenia, International Monetary Fund

Discussants: William Ascher, Donald C. McKenna Professor of Government and Economics, Claremont McKenna College, and AIPRG Advisory Board

Daniel A. Mazmanian, Bedrosian Chair in Governance, and Director, Judith and John Bedrosian Center on Governance

and the Public Enterprise, School of Policy, Planning, and Development, University of Southern California
Ara Khanjian, Department of Economics, Ventura College and AIPRG

1:30-4:00 PM Selected Topics on Armenia's Economic Development

Moderator: Lee Ohanian, Department of Economics, UCLA

Tax Potential vs. Tax Effort: Factors behind the Stubbornly Low Tax Collection in Armenia: David Grigorian, International Monetary Fund and AIPRG
Remittances, Poverty, and Growth in Armenia: Bryan Roberts, Department of Homeland Security and AIPRG
Financial Sector Development in Armenia: Problems and Challenges: Nerses Yeritsyan, Central Bank of Armenia and AIPRG

Discussion

OPEN TO THE PUBLIC AT NO CHARGE.

ONE-DAY PARKING, \$8.00

STRUCTURE 2, HILGARD & WESTHOLME ENTRANCE TO UCLA

[Http://www.massisweekly.com](http://www.massisweekly.com)

ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԸ

ՀԱՅԿՆԱԳԳԱՇՆԱՆ

Թեկնածու թիւերը մարդու յաջողութեան բանալիներէն մէկն է: Նպատակ հետապնդողներու՝ աթոռի մը, պաշտօնի մը կամ նոյնիսկ կեանքի ընկերոջ մը տիրանալու համար թեկնածու ըլլալը յաջողութեան սկիզբն է՝ իբրեւ հիմնական նախապայման: Բայց թեկնածութիւնն ալ իր սահմանափակումները ունի: Այսպէս, ամէն բանի կարելի է թեկնածու ըլլալ, բացի բարոյական արժանիքներէն եւ բնածին խելացութենէն, որոնց որքան ալ թեկնածու ներկայանանք ու մնանք՝ չենք կրնար տիրանալ անոնց:

Բարոյական արժանիքներէ գուրկ մարդոց համար արդարութիւն, ճշմարտութիւն, ազնուութիւն, ընկերասիրութիւն, երախտագիտութիւն եւ նման ...ութիւններ իմաստագուրկ բառեր են: Անոնք կը մտահոգուին միայն իրենց սեփական շահին ու գրաւելի աթոռին մասին, առանց դոյզն չափով մտահոգուելու բարոյական հասկացողութիւններով: Այդպիսիները դիւրաւ կրնան մոռնալ ոչ միայն վերոյիշեալ բարոյական հասկացողութիւնները, այլ նոյնիսկ նախկին բարեկամները, որոնք իրենց նեղ օրերուն նիւթապէս ու բարոյապէս օգնած էին իրենց: Որովհետեւ, այդպիսիներուն համար, սեփական շահն ու աթոռը ապահովելն յետոյ, մնացեալները՝ բարոյական սկզբունքներ ու բարեկամներ օգտագործելի տարրեր են միայն իրենց նպատակին հասնելու համար:

Այդպիսիները ազգային, ընկերային ու համամարդկային յարաբերութիւններու ծիրին մէջ պատեհապաշտութիւնը հիմնական քաղաքականութիւն կը նկատեն, որ ըստ իրենց դիւանագիտութիւն ու ճկունութիւն կը կոչուի: Պարագաներուն համաձայն ի վնաս սկզբունքներու եւ բարոյական հասկացողութեան քայլեր առնելը իրենց տեսակէտով խելացութիւն է: Այսպիսին, հարուստ ու դիրքերու տէր ծանօթներու շրջափոխները, խնկարկելը եւ անոնց սխալներուն իսկ աչք գոցելը իմաստութիւն եւ «ժամանակի հետ քայլ պահելու» կարողութիւն կը պահանջէ, ինչ որ իրենց յատուկ յատկութիւն կը նկատեն: Այս պատեհապաշտներուն համար նոյնքան բնական եւ խելացի գործ է նիւթական ու բարոյական դիրքեր շունեցող կամ գանոնք կորսնցուցած նախկին բարեկամները լքել՝ աւելի գորաւոր ու շահաբեր նորերուն շուրջ դառնալու համար: Շահի եւ աթոռի հետամուտ այս պատեհապաշտները շատ հանգիստ, առանց խղճահարութեան, վերադասաւորելով իրենց ընկերային յարաբերութիւնները, կը միանան դիրքերը գրաւած նորերուն, եթէ նոյնիսկ դիրքերը կորսնցուցածներուն մէջ կը գտնուին իրենց բարեկամներն ու բարերարները, որոնք անտեսումի ու նոյնիսկ հալածանքի կ'ենթարկուին անոնց կողմէ:

Ասոնք շահի եւ աթոռի յաւիտենական ակնկալութեամբ ապրող թեկնածուներ են, որոնք յաճախ ալ կը մնան թեկնածու՝ առանց հասնելու իրենց նպատակին: Որովհետեւ նոր դիրքերու հասած պաշտօնականները երբեմն բաւարար չափով իրատես են գնահատութեան ենթարկելու նոր թմբկահարներու շարունակը՝ կշռելու համար անոնց օգուտն եւ վնասը եւ թէ՛ որքանով անկեղծ ու անշահախնդիր են անոնք:

Եւ որպէսզի նոր «պոս»երուն աւելի հաճելի երեւան թեկնածուները՝ խնկարկումի եւ թմբկահարութեան իրենց ծառայութեան գուրահեռ հալածանքի արշաւ մըն ալ կը սկսին բոլոր անոնց դէմ, որոնք իրենց ծառայած «պոս»երուն չեն խնկարկեր, կամ նոյնիսկ անոնց տեսակէտները չբաժնելու յանդերձութիւնը կ'ունենան: Այս պատճառով ալ անոնք դուռ դուռ պատելով տարակարծիք եղողներուն մասին բերանացի «լուսաբանութիւններ» կու տան, թէ եւ ոչ միշտ յաջողութիւն գտնելով:

Վերջապէս, թեկնածուները ամէն միջոցի կը դիմեն՝ իրենց «պոս»երուն «աչքիդ վրայ յօնք կայ» ըսողները, կամ այլախոհ տարրերը լուրջութեան դատապարտելու համար, առանց գիտակցելու որ ազատ աշխարհի մէջ կ'ապրինք,

ուր թապուներ գոյութիւն չունին: Բայց ոչ մէկ ծառայութիւն նպատակին չի կրնար ծառայել եւ փրկարար դեր կատարել, եթէ անոր պէտք ունեցողներու արարքները արդար ու շիտակ չեն, եւ մանաւանդ, եթէ այդ ծառայութիւնները կը մատուցուին շահախնդիր եւ պատեհապաշտ թեկնածուներու կողմէ:

Որովհետեւ այդպիսիներուն ծառայութիւնը պայմանաւոր է՝ շահադիտական եւ աթոռամոլական հաշիւներու կապուած:

Թեկնածուները Աստուծոյ երկրպագելն իսկ հաշուով կը կատարեն անդիւր աշխարհին մէջ աթոռ մը ապահովելու ակնկալութեամբ...:

Է՛հ, ինչ երկնցնեմ, հաւանաբար դուք ալ հանդիպած էք նման տիպարներու, որոնք ամէն տեղ են: Ներկայ աշխարհին մէջ դժուար է «հնամենի» բարոյական սկզբունքներուն կառչած «ժամանակավրէյ» մարդիկ գտնել, բայց շատ են «արդիական» նոյնիսիները:

Այսպէ՛ս են աթոռի հետամուտ, աթոռ երազող յաւերժական թեկնածուները:

Jessica Demirdjian
Realtor®

Prudential

California Realty
9878 Hibert Street
San Diego, CA. 92131
Bus 858 653-6400 Fax 858 653-6440
Cell 619 846-7738 jessicad@prusd.com

WAHIB'S MIDDLE EAST RESTAURANT
"Where the East Meets the West"

MEDITERRANEAN - LEBANESE FOOD

BANQUET HALL
CATERING FOR ALL OCCASIONS

FAMILY ENTERTAINMENT
EVERY FRIDAY & SATURDAY NIGHT INTERNATIONAL & ARABIC SHOW

CALL FOR RESERVATIONS
TEL 626-281-1006 626-587-1048
FAX 626-281-3641

910 E. MAIN ALHAMBRA, CA

BELLY DANCING

NAZO, VARTAN, AMIR & SINGER MUHAMMAD

ԴԵՊԻ ԿԱՐՕՏԻ ՃԱՄԲԱՆԵՐ...

ՊՕՂՈՍԼԱԳԻՍԵԱՆ

(Շարունակում նախորդ թիվերէն)

Ծովակալ Իսակովի խաչմե-
րուկում Աղեքսանդր Միսանիկ-
եանն է կանգնած, վարդագոյն է
հագել, քանդակագործ Արա Շի-
րազն է նրան հայոց խոռովայն
ընդերքից ժայթքած քարից արձ-
նացրել: Ժպտալ է դրոշմել դէմքին,
որ ժպտալ անցորդներին: Ինսու-
նականների սկիզբներին, Ռուսա-
կանի ու համայնավարութեան դէմ
սանձագերծուած արշաւի ժամա-
նակ, հայ «Խունկէյպի»ները ներկ
էին թափել նրա վրայ: Ով ինչ
ցանկանում է թող բարբառնի, ինչ
գաղափարախօսութիւն էլ դաւա-
նած լինի, ճակատագրի թէ նա-
խահանգութեան թելադրանքների
պայմանների բերումով որ ազգին
էլ ծառայած լինի տաղանդաւոր
հայ անհատը, նա հայ է, իր ցեղի
փառքի լոյսն է վառել ուրիշ աշ-
խարհներ: Յարերի ու կարմիր
ռուսների հայ գործակալների, մա-
րաջախտնտների, ծովայինների,
նրանց «Դիկտատոր» ու «Փոխար-
քայ» Լորիս Մելիքովի, նրանց
երկրի բազում պետական գործիչ-
ների ու գիտնականների, Սուլ-
թանների գանձատների հայ վա-
րիչների, Բիւզանդիոնի բանակնե-
րի գործակալների ու նրա գահին
բազմած բազում կայսրերի, Նափո-
լէոնի թիկնապահների, էլ բազում
օտար երկրներում ծառայած պե-
տական գործիչների ու գիտնա-
կանների անունները կարգալով ինչ-
քան են մեր հոգիները հպարտու-
թեան շունչով յորդում, թէկուզ
ափսոս որ իրենց ազգին ծառայած
չէին եղել:

Աղեքսանդր Միսանիկեան-
Մարտունի, Նոր Նախիջևանում
էր իր առաջին ճիշով աւետել
գալուստը մի իմաստուն հայ գաւա-
կի, որ ցարերի ու սովետների
երկրում պիտի տիրանար պետա-
կան ու ռազմական բարձր պաշտօն-
ների: Ռուս Յարուհի՝ Եկատերինէի
հրովարտակով Լորիսի երկրամասի
գաղթական հայերի մի մասին այդ
վայրում էին բնակեցրել: Անյտեղ
են ծնուել նաև Միքայէլ Նալ-
բանդեանը, Գամար Գաթիպան: Եւ
վերջապէս արեւի ծիածանով ցօղ-
ուած հայոց լեռները, դաշտերը,
հայոց իմաստուններին իր պա-
տաններին փռած Սարեան Մար-
տիրոսը եւ դեռ բազում հայորդի-
ներ, որոնք իրենց ցեղի փառքին
արեւների կարմիր պսակներ ճա-
ռագեցին: Եւրոպայի ազգերը եր-
կու իմբերի բաժանուած կատաղի
մոլուցքով գարկում էին իրար: Ինք
էլ զինուոր եղաւ եւ Ռուսաստանի
արեւմուտքում մասնակցեց մար-
տերին: 1917 թուականին, այդ
երկրում Բոլշեւիկների պետական
հարուածից յետոյ էլ շարունակեց
կռիւր եւ հասարակ գիտնոր մար-
տիկից դարձաւ ամբողջ արեւմտ-
եան ռազմաճակատի գլխաւոր հրա-
մանատարը: Եւ իր հրամանատարու-
թեամբ էր, որ սովետների նորաս-
տեղծ բանակը Լվով քաղաքի մօտ
իր առաջին յաղթանակն էր տօնել
գերմանացիների դէմ եւ այդ օրը՝
1918 թուականի Փետրուարի 23ը
հռչակուել էր նորաստեղծ կարմիր
Բանակի ծննդեան օր: Այդ ինքն էլ
Բելոռուսիայի անկախութեան
հռչակողը եւ առաջին նախագահը,
որի բնակիչները «Մեր նախագա-
հը» ասելով պիտի ողբային նրա
եղերական մահը:

1921 թուականի Յունուարին
Միսանիկեանը եկաւ Հայաստան եւ

նշանակուեց կառավարութեան նա-
խագահ ու ռազմական նախարար:
Հաւաստում են որ նա հայոց երկի-
րը կառավարել էր խաղաղ ու
կատարել յիշատակութեան արժա-
նի բազում գործեր: Նրա նախագա-
հութեամբ էր, որ Անդրկովկասի
Բոլշեւիկների երկրային կոմիտէն,
1921 թուականի Յունուարի 23-ին
նրա ստեղծած մեծամասնութեամբ քու-
հարկել էր Ղարաբաղը համարելու
Հայաստանի հանրապետութեան
մաս: Յաջորդ օրը, ոճրագործ Ստա-
լինը կարգադրել էր չեղեալ յայ-
տարարել ընդունուած որոշումը,
աւելացնելով որ քուհարկութեամբ
տարածքների հարց չեն որոշում:
Հրամայել էր այն համարել՝ Մա-
րատանի ու Աշուհանների երկրնե-
րին տիրակալած թաթար-սելճուք-
ների նոր յորինած Ատրպէյճան
պետութեան կազմում: Յանուն նոր
գաղափարախօսութեան, միջազգա-
յին չզիտեմ ինչերին, արդօք մա-
րել էր պետական ու կուսակցական
բարձր դիրքեր գրաւած հայերի
արիական ցեղին սրտի ոգին, որ
չէին համարձակել դիմակայել ոչ
միայն այդ որոշմանը, այլ նաեւ ոչ
էլ Մոսկովում նոյն թուականի Մարտ
16ին կնքուած պայմանագրին: Այն-
տեղ, առանց հայերի ներկայացու-
ցիչների մասնակցութեան, Հայաս-
տանի հանրապետութեան տարածք-
ները տուին թուրքին, հայկական
Նախիջևանը գիւնեցին թաթարնե-
րին: Չէ, ափսոս, միայն կարմիր
հայերը հաւատացին որ ազգային
հարցը լուծուած է եւ սահմաններ
չկան նրանց միջեւ, հապա հիմա
տեսէք, այդ ազգերը ինչպէս են
կուռում սահմանների համար, ինչ-
պէս են բարբարոս թաթարները ու
թուրքերը խաչեր սպանում, քան-
դում վանքեր, շարականների աղօթ-
քով օծուած խնկաբոյր խաչքա-
րերով տներ պատում, գերեզման-
ներ պղծում, ջարդում յուշարձան
խաչերը, այն նետում Մայր Արաք-
սի ալիքներին, նրանց ցաւի
մրմունջներին այն ինչպէս չի խեն-
թացել...: Եւ մեծ վարպետ Աւետի-
քը արտասահմանից իր հայաս-
տանեան ընկերոջը պիտի գրէր
«Սոցիալիզմը դեռ մարդկութեա-
նը օգուտ չտուած մեր տունը
քանդեց»: Կողոպտեցին հայոց եր-
կիրը, սեղմեցին մեզ մեր երկնային
լեռներին, պոկեցին մեր քարէ սիրտ
լեռն Արարատը, որ ամէն օր
կարօտով մաշենք մեր հոգին եւ
երբ է որ պիտ բարձրանանք նրա
գագաթին, որ թքեն թուրքի ու
հիւսիսի ճակատներին: Նա էր, որ
Արեւմտեան Հայաստանի լեռնա-
կան տարագիրներ բնակեցրել էր
Գեղամայ ծովի լեռնոտ ափերին եւ
ի երախտագիտութիւն՝ իրենց նոր
չէնքը կոչել էին նրա մարտական
անունով «Մարտունի» ական: Կար-
միր հրէշի դաւադրութեամբ 1925
թուականի Մարտ 22ին, Թբիլիսի
օդակայանում, սաւառնակի վթա-
րի հետեւանքով զոհուել է յիշատա-
կութեան արժանի այս մեծ փառա-
ւոր հայը:

Ինքնաշարժը շարունակում է
դանդաղ սահել, ձախ կողմում
փուռել են ծառերը, որոնց ցած
իջած սաղարթները կանաչ համ-
բոյր էին շողում երկար նստարան-
ներին, իրենց պաղ շունչն էին
փուռում հայոց ընդերքից քաղուած
կարմիր խառամի շերտով ծածկ-
ուած ճեմուղիներին, որ մանուկնե-
րը քայլէին նրանց վրայով, որ
հայոց երկրի հողի հուրը ծորար
նրանց արտիկներին: Կրածոյլ պա-
տերով ու մետաղեայ ճաղերով շրջա-

փակուած պարտէզ-գբօսայգի է, որ-
տանի մանուկների հոգիներին
զուարթութիւն ցօղելու վայր, որն
անուանած էին եղել «Կիրովի Ան-
ուան Մանկան Զբօսայգի»: Այս ինչ
օտարամոլութեան, սովետամոլու-
թեան մոլուցքով էին տարուած
եղել «Կարմիր» աթոռներին բազ-
մած հայերը, իսկ ինչու այդ պար-
տէզ-այգին չէին կոչել թուամեա-
նի, Աղայեանի, Խնկո-Ապերի անուն-
ներով, որոնք իրենց հոգիների
բարութեամբ ինչքան մանկական
պատումներ ու հէքիաթներ էին
հիւսել ու այն ճամբել մանուկների
անուշիկ հոգիներին: Հիմա այդ
բոլոր «Բոլշեւիկներին» վռնտել
են իրենց տներ... է՛ք, արմէն-հայե-
րը հիւրընկալութեան աստուած
էին արարած եղել, նրանց չեն
վռնտել, ճամբել էին իրենց տներ,
Սասունցի Դաւիթի նման յորդորել
էին խաղաղութեամբ գնալ... նրանց
հաւատամքի փոխարէն հայրը իր
ցեղի արիական ոգին է այժմ բերել
իր երկիրը: Մտանք մանուկների
պարտէզ-այգին:

Երեւանեան միջօրէի տաքն
էր, նստարաններին պարման-պար-
մանուհիներ իրար կողքի խիստ
մօտիկ նստած, հայեացքներն էին
իրարու հիւսել, նրանց ակներից
սիրոյ հուրն էր ժայթքում, այնտե-
ղից սիրոյ կայծեր էին շանթում՝
իրենց հոգիների ատրուշաններում
կեանքի կրակներ բորբոքելու: Պար-
տէզ-այգի՝ որտեղ բնութեան
հրայրքն է պոռթկում, որտեղ ծաղ-
կունքի կեանք է ժայթքում: Արե-
ւային արշալոյսի մանուկները վա-
զում էին պարտէզում, կարծես
իրենց աւերուած հէքիաթային
դրախտիկ աշխարհի պարտէզում
լինէին: Մի պահ խորունկ նայեցի
նրանց լուսնեակ դէմքերին, արե-
ւային հրեշտակային աշուկներին,
ժպտաց իմ տարեց հոգին, ժպտաց
նրանց, ով իմանայ գալիքի որ
արիական հանձարով էի հրճուում:
Մանուկների այս պարտէզ-
այգին վայրենացած չէ ինչպէս
միւս գբօսայգիները: Ընդարձակ
բացատ կայ այնտեղ, որի շուրջ-
բոլորը մանուկներն են երգում ու
պարում: Չուսթութիւն է հոսում
նրանց դէմքերից, նրանց ուրախ

քրքիջներով է ողողուել պարտէզը,
նրանց երգերը զեփուռ դարձած
օրօրում էին ծառերի կանաչ սա-
ղարթները, որոնց վրայ իջած փե-
րիները մեղմիկ սօսափում էին:
Մանուկների հոգիները խաթար-
ուած չեն մարդկային արատներով,
նրանք դրախտային լոյսի բոյրով
են ցօղուած, օ՛հ, սակայն պարմա-
նուհիներ դարձած, իրենց նախա-
մայր Եւայի նման չգայթակղեն ու
չգայթակղեցնեն պարմանների հո-
գիները...:

Հնաբնակ Երեւանցիները
պատմում էին, որ Մանկական Այ-
գու վայրը նախկինում կոչուել է
«Ղանթար» իրենց շէնի շուկան է
եղել այն, կոպեկներով էին գնել
ցորեն, բանջարեղէն, իրենց պար-
տէզներում հասունացած ծիածան
մրգեր, իսկ հիմա միաւոր «լու-
մա»յով կամ էլ միաւոր «դրամ»ով
ոչինչ կարող ես գնել: Որպէս
առասպել պատմում էին, որ Գեղա-
մա ծովի խոտով փաթաթուած
թարմ ձուկն էին բերել Ղանթար,
Իշխան, ձկների արքայ՝ Իշխան էին
կոչել այն, նրա իրանից ոսկի ու
արծաթ շողեր են ժայթքում, կար-
ծես ծովի վրայ իջած աստղերն էին
քաղել: Միայն բնական հոսքով էին
դուրս յորդել ծովի ջրերը, իշխան-
ները իրենց համար բարենպաստ
պայմաններում առատօրէն բազ-
մացել էին, պատմում էին որ Նոր
Բայազետի բնակիչները գետակնե-
րից ջուր վերցնելու ժամանակ
Իշխանները ջրի հետ սափորների
մէջ էին վազել: Խաթարեցին ծովը,
նրա ջրերը տարան որ թափանիւ-
ներ պտտացնեն, Իշխանին զրկեցին
բազմանալու պայմաններից, այն
ին որ էլ մնացել է գողանում են, որ
յգիացածները իրենց սիրեկաննե-
րի հետ անկուշտ լափեն:

Ինքնաշարժը հատում է «Շա-
հումեան» այս կարճ փողոցը «Մով-
սէս Խորենացի» փողոցի հետ, որ
նախկինում «Կարլ Մարքսի» անու-
նով էին յորջորջել: Վռնտել են եւ
նրան մինչեւ Քուպա, Հիւսիս Գո-
րէս, չինացիները երկիր ու նրա
փոխարէն բերել մեր արմենական
ազգի պատմութեան հայր՝ Մովսէս

Շաքր էջ 17

«ՆՈՎՆԱՆՆԵՍ ՇԻՐԱԶ»

Նաբակի բարեկամ, բողոքիկ է ճանաչած
կինոբնագրի ԼԵՎՈՆ ՄԿՐՏՅՅԱՆԻ «ՆՈՎՆԱՆՆԵՍ
ՇԻՐԱԶ» լիամետրաժ վավերագրական կինոնկարի
փեսակավառակը (DVD) (պրոդյուսեր՝ ԿԼԻՄ ՃԻՏՅԱՆ,
նովալադրեր՝ «ՆԱՄԱՅՆԱՊԱՏԿԵՐ» Գրական-
Մշակութային հանդես, «ՆԱՅԿ» վավերագրական
ֆիլմերի կինոստուդիա):

Արժեքն է՝ \$20 (2 փեսակավառակի առաքման
դեպքում՝ \$50):

Ապրիլյան ոգեկոչման այս օրերին եղեռնաշունչ բանաստեղծի սրբազան պատմական ողջ
գործունէությանը նվիրված միակ լիամետրաժ վավերագրական այս փեսակավառակը
լավագոյն նվերը կարող է լինել հայրենասեր Ձեր բարեկամներին:

HOVHANNES SHIRAZ
DOCUMENTARY
PRODUCTION PRODUCED BY LEVON MKRTCHYAN
DIRECTOR LEVON MKRTCHYAN

Տեսակավառակը կարող եք
ձեռք բերել միայն
«ՆԱՄԱՅՆԱՊԱՏԿԵՐ»
հանդեսի խմբագրապահը:
Հասցեն՝ 400 S. Glendale Ave., # N

Մանրամասն տեղեկությունների
համար խնդրում ենք զանգահարել՝
(818) 240-0600:

Շնորհակալությամբ՝ «ՆԱՄԱՅՆԱՊԱՏԿԵՐ»

ԸՆԿԵՐ ԳՐԻԳՈՐ ԼԱԶԻՆԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՅԱՐՈՒԹՅԵՐ ԴԱԻԻԹԵԱՆ

Մարդ արարածը երբ կը ծնի, արդեօ՞ք իր նկարագիրն ու արժանիքները իր հետ կը ծնին, թէ՞ ժամանակի ընթացքին կ'ընթացուին: Եւ եթէ մարդս կազմուած նկարագրով կը ծնի, կեանքի պայմանները արդեօ՞ք կրնան փոխել նկարագիրը:

Ընկ. Գրիգոր Լազինեանի մասնունան առթիւ, այս հարցումներն են որ կը գբադեցնեն իմ միտքը: Ու իր մասին իմ լսածներէս, ինչպէս նաեւ իր հետ ունեցած անձնական փորձառութիւններէն դատելով, կու գամ այն եզրակացութեան, որ Աստուած ամէն մէկուս համար գրած է

եղած է:

1924ին ընտանեօք փոխադրուած ըլլալով Լիբանան, կը սկսի յաճախել նորաբաց Սահակեան վարժարանը ու 7 տարեկանին մաս կը կազմէ քէմբի ֆութպոլի մանկական խումբին, իր ճակատագիրը կապելով ֆութպոլին եւ իր սիրած միութեան՝ Հ.Մ.Մ.ին, որ կը դառնայ կիրակէտը իր աշխարհին: 1939-1953 ան հանդէս կու գայ Հ.Մ.Մ.ի ֆութպոլի Ա. խումբէն, 1945ին շահելով Լիբանանի ախոյեանութիւնն ու բաժակը: 1953ին, ոտքէն վիրաւորուելուն պատճառաւ, կը ստիպուի հանգստեան կոչել մարզիկի շապիկը, 2 տարի չանցած հանդէս գալու համար... իրաւարա-

Ընկ. Գրիգոր Լազինեան Հ.Մ.Մ.ի եւ կուսակցական ղեկավար իր ընկերներուն հետ

ճակատագիր մը, գոր կարելի չէ փոխել:

15 Օգոստոս 1920ին, էփեբեկի մէջ, Յակոբ եւ Սաթենիկ Լազինեաններու նորածին գաւակ, Գրիգորի ճակատագրի դիմաց Աստուած գծած պտքէ ըլլար «Նուիրեալ միութեանական, անշահախնդիր հայրենասէր մարդ, տիպար ամուսին եւ հայր, գորովագութ մեծ հայր»: Եւ ընկ. Գրիգորը իր ամբողջ կեանքի ընթացքին այդ գրութեան փաստացի մարմնաւորումը

րի շապիկով: Նոյն տարին, 1955ին, Լիբանանի Մագրաա ֆութպոլի խումբին հետ, մարզական առաքելութեամբ կ'այցելէ Հայաստան: 1959ին ան արդէն միջազգային կարգի իրաւարար է եւ կը վարէ միջերկրականեան խաղերու բացման մրցումը Թունուզի եւ Մարտքի միջեւ: Այս հանգամանքով ան կ'այցելէ գանազան երկիրներ, ինչպէս Սուրիա, Իրաք, Քուէյթ, Իրան եւ այլն ղեկավարելով կարեւոր մրցումներ:

Հ.Մ.Մ. եւ Հ.Մ.Ը.Մ. խառն խումբը ընդդէմ Մոսկուայի զինուորական «Փսաս» խումբին դէմ 1953

1971ին, Հ.Մ.Մ.ի հիմնադրութեան 50-ամեակի տօնակատարութեան ընթացքին, ղեկավարելէ ետք Հ.Մ.Մ.-հայրենի Արարատ մրցման առաջին վայրկեանները, հանգստեան կը կոչէ իրաւարարի սուլիչն ու շապիկը... վերցնելու համար Լիբանանի ֆութպոլի ֆետերասիոնէն ներս Իրաւարարներու Խորհուրդի պատասխանատու անդամի պաշտօնը, գոր կը վարէ մինչեւ իր Ամերիկա հաստատուիլը 1989ին: Իսկ հոս հաստատուելէ ետք ալ չի հեռանար ֆութպոլէն եւ Հ.Մ.Մ.էն, մաս կազմելով Հ.Մ.Մ.ի վեթերաններու վարչութեան:

1953ին որպէս մարզիկ ֆութպոլի կեանքէն դադրելուն յաջորդ տարին, 1954ին կը սկսի ամուսնական կեանք մը Հռիփսիմէ Փագեանի հետ: Կը բախտաւորուին 3 մանչ եւ մէկ աղջիկ գաւակներով՝ Կարապետ, Լեւոն, Յովիկ եւ Սեդա: Բնականաբար տղաքը կը հետեւին իրենց հօր օրինակին, դառնալով ֆութպոլիստներ: Եթէ այդ օրերուն Լիբանանի մէջ ֆութպոլի աղջկանց խումբ ըլլար, վատահաբար Սեդան ալ անմասն պիտի չմնար անկէ:

Որպէս ամուսին եւ ընտանիքի հայր, ու ապա որպէս 8 թոռնիկներու մեծ հայր, պիտի բացաչայտուէր Ընկ. Գրիգորի նկարագրի մէկ այլ երեսն ալ, որ ֆութպոլիստի չարքա տիպարէն բոլորովին տարբեր էր:

Այդ մէկը ազնիւ եւ նուրբ,

գթառատ ու գորովալից, հաւատարիմ ու աստուածավախ մարդու երեսն էր, որ մանկութեան օրերուն դրսեւորուած էր որպէս վրանաքաղաքի եկեղեցուց դպիր, իսկ երիտասարդ օրերուն որպէս Արսէն Կիտուրի առաջարկութեամբ կազմուած եւ Օննիկ Ասատուրեանի ղեկավարութեամբ գործող «Գողթան» երգչախումբի երգիչ անդամ: Երբ իրեն հարց կու տայինք թէ ինչպէ՞ս դպիր ըլլալը, երգչախումբի անդամ ըլլալը եւ ֆութպոլիստ ըլլալը իրար հետ կը հաշտեցնէր, ան այդ բոլորը կը հաւաքէր մէկ հասարակ յայտարարի տակ՝ հայապահպանման պարտականութեան գիտակցութեան ծիրին մէջ: Եկեղեցի, մշակույթ, մարզական միութիւն, բոլորը միասին պէտքէ ծառայէին հայապահպանման սուրբ գործին: Եւ հոս ի յայտ կու գային հայրենասէր, անշահախնդիր, հեռատես մարդու իր յատկութիւնները: Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմի դժուարին օրերուն իր այդ յատկութիւններն էին, որ զինք պատասխանատու դիրքերու կը կոչէին, որպէս հաշտեցման ու համագործակցութեան ջատագով անձ, որպէս գանազան կողմերու վստահութիւնը շահած անշահախնդիր անձ:

Մէկ այլ յատկութիւն, որ ընկ. Լազինեանը սիրելի կը դարձնէր բոլորիս, այն թիկունքն ու քաջաբեր էր:

Շաբ.ը էջ 18

ՏԻԳՐԱՆ ՍԱՐԱՖԵԱՆԻ ՄՐՏԻ ԽՕՍԲԸ

Հայ Մարմնամարզական Միութիւնը սուգի մէջ է այսօր: Ոչ եւս է իր վաստակաւոր անդամներէն եւ ապրող հազուագիւտ Հ.Մ.Մ.ական «կողնիներէն» ընկ. Գրիգոր Լազինեանը:

Իմացած էինք իր հիւանդ ըլլալը, սակայն բոլորովին անապասելի էր այդքան վաղահաս լսել իր մահուան փոթը, որ մեզ անակնկալի բերաւ: Երբեք պիտի չուզէի դամբանական խօսողը ըլլալ գաղափարապաշտ եւ հաւատաւոր Հ.Մ.Մ.ական, իմ վաղեմի եւ երկար տարիներու անկեղծ գործակից ընկերոջս մահուան առթիւ: Սակայն

Ընկ. Տիգրան Սարաֆեան շքանշան մը կը զետեղէ Ընկ. Գրիգոր Լազինեանի լամբակին

Շաբ.ը էջ 18

ԻՄ ՇԱՏ ՍԻՐԵԼԻ ՄԵԾ ԶԱՅՐՍ

ՍՕՍԻ ԼԱԶԻՆԵԱՆ

Ինչպէ՞ս հրաժեշտ տամ քեզի: Տակաւին երէկ էր, որ հիւանդ անկողնիդ մէջէն կը ժպտայիր: Տակաւին կը փորձէիր կարելիդ ընել, որ մեզ ուրախ պահես: Երբ գիտնալով, առողջական վիճակիդ ծանրութիւնը, փառք Աստուծոյ լաւ եմ կ'ըսէիր: Մեծ մօրս հետ կազմած ընտանեկան ջերմ բոցնդ, բարեկիրթ եւ քաղաքավար գաւակներ մեծցուցած ոճդ, գոհողութիւններդ, աշխատասիրութիւնդ, զարմիկներուս, եղբօրս եւ ինձի ցոյց տուած գուրգուրանքդ ինչպէ՞ս կարելի է չգնահատել: Հայրենասէր, ազգասէր, մարդասէր՝ բառին ամբողջ առումով:

Դպրոցի մեր ճամբուն վրայ, միշտ դաստիարակչական խօսք մը ունէիր մեզի փոխանցելու: Պարտաճանաչօրէն կու գայիր որ քու ինքնաշարժով մեզի դպրոց տանիս: Եղբայրս եւ ես երբեմն մանկական անհոգ մտայնութեամբ առաւօտեան անուշ քունը կը վայելէինք... գիտնալով որ դուն պարտաճանաչ ես եւ մեզ դպրոցէն պիտի չուշացնես: Յանկարծ քու այդքան հանդարտ ձայնդ մեզ կը զգաստացնէր... դուրս կը ցատկէինք մեր անկողնիէն եւ կ'աճապարէինք դպրոց երթալ: Հիմա, կը մտածեմ պարտաճանաչ աշակերտը դո՞ւն էիր թէ մենք:

Սիրելի մեծ հայր, քու ազգանուէր գործունէութեամբդ հպարտ եղած եմ: Քու թոռնիկդ ըլլալս ճակատաբաց կը յայտարարեմ, իսկ եղբայրս իր Գրիգոր անունով պիտի յաւերժացնէ քու յիշատակդ:

Այսօր, Ապրիլ 24ի նախօրեակին վերէն կը դիտես մեզ բոլորս: Հպարտ էիր եւ այդպէս մնայ: Քեզի տրուած իրաւարարի պաշտօնը արդարամտութիւն կը նշանակէ: Պարկեշտ եւ արդարամիտ էիր:

Այսօր, դժուար է քեզմէ բաժնուիլ: Մեր քեզի տուած խոստումները ճշդօրէն պիտի կատարենք:

Կը համբուրեմ սառած ձեռքերդ:

Երթաս բարով:

ԱՊՐԻԼ 24-Ը ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԼՈՅՍԻ ՏԱԿ

Շարունակում է 5-ԷՋ

նիսկ ամենամարդասիրական զգացումների վրայ (մանաւանդ մի ցեղի վրայ, որ ելնելով Միջին Ասիայից եւ յենուելով միայն իր կռուելու-աւերելու բնագրի վրայ, արշաւել եւ գրաւել է ուրիշ քաղաքակիրթ երկրներ եւ հասել նոյնիսկ մինչեւ Կենտրոնական Եւրոպա եւ ի մեծ դժբախտութիւն հայ ժողովրդի՝ 1915ին թուրք զանգուռածներն էլ փոխանակ բողոքելու իրենց ղեկավարների արարքների դէմ, լծուած են նրանց կառքին, հայ ժողովրդի բնաջնջումը իրագործելու համար: Հեռու չէր թանք, նոյն թուականութեամբ միջնորդութեամբ միջին կոյր հնազանդութիւնը ցոյց չտուեցին շատ աւելի քաղաքակիրթ գերմանները Հիդլերի դեկավարութեամբ: Քանի՞ տոկոսը 80 միլիոննոց գերման ժողովրդից բողոքեց Հիդլերի վայրագութիւնների եւ ցեղասպանութեան դէմ: (Հիդլերի բռնապետութիւնը ամբարշտուելուց յետոյ անշան տոկոսը): Ի դիմաց թուրք կառավարութեան եւ թուրք զանգուռածների հոգե-բարոյական, յուզական միասնականութեան դժբախտաբար, արեւմտահայ զանգուռածների եւ ի ղեկավարութեան մէջ, բացի 5-6 կէտից, ուր հիւանալի եւ հայ ժողովրդին պատիւ բերող հերոսամարտեր տեղի ունեցան (Վան, Շատախ, Մուսա Լեռ, Սասուն (մասամբ Մուշ), Ուրֆա, Շապին Գարահիսար) չիրագործուեց այդ հոգեբարոյական միասնականութիւնը: Այդ հոգե-բարոյական միասնականութիւնը իրագործուեց 3 տարի յետոյ Սարդարապատում, Բաշ-Ապարանում եւ Ղարաքիլիսայում, որ յանգեցրեց թուրքական բանակի պարտութեան եւ հայ ժողովրդի մեծ յաղթանակին ու անկախութեան: Ահա հոգե-բարոյական ազդակի ճակատագրական դերը ժողովուրդների կեանքում եւ պատմութեան մէջ: Ֆրանց Վերֆէլի «Մուսա Լեռան 40 օրերը» վէպը, որ միջանկեալ սանք՝ կերպարների հոգեբանութեան տեսակէտից բարձր որակի մի գիրք է, հիւանալի կերպով ցուցադրում է ղեկավարութեան եւ զանգուռածների միջեւ ստեղծուած հոգեբարոյական սերտ կապի ճակատագրական դերը, մանաւանդ սուր եւ օրհասական հակամարտութիւնների ընթացքում: Միթէ՞ միեւնոյն երեւոյթի ականատեսը չեղանք վերջին տարիներին Արցախում:

Երբ մէկ անգամ պարսիկ ուսանողները հետ խօսում էի իրանի Սահմանադրական յեղափոխութեան առաջնորդներից Եփրեմի սիրագործութիւնների մասին, թէ ինչպէս մի քանի տասնեակ հայ եւ պարսիկ քաջերով Ռաշտը, Անգալին, Ղազուինը եւ մօտ երեք հարիւր (300) քաջերով Թեհրանը գրաւեց եւ վերջ տուեց միապետական վարչաձեւին, ուսանողներից մէկը հետաքրքիր հարց տուեց.

«Ի՞նչ է պատճառը, որ որոշ ժամանակներում այդպիսի քաջեր են առաջ գալիս, իսկ ուրիշ ժամանակներում ոչ»:

Իմ պատասխանը եւ տեսակէտն այդ մարզում հետեւեալն էր եւ է.

Պատմութեան մէջ կարեւոր դեր խաղացող անհատների երեւան գալը կապ ունի մի շարք ազդակների հետ, որոնցից կարեւորագոյնը «յեղափոխական միջնորդութեան»:

Լաւագոյն փաստը այս կապակցութեամբ հետեւեալն է՝ 19րդ դարի վերջին տասնեակից մինչեւ 1920ը, այսինքն ընդամէնը 30 տարուայ ընթացքում, հայ ժողովուրդը ծնունդ է աչքան թուով հերոսներ, որ չէր ծնել Օսմանեան իշխանութիւնը Հայաստանում հաստատուելու մինչ այդ թուականը: (Այսինքն մօտ 5-6 հարիւր տարուայ ընթացքում): Անունների շարանը երկար է, թուեմք միայն մի քանիսը՝ Սերոբ Աղբիւր, Գէորգ Չառուշ, Անդրանիկ, Եփրեմ, Փարամազ, Քեռի, Դրօ, Նիկոլ Դուսան, Նժդէհ: Այս անուններից իւրաքանչիւրը իրաւամբ մի մի Սասունցի Դաւիթ է: Արդեօք հրաշքի չի՞ նմանում: Այսքան հերոս այսքան կարճ ժամանակուայ ընթացքում: Այո, հրաշքի է նմանում, եթէ նկատի չառնենք այն տարիների հոգեբանական պայմանները եւ հանգամանքները:

Չաստուածների եւ հերոսների ծնունդը հանգիստ եւ խաղաղ պայմանների մէջ չի կատարուում: Նկատի առէք հայ դիցաբանութեան Վահագնի ծնունդը: Երկիր եւ երկինք պիտի երկնեն, տարբերը խառնուեն իրար, որպէսզի չաստուածներ եւ հերոսներ ծնուեն:

Յեղափոխականօրէն չի կացած միջնորդը, յեղափոխական կազմակերպութիւնները ստեղծում են քաջարի ղեկավարներ եւ քաջարի մարտիկներ: Այդ կազմակերպութիւնները եւ ընդհանուր առմամբ յեղափոխական դպրոցը վառ է պահում նաեւ յեղափոխութեան քուրան:

Նկատի առնենք նաեւ այն պարագան, որ հոգեկան յուզական վիճակները խիստ վարակիչ են (դա, հոգեբանօրէն, լրիւ օրինաչափ է) երբ մի հաւաքականութեան մէջ կան մի քանի ընտրեալ քաջեր, այդ քաջութիւնից վարակում են նաեւ վարանողները, տատանողները, երբորն անձինք:

Վախը, խուճապը, յուսահատութիւնը նոյնպէս վարակիչ են դժբախտաբար. այդ պատճառով յեղափոխական բանակը անմիջապէս հեռացնում, չէզոքացնում կամ պատժում է այդպիսի անձանց):

1915 բոլոր իրադարձութիւնները՝ կոտորած կամ հերոսամարտ լաւագոյն, համոզիչ եւ հաստատուն փաստերն են այս իրողութեան:

Ինչ վերաբերում է այն հարցին, թէ արդեօք, մեր նոր սերնդին (մանուկներին եւ պատանիներին) փոխանցելով 1915ի Մեծ Եղեռնի եղելութիւնը եւ պատգամները, չէ՞նք վնասում նրանց անհատականութեան կազմաւորման եւ ձեւաւորման բնականոն ընթացքին:

Այս հարցի պատասխանը միանշանակ է՝ ո՛չ եւ ո՛չ:

Ճիշդ հակառակը՝ այդպիսով օգնում ենք հայ անհատի ճիշդ եւ բնականոն կազմակերպման գործին:

Մեր տասնեակ տարիների հոգեբանական-դաստիարակչական փորձը (յատկապէս յոյգերի բնագաւառում) ցոյց է տուել որ երեխաները, պատանիները ընդհանուր առմամբ աւելի ճիշդ եւ աւելի յաջող են ընկալում, իւրացնում մահուան գաղափարը-եղելութիւնը եւ աւելի թեթեւ եւ շատ աւելի քիչ traumatisme-ով են անցկացնում դրան կապուող վիշտը, քան չափահասը: Խիստ հազուադէպ եւ բացառիկ պարագաներում նկատուում են որոշ չափազանց գերզգայուն, հիստերիկ երեխաներ որոնց հա-

մար հոգեբանի « կողմից յատուկ եւ առանձին ռեժիմ է վերապահուած (Միեւնոյն կարելի է ասել նաեւ չափահասի համար, եթէ նման պայմաններում է գտնուում):

Այդ մասին յստակ տուեալներ եւ նկարագրութիւններ կան հոգեբանութեան, դաստիարակութեան որեւէ ձեռնարկում, եւ թող անհամեստութիւն չհամարուի ասելու իմ վերջերս պարսկերէն լոյս տեսած թէ՛ «Մանուկի հոգեբանութիւն» եւ թէ՛ «Դեռահասի-պատանու հոգեբանութիւն» դասագրքերում:

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1. Ուսումնասիրելով Եղեռնի հոգեբանական կողմը, էլ աւելի լաւ եւ յաջող կարելի է շարունակել մեր ներկայ բախտորոշ պայքարը, Հայաստանի անկախութիւնը պահպանելու, ամրապնդելու, կատարելագործելու եւ Հայ Դատի գործը էլ աւելի առաջ տանելու համար բոլոր մարզերում:

2. Ուսումնասիրելով եւ գործադրելով հոգեբանական որոշ սկզբունքներ, աւելի լաւ ու յաջող կարելի է գործի լծել եւ լարել մեր բոլոր ուժերը, թէ՛ Հայաստանում եւ թէ՛ Սփիւռքում եւ յատկապէս զինուորագրել սփիւռքահայ երիտասարդութեան ու պատանեկութեան հայկական խնդիրը լուծելու նպատակով:

3. Պատմական դէմքերը եւ դէպքերը վերլուծելու ընթացքում, բացի քաղաքական, տնտեսական, ազգային, հասարակական, կրօնաբարոյագիտական մտեցումներից, խիստ կարեւոր եւ անհրաժեշտ է ունենալ նաեւ հոգեբանական մտեցում:

Ուրեմն կարելի է յայտարարել եւ իրագործել հետեւեալ նշանաբանը. ուսումնասիրենք ընդհանուր եւ հայոց պատմութիւնը, նաեւ հոգեբանական լոյսի տակ:

Դա կը լինի անպայման ի շահ հայ ժողովրդի, դրացի բարեկամ տարածաշրջանի ժողովուրդների եւ մեր արդար դատի, մանաւանդ ներկայ բախտորոշ եւ ճակատագրական ժամանակահատուածում:

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ

Ապրիլ 24-ի եւ այդ գաղափարի ու պատգամի հայ նոր սերնդին փոխանցելու մասին, երբեմն որոշ ծնողներ եւ դաստիարակներ, շատ աւելի շեշտակի եւ յստակ հարցապնդում են՝

Արդեօք, այդպէսով, հոգեբանական բարոյց չի՞ ստեղծուում մեր մանուկների եւ պատանիների ուղեղում:

Այս հարցի պատասխանն է հետեւեալը:

Ինչու չէ, հոգեբանական բարոյց (complex) է ստեղծուում:

Բայց, շատ կարեւոր է, որ չմոռանանք 2 հոգեբանական ճշմար-

տութիւն: Առաջին՝ չկայ առողջ, բնական, նորմալ մարդ, որ չունենայ իր հոգեբանական բարոյց: Երկրորդ, ճիշդ չէ, որ հոգեբանական բարոյց չի, բոլոր պարագաներում եւ պայմաններում, վնասակար է:

Վնասակար է միայն, այն պարագային, երբ ուղեկցուած է արատաւոր, սխալ դաստիարակութեամբ, մանկական վաղ տարիքից: (Բարոյցի արագացումը եւ զարգացումը անխտիր, բոլոր մարդկային էակների մօտ, անխուսափելիօրէն սկսուում է մանուկի մօտ, շատ վաղ տարիքից):

Իսկ լաւ, նպատաւոր դաստիարակչական միջնորդութեամբ, նա կարող է հրաշալի մղիչ ոյժ, խթան լինել (motivation), մարդուն մղելու, լաւ գործեր, նոյնիսկ սիրագործութիւններ կատարելու: Ուսումնասիրուած եւ ապացուցուած է, որ հանձարները, մեծ արուեստագէտները, յայտնի յեղափոխականները, նշանաւոր առաջնորդները, նորարարները, ժողովրդական, անձնուէր հերոսները, այսպէս կամ այնպէս, որեւէ ձեւով, այսպէս ասած՝ «տառապել» են որեւէ բարոյցի:

Հետեւաբար, Ապրիլ 24-ն էլ (որ իմ կարծիքով), մեր համազգային, հաւաքական բարոյցն է ներկայացնում), կրկնում եմ, բարեյաջող եւ բարենպաստ դաստիարակչական պայմաններում, կարող է եւ պէտք է յոյժ դրական, նպատակասլաց դեր խաղայ, հայ անհատի կեանքում: Այլ կերպ, Արցախի մի բուռ հայութեան յաղթանակները, իրենց շատ աւելի մեծաքանակ թշնամու դէմ, անբացատրելի կը մնային:

Այսպիսով, թո՛ղ հայ ծնողը, ամենադոյզն մտահոգութիւնը չունենայ իր գաւակի «վարակումից» Ապրիլ 24ի բարոյցով: Դա, ո՛չ միայն լաւագոյն շիճուկն է (vaccin)է շարորակ հաւանական վարակումներից խուսափելու համար, այլ կարող է դառնալ, իր գաւակների գարմանահրաշ թուիչ քների սկզբնաղբիւր, ե՛ւ ուսման մէջ ե՛ւ կեանքի ուրիշ ոլորտներում, նայած՝ առկայ եւ առաջ եկող պայմաններին եւ հանգամանքներին: Ամէն ինչ կախուած է, անհատի ստացած դաստիարակութիւնից, շրջապատից, միջավայրից, կրած ազդեցութիւններից: Իսկ այն հարցին, թէ ե՞րբ կը հանգուցալուծուի (decomplexe) Ապրիլ 24ի բարոյցով, պատասխանն է՝ երբ ամբողջ աշխարհը կը ճանաչի (որ արդէն սկսուել է) 1915ի Յեղապանութիւնը եւ արդար ամբողջական հատուցում կը կատարուի հայ ժողովրդին: Հանգուցալուծման ժամանակակից, կենդանի օրինակն է հրեաների (այսպէս կոչուած) ցեղասպանութեան պարագան նացիների կողմից:

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ՀՈԳԻ ՀԱՄԱՐ) ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

1060 N. ALLEN AVE. PASADENA
ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ԸՆՈՒՁԱՅՆԵԼ
(626) 797-7680
(626) 398-0506

ՉԵՂԱԿՆ ԵՐԲԱԶԱՆ

Շարունակում է 6-էն

կանչեն Սրբազանի լորձնաշուրթն գոված Քոչարեանական իշխանութիւնները: Աշխարհի տարբեր կրօններու բարձրաստիճան եկեղեցականները երբեմն քաջութիւնը կ'ուսնենան իրենց քաղաքական իշխանութիւնները քննադատելու: Ինչպէս ըսինք, Չուլճեան Սրբազան ազատ է իր կարծիքները ունենալու, եւ սակայն ազատ չէ եկեղեցիին բեմէն Հայաստանի իշխանութեանց անտեղի գովասանքը ընելու: Այնքան մը որ քովս նստած մայրիկ մը նոյնիսկ բարձրաձայն իր բողոքը կ'արտասանէր Սրբազանի ելոյթին:

Հայրենիք եւ օրուայ իշխանութիւնները իրարմէ գանազանելու դժուարութիւնը ունի երիտասարդ այս եկեղեցականը: Իւրաքանչիւր սրտցաւ հայ Հայրենիքը կը սիրէ, մանաւանդ երբ այդ Հայրենիքի սիրոյն զո՛հ գացին Եղեռնի նահատակները: Այսքան սրբազանի քաղաքական յայտարարութեանց մասին: Կրնայինք այդ բոլորը ընդունիլ, եւ լուել: Ի վերջոյ ազատ է ինք:

Երկրորդ հարցն է որուն մասին մեր բողոքը եւ դժգոհութիւնը կը յայտնենք: Եթէ Չուլճեան Սրբազան խօսէր եւ քննադատէր Արեւմուտքն եւ Արեւելքն Հայաստանի մէջ մուտք գործած եւ աւեր գործող աղանդներու մասին, կրնայինք գինք սրտցաւօրէն հասկնալ: Եթէ մեր Հայրենիքի մէջ շուրջ 300

հազար հոգի դուրս կը մնան մեր առաքելական եկեղեցիէն, ասոր պատասխանատուութիւնը կ'երթայ երկու հասցէներու: ա. Երկրի Քոչարեանական իշխանութեանց, որոնք կրօնի ազատութեան լողունքի տակ, կ'արտօնեն այդ աղանդներու ազատ գործունէութիւնը, եւ էջմիածնի Կաթողիկոս Գարեգին Բ.ին, որ լուռ, կը համակերպի անոնց ներկայութեան, առանց բողոքի ձայն բարձրացնելու: Իսկ ինչ կը վերաբերի Հայ Աւետարանական համայնքի հասցէին ուղղուած լուրջ ամբաստանութեանց եւ քննադատութեան, Չուլճեան սրբազան, նախ կը մոռնայ որ ինք այցելու հիւր մըն է այս համայնքէն ներս, ուր խաղաղ կը գոյակցին բոլոր համայնքները, եւ պէտք չէ ինքնիրեն արտօնէ իր սեփական կարծիքները յայտնելու, մանաւանդ հայութենէն ներս գործող օգտակար համայնքի մը մասին, սխալ կարծիքներ յայտնելու, եւ ապա, իրեն չի մնար թելադրել որ Հայ Աւետարանական համայնքը իր անունէն վերցնէ «Հայ» անուանումը, եւ ինքզինք դաւանի «Բողոքական» միայն:

Չեղաւ, Սրբազան, աւելին պիտի ըսէինք որ անպատշաճ եւ անփափականկատ ելոյթ մըն էր այս, նոյնինքն Հայաստանի մէջ օգտակար նախաձեռնութիւններ ունեցող համայնքի մը հասցէին: Մեզի կը թուի թէ մեր արեւմտեան թեմի առաջնորդը աւելի ուշի-ուշով պէտք է հետեւի մեր գաղութը այցելող հիւր եկեղեցականներու արտայայտութեանց...

»ՄԻԱՑԵԱԼ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐ«ՈՒ ՔԱՅԼԱՐՇԱԼԸ

Շարունակում է 7-էն

քաղաքակիրթ աշխարհէն»:
Յարուստանեան եզրակացուց. «Մեր պահանջները յստակ են. - Արդարութիւն մեր մէկ ու կէս միլիոն անմեղ նահատակներուն: Հատուցում՝ թալանուած կալուածներուն համար եւ ազատագրուած բռնազրուած մեր պապենական հողերուն» (որոտընդոստ ծափահարութիւններ):

Քայլարշակին հիւրաբար ներկայ, թրքական կառավարութեան կողմէ հալածուած, բանտարկուած մարդկային իրաւանց պաշտպան, հրատարակիչ Ռակըբ Զարաբօյլու խօսք առնելով, «Բարեւ ձեզ, ձեր ցաւը՝ իմ ցաւն է», ըսաւ հայերէնով, իսկ իր օրոտընդոստ ծափեր ժողովուրդէն: «Դուք ձեր պայքարին մէջ մինակ չէք», - անգլերէնով շարունակեց Ռակըբ Զարաբօյլու, - «այսօր ձեզի հետ են մարդկային իրաւանց համար պայքարող բոլոր ազնիւ մարդիկ, ներառեալ իմ թուրք

հայրենակիցները: Որովհետեւ, ինչ որ ձեզի՝ հայերուդ պատահեցաւ, կրնայ պատահիլ աշխարհի որեւէ ուրիշ ժողովուրդներուն: Այնպէս որ, հայկական Յեղասպանութիւնը չընդունիլը, աշխարհի բոլոր քաղաքացիներուն համար վտանգ կը ներկայացնէ: Մենք պիտի չմոռնանք ձեզի պատահածը եւ պիտի չթողնենք որ կրկնուի նման բան աշխարհի մէջ որեւէ տեղ: Ուրացումը տեղ չի հասցներ եւ պիտի չհասցնէ թուրքիան: Թուրքիան քաղաքականապէս եւ բարոյապէս պարտաւոր է ճանչնալ եւ ընդունիլ Հայոց Եղեռնը: Շարունակեցէք հաւատալ ձեր պայքարի ճշմարտութեան եւ յաղթանակին: Ծնորհակալութիւն»:

Խօսք առին նաեւ ասմունքի վարպետ վարդիա Աբաջեան, Փրոֆ. Օշին Քէշիշեան, Արմէն Զատիկեան, Կլէնտէյլի քաղաքապետական խորհուրդի անդամ Ֆրանք Քինթերօ, - որ պահանջեց Սպիտակ Տունէն ճանչնալ Հայկական Յեղաս-

ԴԵՊԻ ԿԱՐՕՏԻ ԾԱՄԲԱՆԵՐ...

Շարունակում է 14-էն

Խորենացուն, որի վկայութեամբ իր ազգը թէեւ ածու էր եղել, սակայն չի շատակութեան արժանի բազում բորձերով է փառաւորուած եղել: Աջ կողմին փոքրիկ հրապարակ է՝ ինքնաշարժերի կառուանտեղի: Մեր ինքնաշարժը փնջելով ու չորս յոգնաբեկ ոտքերը հպելով գետին կանգ առաւ: Այնտեղ էր կանգնել բազուկները կրծքին խաչած, իմաստուն հայեացքը թեքած Ստեփան Շահումեանը: Վկայում էին, որ իբր Գիւմրեցի քանդակագործ Մերկուրովն էր նրան արձանացրել, ինչու այդպէս, ինչու, նա մահն երբեք այդպէս չէր դիմագրաւի: Ոչ, նա Կոմունար էր եղել, հայ զինուորների մարտի էր առաջնորդել Պաբուների ու թուրք հորսակների դէմ, նրան պիտի արձանացրած լինէին մրդկահաւի խոյանքով:

Ես հպարտ եմ նաեւ ուրիշ ազգերին, գաղափարախօսութիւններին ծառայող հայ իմաստուններով, որոնք իրենց ցեղին ճանաչում են բերել, իրենց ուղղի շեփորներով, արուեստների ու գիտութեան ջանքերով իրենց ազգի լոյսն են վառել երկրներում բազում: Հանգամանքների բերումով է, որ իրենց իմաստութիւնն այնտեղ է ճառագել: Ինչքան ենք ջանում փնտռել, գտնել, նոյնիսկ այլ անունների ստուգանքներում թաքնուած հայ ազգի բազում հանճարներին, էլ ինչու ենք ըկնձուում որ ծովերի փոթորկայոց ալիքներին ջրերը պատաններին ցանած Այվազովսկի-Այվազեանին ուսունակարիչ են յորջորջում եւ ոչ թէ հայնկարիչ, որի վերջին ծովանկարը՝ Թրքական նաւի Խորտակումը», որտեղ պայթած կարմիր բոցերից թուրքերը ծով էին նետում:

Նայում Ստեփանին, այդ հանճարեղ հային՝ Կովկասի արտակարգ «Կոմիսար»ին: Սովետ Ռուսաստանի պետական ու կուսակցական ակադեմիայի գործիչին: Նա միեւնոյն ժամանակ հանդիսացել է մեծ ընկերաբան, փիլիսոփայ, տեսաբան, լրագրող: Խմբագրել է հայերէն ու ռուսերէն բազմաթիւ լրագրեր, նոյնիսկ իր դաւանած կուսակցութեան «Պրակտա» պաշտօնաթերթը:

պանութիւնը, - եւ «Պատուհան» հեռուստաժամի հաղորդավար Շահէ Քէօրօյլեան: Անոնք բարձր գնահատեցին Միացեալ Հայ Երիտասարդներու կազմակերպած այս տպաւորիչ քայլարշաւը, շեշտեցին միանականութեան ոգիով, նոր որակով, նոր տեսլականով գործելու անհրաժեշտութիւնը, որպէսզի

Ստեփանը, Միջին Ասիայի տափաստաններից եկած «Օղուզ» ցեղախմբի վայրենաբարոյ սելձուքների բռնակալած քաղաք՝ Պաբուում իրականացրել է կուսակցական ու քաղաքական ակնառու գործունէութիւն: Մոռացել են, թէ թաքնուած են իրենց ցեղի նուաստ ծագումը եւ հիմա իրենց կոչում են թուրք, Աղուան, Ազրպէյճանցի: Այժմ, թուրքիայի որոշ պատմաբաններ յայտարարում են որ «թուրք» ցեղ չի դել, այլ եղել են տարբեր ցեղախմբեր, որոնք խօսելն են «թուրքիկ» ընդհանուր լեզուով եւ այդպէս խօսող Միջին Ասիայի տարբեր ժողովուրդներ իրենց երբեք «թուրք» չեն անուանում: Աղաւաղելով, հնչիւնափոխելով Մեծն Աղեքսանդրի Յոյն գորավար՝ Ատրոպատսի անունը կրող երկրամասը, այն դարձրել են Ազրպէյճան եւ յաւակնում են տիրել նրա հիւսիս ու հարաւ մասերին: Այնտեղ է հին դարերու գոյատեւել պատմութեան թատերաբեմից հեռացած Մարաստան հզօր պետութիւնը, որի հետ հայոց Երուանդունիները երկար պատերազմներ են մղել եւ մի ճակատամարտում սպաննել նրան առասպելական Աժտահակ թագաւորին: Նրանք էին, որ կործանել էին Ուրարտու կոչուած պետութիւնը: Եւ մի նոր արշադնին լույս պիտի ծագի Մարերի, Աղուանների, Թալիշների, Լեզգիների սրտերին եւ աշխարհին պարզած իրենց ցեղերի դրօշները պիտի տիրեն իրենց նախնիների երկրներին: Լայն ժողովրդակաւութիւն է վայելել Պաբուում, որտեղ տիրել էին Հայերն ու Ռուսները, նախ թարգմանաբարութիւն ստեղծել, քաղաքը կառուցել: Գտնուեանցի յուշերով, այնտեղ թաթարները միայն սեւագործ աշխատանքով էին զբաղուել, հեռու չեղափոխական ու մշակութային գործունէութիւն ծաւալելուց: Ստեփանը ընտրուել էր Պաբուի Սովետի նախագահ: Պատմութեան հանդէպ չմեղանչելու համար, արժանի է վերջիլ, որ նա այդ պաշտօնին էր ընտրուել Սովետի դաշնակցական պատգամաւորների քուէների շնորհիւ, որոնք գիտակցել էին, որ լաւ է «Բոլշեւիկ» հայ նախագահ, քան իրենց կողմնակից օտար գործիչ:

յառաջիկայ հինգ, տասը տարիներուն ծրագրաւորուած աշխատանքներով հասնինք մեր արդար դատի իրականացման: Երգչուհի Անահիտ Ներսիսեանի «Կիլիկիա» երգով վերջ գտաւ Եղեռնի 91-րդ տարելիցին նուիրուած այս քայլարշաւն ու հաւաքը:

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆՌ»
ՇԵՆՈՒՍԱՏԵՍԻԼԻ ՅԱՅՏԱԳԻՐԻ
ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑԸ
CHARTER CABLE 26-ՐԴ ԿԱՅԱՆ
(ԿԼԵՆՏԵՅԼ, ՊԸՐՊԵՆԸ, ԼԱ ԶՐԵՄԵՆԹԱ)
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՍԸ 10:00-11:00

Armenian American Real Estate Association
OPEN TO PUBLIC
 Candidate Forum for State Assembly 43rd District
 Hon. Paul Krekorian - President, Burbank School Board (Democrat)
 Michael Agbaba - Environmental Safety Consultant (Republican)
 Steve Myers - Computer Engineer (Libertarian)
 Please RSVP to association office at 818-542-6699
 Monday, May 8, 2006 -- 6:30 - 8:30 P.M.
 Glendale Pacific Community Center Auditorium
 501 South Pacific Ave. Between Vine St. & Riverdale Dr.; Parking: On Riverdale & Kenilworth

ԸՆԿԵՐ ԳՐԻԳՈՐ ԼԱԶԻՆԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Շարունակում է շարունակել

լերանքն էր, որ ան կ'ընծայեր մեզի, խօսքով թէ գործով: Միութենական գանազան ձեռնարկներուն իր ներկայութեամբ, իր քաջալերական եւ յուսադրիչ խօսքերով, լաւատեսօրէն կը տրամադրէր մեզ, շարունակելու մեր աշխատանքները: Միշտ կ'ըսէր որ մեր գործունէութեամբ ինք աւելի կ'ոգեւորուէր եւ ուրախ ու հպարտ կը զգար: Իր այս ընթացքը մեզ կը պարտաւորեցնէր մնալ աշխույժ:

Ընկ. Գրիգոր Լազինեան իր աչքերը բացաւ աշխարհի մը մէջ, ուր Եղեռնը կը գործադրուէր ու հայութիւնը կը տեղահանուէր իր բնօրրանէն: Մանուկ հասակին ան ստիպուած եղաւ շուկաներու մէջ սանտր ծախելով իր ընտանիքի

օրապահիկին նպաստել: Ապրեցաւ 86 տարիներ եւ տեսաւ շատ, շատ մեծ փոփոխութիւն:

Ան իր աչքերը փակեց բոլորովին տարբեր աշխարհի մը մէջ, որ թէ շուկայացած է եւ թէ պատիկացած այնքան, որ մտած է իր մանուկ հասակի թոռներուն համակարգիչին (computer-ին) մէջ: Բայց մէկ բան մնացած է նոյնը, որ կը գերակշռէր ամէն ինչ: Մարդկային արժանիքները: Մանուկ հասակին շուկաներուն մէջ սանտր ծախող Գրիգորը եւ հասուն հասակին վաստակ ու դիրք շահած ընկ. Լազինեանը մնաց նոյնը: Պահեց Աստուծոյ իրեն տրուած արժանիքները:

Իր յիշատակը անմար կը մնայ զինք ճանչցողներու եւ սիրելիներու սրտերուն մէջ:

ՏԻԳՐԱՆ ՍԱՐԱՖԵԱՆԻ ՄՐՏԻ ԽՕՍՔԸ

Շարունակում է շարունակել

անկարելի էր նաեւ անտարբեր եւ լուր մնալ այս ցաւալի պատահարին նկատմամբ:

Ուստի իմ զգացումներուն վրայ քար դնելով, կը փութամ որպէս ընկերական անյետաձգելի պարտաւորութիւն, իմ սրտի եւ յարգանքի խօսքը ըսել, ալ յաւերժ յուշ դարձող ընկերոջ յիշատակին: Այո, ան պիտի չլսէ իմ խօսքերը, սակայն այդ երբեք ալ զարմանալի չէ: Քանի որ ան հարազատ հետեւորդներէն էր, անշահախնդիր ու գոհորովեան մարմնացումի ռահվիրայ ընկ. Մինաս Խաչիկեանի սերունդին, որոնց համար ամէն բանէ առաջ եւ կարեւորը միութեան ծառայել եւ օգտակար ըլլալն էր, եւ ոչ թէ գովասանք եւ փառք ակնկալելը, եւ կամ այդ մասին խօսք լսելը:

Այսօր անհուն գոհունակութեամբ կը յիշեմ, երբ անցնող ամիսներուն Նոր Սերունդի հեռատեսիլի կայանէն, կարելի եղաւ թէկուզ ոչ ամբողջական ներկայացնել ընկ. Գ. Լազինեանի միութենական կեանքը, ուր յատկապէս ինք, շատ համեստ եւ պարզօրէն խօսեցաւ իր անցեալի՝ մարզիկի եւ միջազգային իրաւարարի գործունէութեան մասին: Անշուշտ այդ ժապաւէնը իր բովանդակութեամբ կը մնայ մշտապէս եւ յիշատակելի: Ընկ. Գրիգոր առաջին իսկ օրէն եղած է պարկեշտ եւ անխոնջ Հ.Մ.Մ.ական մարզիկ: Ան կը պատկանի այն երանելի սերունդին, որոնք մասնակիցը եւ կերտողները եղան Հ.Մ.Մ.ի ֆութպոլի խումբին, նոյն տարեշրջանին դառնալու համար Լիբանանի ախոյեան եւ բաժակակիր:

Տարիներ չեսոյ հանգստեան կոչուած մարզիկը չհեռացաւ դաշտէն: Ան եղաւ Լիբանանի առաջին միջազգային իրաւարարներէն, միշտ մնաց գնահատուած որպէս անաչառ դատաւոր, եւ այդ պատճառաւ իրեն վստահեցաւ իրաւարարներու յանձնախումբին ատենապետութիւնը:

Այդ բոլոր աշխատանքներու կողքին ան երկար տարիներ եղաւ Հ.Մ.Մ.ի տեղական վարչութեան ժրջան անդամ: Մնալով միշտ պատնէշի վրայ, մանաւանդ երկրին տագնապալից օրերուն:

Պայմաններու բերումով երբ ան ընտանեօք հաստատուեցաւ Լոս Անճելոս՝ Փասադենայի շրջանը, կրկին երիտասարդական կորովով, իր երեք զաւակներով միասին միշտ քաջալերեց եւ ներկայ եղաւ Հ.Մ.Մ.եան տարբեր ձեռնարկներու:

Շրջանէն ներս, երբ առիթը ներկայացաւ, ան առաջիններէն եղաւ որպէս պարտաճանաչ անդամ եւ ըստ իր նշանաբանին, կրկին նուիրեալ ոգիով եւ ուրախութեամբ ծառայելու իր պաշտած Հ.Մ.Մ.ին, որպէս վեթեւաններու համախմբումի վարչական:

Այս պահուն կարելի չէ, բայց վստահաբար կու գայ օրը երբ համապարփակ կը խօսուի եւ կը գրուի, հաւատաւոր Հ.Մ.Մ.ական ընկերոջ բազմամեայ գործունէութեան մասին որ միշտ կը մնայ գովելի եւ օրինակելի:

Որպէս հաւատաւոր շարքային, ողբ. ընկ. Գ. Լազինեան անխոնջ նուիրումով ծառայեց իր մութեանը եւ դժբախտաբար այսօր կեանքէն կը հեռանայ: Բայց եւ այնպէս, ան միշտ պիտի յիշուի որպէս անբասիր եւ տիպար Հ.Մ.Մ.ական:

Յաւերժ յարգանք իր անմոռաց յիշատակին:

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly

Enclosed a check for (one year) * \$50,00 for USA
 * \$60,00 (second class), \$ 75,00 (Air Mail) for Canada.
 * \$85,00 (second class), \$ 125,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----
 Address: -----
 City: ----- State:----- Zip Code:-----
 Country: -----
 Tel :----- Fax : -----

Photographer - Jacob Demirdjian
 Running WOLF Photography ©
 POWER OF THE CAMERA ©
 YOUR ONE STOP INTERNATIONAL ART DEALER ©
 TEL: (828) 795-4490 FAX: (828) 555-8404

HARUT DER-TAVITIAN
 License #0B28270

1807 W. Glenoaks Blvd., Suite 202
 Glendale, CA 91201

Tel.: 818/502-3233
 Fax: 818/502-3244
 Pgr.: 818/608-9898
 info@excelhye.com
 www.excelhye.com

AUTO • HOME • LIFE • HEALTH • DISABILITY • COMMERCIAL

ՄԱՍԻՍ ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ԲՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՍԱԼԱԿ ԹՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՐԵԻԸ ԼԵՌԱՆ ԵՏԻՆ

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՕՐԱԳԻՐ
 ԱՆՍՊԵՆ ԵՒ ԻՐԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
 Սահակ Թուրքեանի
 «ԱՐԵԻԸ ԼԵՌԱՆ ԵՏԻՆ»
 Հայրենական Օրագիրը

Ստանալու համար
 դիմել հեղինակին՝
 Հեռ. (818) 563-6174

կամ հետեւեալ
 գրախանութները
 Կլէմտէյի մէջ
 Ապրիլ՝ (818) 213-4112
 Պերմ՝ (818) 244-3830
 Սարդարապատ՝
 (818) 500-0790

ՇՈՒՆՆԵՐԻՆ

ՍԻԼՎԱ (ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ) ՊՁՏԻԿԵԱՆ
(Ծնեալ 1956ին, Պէյրութ, Լիբանան)

Ողբացեալ ՍԻԼՎԱ (ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ) ՊՁՏԻԿԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առիթով, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, կիրակի, 7 Մայիս 2006, քնսինոյի Սրբոց Նահատակաց եկեղեցւոյ մէջ, յաւարտ Ս. Պատարագի:

Հանգուցեալին յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուին ներկայ գտնուիլ:

- Սգակիրներ՝ Ամուսինը՝ Գրիգոր Պատիկեան
- Զաւակները՝ Տօքթ. Վաչէ Պզիկեան
- Ռաֆֆի Պատիկեան

Հայրը՝ Իսահակ Երեւանեան
Եղբայրը՝ Տօքթ. Պողոս եւ Օտիլ Երեւանեան եւ զաւակները՝ Արմէն, Ալէքս եւ Ալին

Քոյրը՝ Սաթօ եւ Գէորգ Գարածրճեան եւ զաւակները՝ Արա եւ Աբօ Տազրը՝ Վարդան եւ Ալին Պատիկեան եւ զաւակները (Լիբանան) Տալը՝ Վերա եւ Բենօ Եարտրմեան եւ զաւակները (Գանատա) Տազրը՝ Զարհե եւ Քարլա Պատիկեան եւ զաւակները (Լիբանան) Քրոջ դուստրը՝ Մարալ եւ Վիգէն Գրածեան եւ զաւակը Մօրաքոյրը՝ Սիրուհի Պուլղուրճեան եւ զաւակները Մօրեղբայրը՝ Վարդան Եղկաթեան
Մօրեղբօր կինը՝ Միմի Եղկաթեան եւ զաւակները (Լիբանան) եւ համայն Պատիկեան, Երեւանեան, Գարածրճեան, Եղկաթեան, Կիրիկեան, Խաչատուրեան, Պուլղուրճեան, Եարտրմեան, Գասարճեան, Բարսեղեան, Փիլոյեան, Մկրեան, Գրածեան, Առաքելեան, Խարբուլճեան, Քիւրքճեան, Շամլեան, Աբէլեան, Հաճճար, Կոստանեան, Փանոսեան, Ապաճեան եւ Արզումանեան ընտանիքներն ու հարազատները:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼՈՒՍՆԹԱԳ ԹԱՄԻՆՈՍԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով փոխան ծաղկեպսակի՝ Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան կատարուած նուիրատուութեանց համար, հանգուցեալի ընտանիքն ու հարազատները իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն բոլորին:

Նաժիպ Մալուֆի եւ Ռիթա Ուսուն	\$200
Պողոս եւ Սիւզան Քիրազեան	\$200
Արմինէ Պողոսեան Թոմսըն	\$100
Զարմինէ Նազգաշեան	\$100
Մատլէն եւ Ճէք Ստեփանեան	\$100
Ճորճ եւ Շաքէ Տէմիրճեան	\$100
Երուանդ եւ Լինտա Ալվազեան	\$100
Վարդուհի Ալեփաօղլեան	\$100
Ստեփան Ազատեան	\$100
Մանուկ եւ Սելլա Նազիրեան	\$75
Կարապետ եւ Արփինէ Դանիէլեան	\$50
Պերճ եւ Հնազանդ Մանաշեան	\$50
Էլըն Մէլիթըն	\$50
Ճէք Մէնաշեան	\$50
Երուանդ Մաքսուտեան	\$50
Մանուկ եւ Անահիտ Պէնզաղեան	\$50
Ներսէս եւ Վերժին Մանուկեան	\$50
Գայանէ Տէմիրճեան	\$50
Մատլէն Ռոզպըրի	\$50
Զոհրապ եւ Սեդա Միսիթարեան	\$50
Աւետիս Մանուկեան	\$50
Յարութ եւ Մարալ Ճապրայեան	\$40
Քրիսթին Խաչատուրեան	\$40
Պապի Տայմընտ	\$25
Ֆիլիփ Հաֆ	\$25
Նուէր Մարգարեան	\$25
Սամուէլ եւ Մարիա Ակիւլեան	\$25
Պարգեւ եւ Վեհանուշ Պիւպիլեան	\$25
Յարութիւն եւ Անահիտ Տէր Սարգիսեան	\$25
Մի ոմն	\$20

ՄՐՏԻ ԽՕՍՔ ՍԻԼՎԱՅԻՆ

ԳԵՈՐԳ ԵՒ ՍԱԹՕ ԳԱՐԱՃՐՃԵԱՆ

Պէյրութ, 1956 Օգոստոս 1 թուականին, առաւօտեան ժամերուն աշխարհ ժամանեցիր, որպէս Երեւանեան գերդաստանի երկրորդ սերունդին կրտսեր շառաւիղը:

Հրեշտակային անուշ դիմագիծով, մետաքսեայ շրթներով ու սիրուն աչքերով դիւթիչ նայուածքով ուրախութեամբ եւ հրճուանքով լեցուցիր ծնողքիդ՝ Իսահակ եւ Մաքրուհի Երեւանեաններու, քրոջ՝ Սաթոյին, եղբօր՝ Պողոսին, զարմիկներուդ, մօրաքոյրերուդ, հօրաքրոջը եւ բոլոր հարազատներուդ սրտերը որպէս նորածին իշխանուհի: Յնձութեան եւ վայելքի ապրումով ճոխացուցիր շրջակայքդ, ուր ձեռքէ ձեռք կը խլէին քեզ աղամանդեայ գնդակի մը նման:

Հասակ առիւր պապեանական մթնոլորտի մէջ, հայրով, մայրով, մեծ մայրերով, քոյրով, եղբայրով, ինչպէս նաեւ քեզ սիրող զարմիկներով:

Եղար պատուաբեր եւ տիպար դպրոցական ուսանողուհի: Ժրաջան ուշիմ եւ ուսումնասէն: Սիրեցիր գիր գրականութիւն, երաժշտութիւն եւ արուեստ: Կիթառը ձեռքիդ երգեցիր քաղցր ձայնով դիւթիչ եղանակներ:

Ծնողքիդ, քրոջը եւ եղբօրդ հսկողութեամբ դարձար ազնիւ երիտասարդուհի պատիւ բերելով շրջապատիդ եւ ընտանիքիդ:

Պարթեւ հասակով, երկար մազերով եւ վայելուչ կերպարանքով եղար հիացմունքի աղբիւր բարեկամներուդ եւ շրջապատիդ:

Պարզ էիր բայց եւ այնպէս աշխուժութեամբ եւ եռանդով տոգորուած, կատակասէր եւ մարդասէր, գիտէիր ազնուօրէն յարաբերիլ մարդոց հետ միշտ յարգանքով բերեղացած: Քեզ սիրեցին եւ հաւնեցան բոլորը՝ անխափ: Ունէիր հմայք եւ շողարձակում:

Հազիւ նորահաս պարմանուհի՝ դարձար սիրող մօրաքոյր Արային, Մարալին եւ Աբոյին եւ յետագային հօրաքոյր՝ Արմէնին, Ալէքսին եւ Ալինին: Անոնք վայելեցին քու հոգեկան եւ հոգատար ջերմութիւնդ որ մինչեւ այսօր վառ կը մնայ:

Հազիւ տասնըութ տարեկան էիր, գրաւեցիր Գոգոյին սիրտը որ քեզի կապուեցաւ անշէջ սիրով: Ամուսինիդ նեցուկ կանգնեցար բոլոր մարզերէն ներս: Քու ճառագայթներէն տուիր նաեւ Պատիկեան

ընտանիքին երկու պատուական զաւակներով, յանձինս Տօքթ. Վաչէին եւ Ռաֆֆիին ճոխացնելով քու եւ Գոգոյին կեանքը: Զանոնք ինամեցիր որպէս գուրգուրացող մայր, ծառայեցիր իրենց պէտքերուն եւ տուիր քու կեանքիդ աւիշէն: Անընդհատ հետեւեցար անոնց բարօրութեան եւ ուսման:

Հազիւ նոր հարս՝ հաստատուեցար Գաթար ու հմայքովդ շուրջդ հաւաքեցիր Գաթարի գաղութը եւ արժանացար անոնց գնահատանքին եւ հիացմունքին:

Միշտ եղար լաւատես, գուարթ եւ ուրախացուցիր բոլորը: Կազմակերպեցիր հաւաքոյթներ՝ նիւթապէս եւ բարոյապէս օգնելու Լիբանանի մէջ տառապող հայ համայնքին՝ սատար հանդիսանալով կրթական օժանդներուն:

Երբ ընտանիքով հաստատուեցար Լոս Անճելոս աւելի ընդարձակեցիր բարեգործ արարքներուդ շրջագիծը: Ամուսինիդ՝ Գրիգորին յարատեւ օգնութեամբ կատարելագործեցիր բարձրագոյն ուսմանդ ընթացքը որ ընդհատուած էր փոքր տարիքիդ ամուսնանալու պատճառաւ: UCLA համալսարանը աւարտեցիր բարձրագոյն գնահատանքով: Ապա հիմնեցիր արուեստի հիմնարկդ SB Fine Arts եւ տարածեցիր հայ արուեստը հայ թէ օտար հանրութեանց:

Չմոռցար ժողովուրդիդ նուազ բախտաւոր զաւակները եւ մասնակցեցար ու հովանաւորեցիր հանգանակներուդ որպէսզի չքաւոր սաներ ուսում ստանան եւ կերտեն իրենց ապագան:

Վարձքդ կատար անուշիկ Սիլվա: Այժմ հարց կու տամ քեզի. ինչո՞ւ եւ ինչո՞ւ աճապարեցիր այսքան շուտ քու մատղաշ տարիքիդ երբ բոլոր կարելիութիւններն ու միջոցը ունէիր հանգիստ եւ ճոխ կեանք մը ապրելու եւ առյաւէտ կը հեռանաս մեզ անմխիթար ձգելով: Հարազատներդ եւ բոլոր ներկայ ու հեռաւոր սակիւրներդ այլապէս նոյն հարցումն է գոր կը յղեն, բայց պատասխանը չեն գտներ:

Երբ մտածենք պահ մը եւ լիչենք այդ իմաստուն խօսքը որ կ'ըսէ.

Խորհուրդ մարդկանց, կամքն Աստուծոյ:

Դուն հիմա միացած ես սուրբերու եւ երկնաւոր հրեշտակներու փաղանքին եւ մեր վրայ կը հսկես:

Թող հոգիդ ապրի երկնային խաղաղութեան մէջ:

Dr. Alfred Danielian English-Armenian Comprehensive Medical Dictionary

Դոկտ. Ալֆրէտ Դանիէլեան
Անգլերէն-Հայերէն Բժշկական Բացատրական
Առձեռն բառարան

Մամուլի տակ է եւ շուտով տպարան «Երեւան»էն լոյս կը տեսնէ լոյս կը տեսնէ Դոկտ. Ալֆրէտ Դանիէլեանի երկրորդ՝ «Անգլերէն-Հայերէն Բժշկական Բացատրական Առձեռն բառարանը» որ կը բաղկանայ 500 էջերէ եւ 8,500 բառերէ:

Բժշկական եւ առողջապահական գիտական ամենավերջին ու այժմէական բառերն ու բացատրութիւնները պարունակող 4,5x7 տպաչափի առձեռն այս բառարանը, եճր եւ ձեր ընտանիքին մնայուն ընկերը դառնալու սահմանուած է:

Դոկտ. Դանիէլեան, տարիներու քրտնաջան աշխատանքի արդիւնք իր այս երկրորդ բառարանով ճիշդ չէ ինչպէս, յատկապէս ոչ փրոֆեսիոնալ ժողովրդային խաւերուն մատուցելու գիտական աշխատութիւն մը, որ իր գործնական, պարզ ու դիւրահասկնալի լեզուով դիւրամատչելի է բոլորին:

Բառարանը շուտով կրնաք գտնել շրջանիս հայ գրավաւաճներուն մօտ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ■ ARMENIAN GENERAL BENEVOLENT UNION

*Բեղմնաւոր Անցեալ, Լուսաշող Ապագայ:
Proud Past, Exciting Future.*

Հ.Բ.Ը. Միութեան Հարաւային Գալիֆորնիոյ Շրջանակային
Յանձնաժողովը կը յայտարարէ հարիւրամեակի Կալա-
ճաշկերոյթ, տօնելու համար Հայկական Բարեգործական
Ընդհանուր Միութեան պանծալի տարեդարձը:

ՀԲԸՍ ԸԱՐԻԻՐԱՄԵԱԿԻ ԿԱԼԱ- ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ

ՆԱԽԱԳԱՅՐՈՒԹԵԱՄԲ՝ ՌԻՉԸՐՏ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ԲԱՆԱԽՕՍ՝ ՊԵՐՃ ՍԵՂՐԱԿԵԱՆ

ՆԱԽԱԳԱՅ Հ.Բ.Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՐՆԵՐ՝

ԷՐԻՔ ԿԱՐՍԵԹԹԻ

ԹՈՐՈՍ ԵԹԵՆԵՔԵԱՆ

ՆԱԽԱԳԱՅ ԼՈՍ ԱՆՃԵԼՕՍԻ ԲԱՐԱՔՅԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ

Հ.Բ.Ը. ՀԱՐԱՄԱՅԻՆ ԳԱԼԻՖՈՐՆԻՅՑ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՆԻՍ 17, 2006

Universal Hilton Hotel Պանդոկին մէջ:

Յաւելեալ տեղեկութեանց համար հեռաձայնել ՀԲԸՍ-ի գրասենեակը՝
(626) 794-7942 կամ գրել՝ annette@agbuca.org

ԿԻՊՐՈՒՄ 100 Կ-ՊՇԵՂ